

Sabiedrības virzīta vietējās attīstības stratēģija 2023.– 2027. gadam

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Saturs

Saīsinājumu un simbolu saraksts	3
Kopsavilkums	5
Mērķi, rīcības un finanšu sadalījums	6
Saskaņotība ar Dienvidkurzemes un Liepājas valstspilsētas attīstības plānošanas dokumentiem.....	7
1. Esošās situācijas izvērtējums.....	10
1.1. VRG darbības teritorija	10
1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats.....	14
1.1.2. Sociālekonomiskais apskats.....	18
1.1.3. VRG darbības teritorijas pamatojums.....	30
1.2. Partnerības principa nodrošināšana	30
1.3. VRG darbības teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums	33
1.4. VRG darbības teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze.....	44
1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums.....	46
2. Stratēģiskā daļa.....	48
2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi	48
Starppteritoriālie un starpvalstu sadarbības mērķi	48
Stratēģiskais virziens	48
2.2. Sasniedzamie rezultāti.....	49
2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana	50
3. Rīcību plāns	51
3.1. Rīcību plāns 2023.–2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē “Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sabiedrības aktivitātes un to sagatavošana”	51
3.1.1. Kritēriju apraksts, atbalsta intensitātes noteikšanai.....	59

3.2. Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Programmas zivsaimniecības attīstībai 2021.–2027. gadam darbības veidā “Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošana”	60
Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Programmas zivsaimniecības attīstībai 2021.–2027. gadam darbības veidā “Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošana”	64
3.2.1. Kritēriju apraksts, atbalsta intensitātes noteikšanai	66
4. SVVA stratēģijas īstenošana un novērtēšana.....	66
4.1. VRG informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar organizācijām VRG darbības teritorijā	66
4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027. gadam specifiskajiem atbalsta mērķiem	67
4.3. Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, interešu konflikta novēršana.....	72
4.4. SVVA stratēģijas īstenošanas uzraudzība un novērtēšanas procedūra.....	75
4.5. SVVA stratēģijas īstenošanas organizācija.....	76
5. Finansējuma sadales plāns	77
Informācija par VRG	78

Saīsinājumu un simbolu saraksts

Saīsinājums/ simbols	Skaidrojums
	sabiedrības labjūtības joma
	uzņēmējdarbība
	zaļais kurss; vide
	zivsaimniecības nozare
A–R	austrumu un rietumu
ATR	administratīvi teritoriālā reforma
A/S	akciju sabiedrība
BDR	biedrība
cilv.	cilvēki
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DKN	Dienvidkurzemes novads
DR	dienvidrietumi
ES	Eiropas Savienība
KLP SP	Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.–2027. gadam
EUR	eiro
ha	hektārs
IK	individuālais komersants
I/U	individuālais uzņēmējs
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
km	kilometri
km ²	kvadrātmetri
Liepāja	Liepājas valstspilsēta
LM	Labklājības ministrija
LSEZ	Liepājas speciālā ekonomiskā zona
m	metrs
M	mērķis
NACE	saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas kopienā, 2. redakcija
NOD	nodibinājums
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	nevalstiskā organizācija
piem.	piemēram
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
PZA	Programma zivsaimniecības attīstībai 2021.–2027. gadam
R	rīcība
RAIM	Reģionālās attīstības indikatoru modulis
RV	rīcības virziens

Saīsinājums/ simbols	Skaidrojums
SAM	Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027. gadam specifiskie atbalsta mērķi
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SVID	stiprās, vājās puses, iespējas, draudi
SVVA stratēģija	Sabiedrības virzīta vietējās attīstības stratēģija 2023.–2027. gadam
TEN-T	Eiropas Transporta tīkls, angļu valodā – <i>Trans-European Transport Network</i>
t. i.	tas ir
TIC	tūrisma informācijas centrs
t. s.	tā sauktais
t. sk.	tajā skaitā
u. c.	un citi
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija, angļu valodā – <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>
u. tml.	un tamlīdzīgi
utt.	un tā tālāk
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VM	Veselības ministrija
VRG	vietējā rīcības grupa
VTP	vidēja termiņa prioritāte
Zaļais kurss	Eiropas Komisijas virzīta iniciatīva ar mērķi līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 55 %
ZM	Zemkopības ministrija
Z/S	zemnieku saimniecība
ZV/S	zvejnieku saimniecība

Biedrības “Liepājas rajona partnerība” (turpmāk – VRG) izstrādātā sabiedrības virzīta vietējā attīstības stratēģija 2023.–2027. gadam (turpmāk – SVVA stratēģija) ir balstīta uz vietējo iedzīvotāju vajadzību apzināšanu. SVVA stratēģija izstrādāta, sadarbojoties ar vietējiem uzņēmējiem, zivsaimniekiem, nevalstisko sektoru, kopienām, dažādu nozaru pārstāvjiem, pašvaldībām, ostu pārstāvjiem. SVVA stratēģijā ir izstrādāta rīcību programma, kas nosaka un pamato VRG darbības teritorijas attīstības mērķus, prioritātes, vajadzības un nepieciešamās pārmaiņas. SVVA stratēģijas izstrādes procesā tika organizētas 28 darba grupas VRG darbības teritorijā. Darba grupās piedalījās 273 vietējo kopienu pārstāvji, uzņēmēji, zivsaimnieki, pašvaldību pārstāvji, mājrāzotāji u. c. Darba grupās tika noskaidrotas tās vajadzības, kuras nepieciešamas īstenot iltpējīgai VRG darbības teritorijas attīstībai. Notika viena SVVA stratēģijas prezentācija interesentiem.

SVVA stratēģijas īstenošana veicinās lauku teritorijas un zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijas attīstību, veidojot labvēlīgu vidi uzņēmējdarbības attīstībai, kā arī iedzīvotāju brīvā laika pavadīšanai.

Izstrādājot SVVA stratēģiju, ir ņemtas vērā vadlīnijas, likumdošanā noteiktie attīstības plānošanas principi.

VĪZIJA

Vietējos resursos un vērtībās balstīta, konkurētspējīga uzņēmējdarbība, cilvēkiem harmoniska dabas un dzīves vide, kurā tiek godāts kultūrvēsturiskais mantojums. Teritorija ar gudri pārvaldītu Baltijas jūras piekrasti.

SVVA stratēģiju veido 6 sadaļas.

Saskaņotība ar “Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada attīstības programmu 2022.–2027. gadam. Stratēģisko daļu”, kurā ir apkopota informācija par SVVA stratēģijā izvirzītajiem mērķiem un rīcībām un to sasaisti ar VRG darbības teritorijas plānošanas dokumentiem.

Esošās situācijas izvērtējums, kurā ir raksturoti galvenie situāciju raksturojošie fakti, attīstības tendences, problēmas, statistiskie dati par VRG darbības teritoriju, kā arī nepieciešamie risinājumi uzņēmējdarbības attīstībā vietējās ekonomikas stiprināšanai, kopienu un vietu attīstībai, piekrastes attīstībai.

Stratēģiskā daļa, kurā ietverts koncentrēts pašreizējās situācijas kopsavilkums, attīstības prioritātes, rīcības virzieni, uzdevumi, sasniedzamie rādītāji, izvērtējums.

Rīcību plāns, kas ir norādīts piecu gadu periodam, sastāv no divām sadaļām – ES KLP SP un PZA.

Izvirzītie mērķi:

M1 Ilgtspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība.

M2 Kvalitatīva dzīves vides un daudzveidīga publiskā infrastruktūra.

M3 Vieda Baltijas jūras piekrastes attīstība.

M4 Modernas ostas zvejniecības attīstībai.

SVVA stratēģijas īstenošana un novērtēšana.

Mērķi, rīcības un finanšu sadalījums

Tabula Nr. 1

MĒRĶIS/ RĪCĪBA	KLP SP atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu)	PZA atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu)
M1 STRATĒGISKAIS MĒRĶIS Ilgtspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība	60 % 999 374,17	
R1 (rīcība) Uzņēmējdarbības attīstība VRG darbības teritorijā un produkcijas realizēšanai paredzētās vides radīšana.	50 % 832 811, 81	
R2 (rīcība) Lauku biļete uzņēmējdarbības uzsākšanai.	10 % 166 562, 36	
M2 STRATĒGISKAIS MĒRĶIS Kvalitatīva dzīves vides un daudzveidīga publiskā infrastruktūra	40 % 666 249, 44	
R1 (rīcība) Atbalsts sabiedriskajām aktivitātēm VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem.	20 % 333 124, 72	
R2 (rīcība) Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un atjaunošana.	10 % 166 562, 36	
R3 (rīcība) Iedzīvotāju radošas un profesionālas izaugsmes veicināšana.	2 % 33 312, 47	
R4 (rīcība) NVO kapacitātes stiprināšana un sabiedriskās aktivitātes.	5 % 83 281, 18	
R5 (rīcība) Sadarbības projekti.	3 % 49 968, 71	
M3 STRATĒGISKAIS MĒRĶIS Vieda Baltijas jūras piekrastes attīstība		100 % 3 499 131, 38
R1 (rīcība) Piekrastes uzņēmējdarbības attīstība, dažādošana (izņemot tūrisma mītnes).		35 % 1 224 695, 98
R2 (rīcība) Tūrisma pakalpojuma attīstība piekrastē.		5 % 174 956, 57
R3 (rīcība) Piekrastes dabas vērtību, vides resursu un kultūras mantojuma saglabāšana.		40 % 1 399 652, 55
R4 (rīcība) Zivju izkraušanas vietas Nīcas pagasta Jūrmalciema pietātnē atjaunošana.		15 % 524 869, 71
R5 (rīcība) Sadarbības projekti.		5 % 174 956,98
M4 STRATĒGISKAIS MĒRĶIS Modernas ostas zvejniecības nodrošināšanai		100 %
R1 (rīcība) Ostu infrastruktūras attīstības stiprināšana.		100 % 3 120 310, 85
Liepājas osta		75 % 2 340 233, 14
Pāvilostas osta		25 % 780 077, 71

KOPĀ	100 % 1 665 623, 61	
t. sk. uzņēmējdarbībai	60 % 999 374, 17	Nav noteikts

Saskaņotība ar Dienvidkurzemes un Liepājas valstspilsētas attīstības plānošanas dokumentiem

VRG SVVA STRATĒGIJA		Rezultātu rādītāji	LIEPĀJAS VALSTSPILSĒTAS UN DIENVIDKURZEMES NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2022.–2027. GADAM	
Mērķis	Rīcība	Rezultāts	Mērķis	Rīcība
M1 Ilgtspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība.	R1 Uzņēmējdarbības attīstība VRG darbības teritorijā un produkcijas realizēšanai paredzētās vides radīšanā. R2 Lauku biļete uzņēmējdarbības uzsākšanai.	Atbalstīti 10 projekti, izveidoti 5 jauni uzņēmumi. Atbalstīti 10 projekti.	VTP2 Cilvēkresursu attīstība.	VR6 Kultūrvide, tūrisms un sports.
			VTP3 Atvērta pārvaldība un saikņu stiprināšana starp pašvaldību, nevalstiskajām organizācijām un iedzīvotājiem.	RV8 Uzņēmējdarbības vide.
			VTP4 Konkurētspējīga, daudzveidīga uzņēmējdarbības vide.	RV8 Uzņēmējdarbības vide.
			VTP5 Līdzvērtīgi kvalitatīva un radoša vide pilsētu un novadu izaugsmei.	RV8 Uzņēmējdarbības vide. RV2 Sabiedrības veselība.
M2 Kvalitatīva dzīves vides un daudzveidīga publiskā	R1 Atbalsts sabiedriskajām aktivitātēm VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem.	Atbalstīti 5 projekti	VTP1 Zaļa, vieda un sasniedzama Liepāja un DKN.	RV1 Dzīves vide un daba.

infrastruktūra				
			VTP2 Cilvēkresursu attīstība.	VR6 Kultūrvide, tūrisms un sports.
			VTP 5 Līdzvērtīgi kvalitatīva un radoša vide pilsētu un novadu izaugsmei.	RV1 Dzīves vide un daba. RV2 Sabiedrības veselība.
M2 Kvalitatīva dzīves vides un daudzveidīga publiskā infrastruktūra	R 4 NVO kapacitātes stiprināšana un sabiedriskās aktivitātes.	Atbalstīti 6 projekti.	VTP3 Atvērta pārvaldība un saikņu stiprināšana starp pašvaldību, nevalstiskajām organizācijām un iedzīvotājiem.	RV4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma.
	R3 Iedzīvotāju radošas un profesionālas izaugsmes veicināšana.	Atbalstīti 6 mācību un praktisko nodarbību projekti.	VTP 5 Līdzvērtīgi kvalitatīva un radoša vide pilsētu un novadu izaugsmei.	RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts.
	R2 Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un atjaunošana.	Atbalstīti 3 projekti	VTP2 Cilvēkresursu attīstība.	VR6 Kultūrvide, tūrisms un sports.
M3 Vieda Baltijas jūras piekrastes attīstība.	R1 Piekrastes uzņēmējdarbības attīstība, dažādošana.	Atbalstīti 7 projekti	VTP4 Konkurētspējīga, daudzveidīga uzņēmējdarbības vide.	RV8 Uzņēmējdar bības vide.
	R2 Tūrisma pakalpojuma attīstība piekrastē.	Atbalstīti 3 projekti	VTP4 Konkurētspējīga, daudzveidīga uzņēmējdarbības vide.	RV8 Uzņēmējdar bības vide.
	R3 Piekrastes dabas vērtību, vides resursu un kultūras mantojuma saglabāšana.	Atbalstīti 5 projekti	VTP1 Zaļa, vieda un sasniedzama Liepāja un DKN. VTP5 Līdzvērtīgi kvalitatīva un radoša vide pilsētu un novadu izaugsmei.	RV1 Dzīves vide un daba.

	R4 Zivju izkraušanas vietas Nīcas pagasta Jūrmalciema piestātnē atjaunošana.	Atjaunots 1 objekts	VTP1 Zaļa, vieda un sasniedzama Liepāja un DKN. VTP4 Konkurētspējīga, daudzveidīga uzņēmējdarbības vide.	RV5 Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte RV8 Uzņēmējdarbības vide.
M4 Modernas ostas zvejniecības nodrošināšanai.	R1 Ostu infrastruktūras attīstības stiprināšana.	Atbalstīti 5 projekti	VTP1 Zaļa, vieda un sasniedzama Liepāja un DKN	RV5 Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte.

1. Esošās situācijas izvērtējums

1.1. VRG darbības teritorija

VRG darbības teritorija atrodas Latvijas Republikas dienvidrietumos, Baltijas jūras, kas tiek uzskatīta par vienu no dabas bagātībām VRG darbības teritorijā, krastā ar piekrastes kopgarumu VRG darbības teritorijā 111,28 km. Tā robežojas ar Kuldīgas, Saldus, Ventspils novadu un Lietuvas Republiku. Dienvidkurzemes novads ar administratīvo centru Grobiņā ir izveidots 2021. gada 1. jūlijā, apvienojot bijušo Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novadu. Novadā atrodas piecas pilsētas (Aizpute, Durbe, Grobiņa, Pāvilosta, Priekule) un 26 pagasti (Aizputes, Cīravas, Kalvenes, Kazdangas, Lažas, Dunikas, Rucavas, Grobiņas, Medzes, Bārtas, Gaviezes, Sakas, Vērgales, Durbes, Dunalkas, Vecpils, Tadaļķu, Nīcas, Otaņķu, Priekules, Virgas, Bunkas, Kalētu, Gramzdas, Vaiņodes, Embūtes pagasts).

VRG darbības teritorijā (izņemot Liepājas pilsētu) reģistrētas 415 biedrības un nodibinājumi. VRG darbības teritorijā reģistrēti 3383 uzņēmumi – SIA, individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zvejnieku, zemnieku saimniecības, kooperatīvās sabiedrības. Piekrastes novados un Liepājas pilsētā pēc LURSOFT datiem reģistrēti 54 zivsaimniecības uzņēmumi, no tiem 44 uzņēmumiem darbības joma ir jūras zvejniecība 10 uzņēmumiem – zvejas produktu pārstrāde. Astoņi (8) zivsaimniecības jomas komersanti reģistrēti kā mājražotāji. VRG darbības teritorijā reģistrētas 154 tūrisma mītnes ar 2046 gultavietām. Pēc PVD datiem uz 2023. gada 1. jūniju VRG darbības teritorijā reģistrēti 89 mājražotāji.

Dienvidkurzemes novada teritorija (te un tālāk izmantoti Centrālās statistikas pārvaldes dati, tālāk – CSP) ir 3591,29 km², kas ir aptuveni 1,8 % no kopējās Latvijas Republikas platības; iedzīvotāju skaits 2022. gada sākumā – 32936. Iedzīvotāju blīvums – 9 cilv./km²

Platības ziņā vismazākā novada pilsēta ir Durbe (2,22 km²), kas ir arī mazākā Latvijas pilsēta. Savukārt lielākā pilsēta platības ziņā ir Aizputes pilsēta – 6,93 km², bet novada administratīvais centrs – Grobiņa – platības ziņā ir 5,12 km². Pagastu griezumā platības ziņā mazākais ir Durbes pagasts (73,15 km²), kam seko Tadaļķu pagasts (77,54 km²) un Kalētu pagasts (79,99 km²). Savukārt platības ziņā lielākais ir Sakas pagasts (318,11 km²), otrs lielākais ir Rucavas pagasts (237,77 km²), no kura nedaudz atpaliek Nīcas pagasts ar 230,55 km² lielu platību.

Pēc CSP datiem, skatoties pilsētu griezumā, 2022. gada sākumā lielākais iedzīvotāju blīvums – 697,07 cilv./km² – ir Grobiņā, kam seko Aizpute ar 570,71 cilv./km², Priekule – 338,01 cilv./km², Durbe – 224,32 cilv./km², Pāvilosta – 129,23 cilv./km².

Skatoties pagastu griezumā, 2022. gadā lielākais iedzīvotāju blīvums bijis Grobiņas pagastā – 17,42 cilv./km², kam seko Medzes pagasts ar 11,71 cilv./km² un Nīcas pagasts ar 10,13 cilv./km². Savukārt mazākais iedzīvotāju blīvums ir Sakas pagastā – 1,34 cilv./km², kam seko Embūtes pagasts – 2,58 cilv./km² un Dunikas pagasts ar 2,66 cilv./km².

VRG darbības teritorija ir dažāda un saistoša gan ģeogrāfiskā, gan kultūras mantojuma ziņā. Tā kā daļa Dienvidkurzemes novada teritorijas atrodas piekrastes un Baltijas jūras baseina teritorijā, tai ir nozīme kā Eiropas neskartās dabas platībām. Baltijas jūras tuvums nodrošina arī zvejniecības tradīciju saglabāšanu, piemēram, Pāvilstas pilsēta nozīmīga ar to, ka tajā atrodas mazā osta, kuras galvenie uzdevumi ir vietējo kravu pārvadājumi, zvejas kuģu pieņemšana un bāzēšanās, jahtu tūrisma attīstība. Jūrmalciems ir sens zvejnieku ciems, kur vēl joprojām vīri dodas zvejā. Plašā piekrastes josla lielā mērā nodrošina arī neskartās dabas priekšrocības. Taču novadā arī attālāk no piekrastes ir ievērojamas dabas un ainaviskās vērtības.

Vairākas no dabas vērtībām, kas atrodas VRG darbības teritorijā, iekļautas Natura 2000 sarakstā, piemēram, Grīņu dabas rezervāts (1504 ha) Sakas pagastā, kurš izveidots, lai aizsargātu ļoti retu meža augšanas apstākļu tipu – grīni, kurš sastopams tikai Baltijas jūras Kurzemes piekrastē, dabas parki “Bernātu” (794 ha), “Embūte” (458 ha) un “Pape” (10866 ha), ko veido Papes ezers un Nīdas purvs un kas ir arī starptautiskas nozīmes, jo atbilst Ramsāres konvencijai kā starptautiskas nozīmes mitrājs. VRG darbības teritorijā atrodas vairāki dabas liegumi, piemēram, dabas liegums “Dunika” (1800,8 ha), kura lielāko daļu aizņem tīrelis, Gaviezes āmuļu audze (107 ha), kas ir viena no bagātīgākajām baltā āmuļa atradnēm Latvijā, arī Ječu purvs (282 ha), Liepājas ezers (4643 ha), kas savieno Nīcas, Otaņķu, Grobiņas pagastu ar Liepāju, dabas liegums “Medze” (89,6 ha), kas ir senā Baltijas Ledus ezera krasts, nozīmīga arī Sakas pagastā un Pāvilstā esošā “Pāvilstas pelēkā kāpa” (42,5 ha), Tāšu ezers (271 ha), Tebras ozolu meži (51 ha), dabas liegums “Tosmare” (989 ha), kurā ietilpst lagūnas tipa piejūras ezers, kā arī dabas liegums “Ziemupe” (2378 ha), kura teritorija izveidota vairāku jūrmalas biotopu aizsardzībai un ir viena no nedaudzajām un labākajām pelēko kāpu aizsardzības vietām Latvijā. Savukārt par aizsargājamām jūras teritorijām Natura 2000 teritorijas tīkla daļu atzītas Nīda–Pērkone (36703 ha) un Akmensrags (25829 ha). Tās izveidotas zemūdens rifu un dzīvotņu aizsardzībai, kā arī putnu sugu aizsardzībai, kuru populācijas lielumi aizsargājamā jūras teritorijā sasniedz starptautiski nozīmīgas vietas kritēriju.

Kultūras mantojuma ziņā VRG darbības teritorija ir bagāta, tai ir senas saknes un tradīcijas. Saskaņā ar Nacionālās kultūras pārvaldes datiem VRG darbības teritorijā ir kopā fiksēti 312 kultūras pieminekļi – 32 vietējās nozīmes kultūras pieminekļi (piemēram, Bārtas senkapi, bijusī Pāvilstas Loču māja ar laivu novietni un Sakas upes rasta bruģi, Krotas pilskalns, Līgotu muižas pils un pārvaldnieka māja, zemnieku sēta Gaiļi), 95 reģiona nozīmes kultūras pieminekļi (piemēram, Elku birzs, Lažas pilskalns, Robežnieku apmetne Durbes upes kreisajā krastā, Tulču pilskalns), 163 valsts nozīmes kultūras pieminekļi (Aizputes viduslaiku pils, Durbes kaujas vieta, Embūtes pilskalns, Priediena senkapi, Vārtājas pilskalns ar senpilsētu), kā arī 15 valsts nozīmes

kultūrvēsturiskie objekti (piemēram, Misiņkalna senkapi un apmetne, Saļienas luterāņu baznīcas altāris un kancele, Štakeldangas muižas kungu mājas durvju komplekts) un 5 vietējās nozīmes kultūrvēsturiskie objekti (piemēram, Elkuzemes viduslaiku kapsēta, Grāveru senkapi, Kalvenes krogs).

Reģionu spilgti raksturo senie etnogrāfiskie pagasti (Bārta, Nīca, Rucava), kuri ir bagāti ar nozīmīgiem arhitektūras un mākslas pieminekļiem. VRG darbības teritorija ir arī starptautiski novērtēta, piemēram, Rucavas un Nīcas kultūrtelpa iekļauta Latvijas Nacionālajā nemateriālās kultūras sarakstā. Rucavas kultūrtelpa ir Rucavas un Dunikas pagasts, Kalnišķu ciems, kas atrodas bijušajā Nīcas novadā, kā arī Būtiņģe un Sventāja Lietuvā (bijušās Latvijas teritorijas). Rucavas kultūrtelpa veidojusies uz baltu kultūras (kuršu, prūšu) pamata, jaunākajos laikos mijiedarbojoties ar lietuviešu, poļu, krievu, baltvācu, zviedru un citu tautu kultūrām. Rucavas kultūrtelpa ar savu bagāto, savdabīgo kultūras mantojumu, ar dzīvajām tradīcijām joprojām piesaista interesentus un kultūras pētniekus gan no Latvijas, gan ārzemēm. Nīcas kultūrtelpa atrodama mūsdienu Nīcas un Otaņķu pagasta teritorijā starp Baltijas jūru, Liepājas ezeru un Bārtas upi. Tās pārstāvji lepojas ar savu košo tautastērpu, paražām, vietējo izloksni un dzīvesveidu.

Savukārt Grobiņas arheoloģiskais ansamblis, kas ir senākā un plašākā līdz šim zināmā skandināvu apmešanās vieta Baltijas jūras austrumu un dienvidaustrumu piekrastē vikingu laikā, kas nosaka šo pieminekļu unikalitāti, iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā, kā arī tas pieteikts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstam. Grobiņas arheoloģiskais ansamblis ir izcils tradicionālas cilvēku apmešanās vietas paraugs, kas saistīts ar vikingu laikmeta kultūrai raksturīgo dzīvesveidu.

PZA īstenošanā VRG darbības teritorijā iekļaujas arī Liepāja, kurai 2021. gada 1. jūlijā, īstenojot administratīvi teritoriālo reformu (tālāk – ATR), piešķirts valstspilsētas statuss. Liepājas valstspilsētas platība ir 68,03 km², iedzīvotāju skaits uz 2022. gada sākumu ir 67360 cilvēku. Iedzīvotāju blīvums – 990 cilv./km². Liepājas valstspilsētai ir 17,9 km gara robeža ar Baltijas jūru, no kuras 6,4 km atrodas ostas teritorijā. Pilsētas dienviddaļā atrodas līdz 200 m plata pludmale ar smalku, baltu smilti, bet pilsētas ziemeļu piekrastes daļa ir akmeņaināka.

Liepājas valstspilsēta, kas ir trešā lielākā Latvijas pilsēta un unikāla jau ar to vien, ka atrodas starp Baltijas jūru un Liepājas ezeru, ir arī nozīmīga Latvijas ostas pilsēta ar neaizsalstošu, mūsdienīgu, daudzfunkcionālu tirdzniecības ostu. Osta ir speciālās ekonomiskās zonas sastāvdaļa un tās darbība orientēta galvenokārt uz eksporta un tranzīta pakalpojumu sniegšanu. Tirdzniecības kanāla garums ir 3 km, tas savieno Liepājas ezeru ar Baltijas jūru. Vasarās te piestāj jahtas. Ziemas periodā, kad ir stīvu nāksanas laiks, kanāls kļūst par zemledus maksšķernieku pulcēšanās vietu. Liepājas piekrastes kultūrainava veidojusies gadsimtu gaitā, unikālajā jūras un piekrastes dabas vidē uzslāņojoties cilvēka saimnieciskās darbības un dzīvesveida ietekmē radītajām materiālajām un nemateriālajām kultūras vērtībām. Saglabājušies piekrastes videi raksturīgie objekti – ostas, bākas, moli, nogrimušu kuģu vraki u. c. kultūras pieminekļi. Piekrastes vidi raksturo noskaņa, ko veido tādas nemateriālā kultūras mantojuma izpausmes kā ar zvejniecību saistītās amatu prasmes un zināšanas, dažādas paražas, rituāli un svētki. Piekrastes daba un kultūras mantojums ir ne vien piekrastes nozīmīgākā vērtība, bet arī piekrastes funkcionālās izmantošanas pamats un attīstības resurss. Galvenās saimnieciskās darbības ir metālizstrādājumu, mēbeļu, pārtikas un tekstilizstrādājumu ražošana, transports, loģistika un osta, tirdzniecība, zivsaimniecība / zvejniecība un komercpakalpojumi.

PZA pasākumos, VRG darbības teritorijas pagasti un pilsētas Dienvidkurzemē, ir tās, kuras atrodas un robežojas ar jūras piekrasti – Pāvilostas pilsēta, Sakas pagasts, Vērgales pagasts, Medzes pagasts, Nīcas pagasts, Rucavas pagasts un Liepājas pilsēta.

Visaktīvāk darbība zivsaimniecībā notiek Liepājā un Pāvilostā, kā arī mazā Nīcas pagasta ciemā – Jūrmalciemā.

VRG darbības teritorijā darbojas divas ostas (Liepājas un Pāvilostas osta) un divas zivju izkraušanas vietas (Nīcas pagasta Jūrmalciemā un Rucavas pagasta Nidā).

Liepājas osta darbojas LSEZ teritorijā. Kā neaizsalstoša tirdzniecības osta tā aizņem 24072 ha lielu platību, no kuras 370 ha ir sauszemes teritorija, 810 ha ir akvatorija un 22890 ha – ārējais reids. Liepājas ostas teritoriju veido pieci ostas baseini – Tirdzniecības kanāls, Ziemas osta, Brīvosta, Karosta un Priekšosta. Piestātņu kopējais skaits ir 80, kopējais garums – 10 000 m, no kuriem 1500 m ir zvejas un ostas flotes kuģu apkalpošanai, 1200 m ir kuģu būves un remonta pakalpojumiem, 550 m piestātne –izklaides un jahtu apkalpošanai. Liepājā ir senas kuģu būves un remonta tradīcijas. Šobrīd Liepājā ir divi uzņēmumi, kas piedāvā plaša spektra kuģu būves un remonta pakalpojumus, – SIA “Liepājas kuģu būves rūpnīca” un SIA “Liepājas Ziemeļu kuģu būvētava”.

Liepāja vēsturiski ir viena no nozīmīgākajiem reģiona zivrupniecības centriem. Liepājas ostas teritorijā pie Tirdzniecības kanāla zvejas kuģiem ir piešķirtas vairākas piestātnes, ko apsaimnieko dažādi zvejas uzņēmumi. Liepājas ostā aktīvi darbojas ražotāju grupa un biedrības, kuras, izmantojot ES fondu finansējumu, ir attīstījušas mūsdienīgas zivju pieņemšanas vietas un ražotnes. “Latvijas zvejas produktu ražotāju grupa” nodarbojas ar zivju šķirošanu, ledus

ražošanu, brētliņu un reņģu saldēšanu. Biedrība “Baltijas Zivsaimnieku apvienība” nodrošina ledus ražošanu, visu nozvejoto zivju šķirošanu un sasaldēšanu.

SIA “Gamma” veic zivju šķirošanu un ledus ražošanu Kuģinieku ielā, Liepājā. Savukārt uzņēmumi SIA “Hanters” un SIA “Vido” nodarbojas ar zivju apstrādi ārpus ostas teritorijas.

Pāvilostas osta ir vienīgā mazā osta Latvijas rietumu piekrastē. Osta galvenokārt tiek izmantota zvejas kuģu un jahtu apkalpošanai. Ostas teritorijā atrodas divas viesjahtu piestātnes, “zilā karoga” jahtklubs, degvielas uzpildes stacija, zivju apstrādes uzņēmums, vairākas zvejas un mazo laivu piestātnes. Zvejas piestātņu kopējais garums ostā ir ap 400 m. Pie kravas piestātnes ir 1,2 ha laukums kravu uzglabāšanai, ostas teritorijā ir arī slēgtās noliktavas un zivju saldētava.

1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats

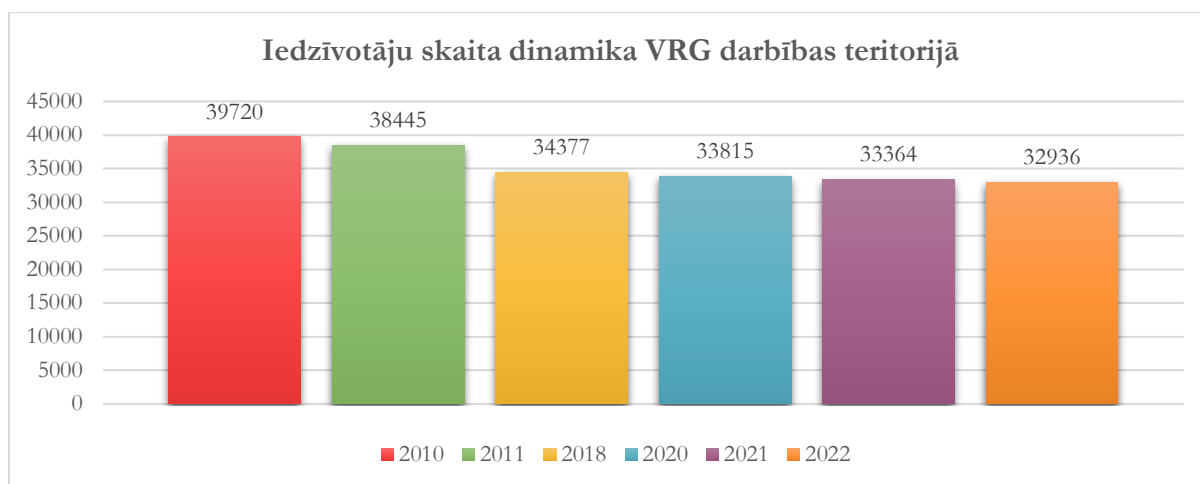
	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTI	SECINĀJUMI
	VRG darbības teritorijas platība un izvietojums	<p>Platība – 3591,29 km² (uz 2022. gadu, pēc CSP datiem) – Dienvidkurzemes novads ar 5 pilsētām (Aizpute, Durbe, Grobiņa, Pāvilosta, Priekule) un 26 pagastiem (Aizputes, Cīravas, Kalvenes, Kazdangas, Lažas, Dunikas, Rucavas, Grobiņas, Medzes, Bārtas, Gaviezes, Sakas, Vērgales, Durbes, Dunalkas, Vecpils, Tadaikšu, Nīcas, Otaņķu, Priekules, Virgas, Bunkas, Kalētu, Gramzdas, Vaiņodes, Embūtes pagasts).</p> <p>VRG darbības teritorija atrodas Latvijas dienvidrietumu daļā un robežojas ar Ventspils, Kuldīgas un Saldus novadu un Lietuvas Republiku.</p>	Gara jūras piekraste, kas veicina tūrisma attīstību. Lietuvas pierobeža nodrošina savienojumu ar Rietumeiropu, lielajiem ekonomikas tirgiem piem., kā Polija, Vācija.
	VRG darbības teritorijas veids	<p>68,03 km² – Liepājas pilsēta</p> <p>Kopplatība – 358 904 ha Meži – 161 033 ha jeb 44,87 % Lauksaimniecības zeme – 138 109 ha jeb 38,48 % Ūdens objektu zeme – 17 099 ha jeb 4,8 % Jūras piekraste – 111,28 km</p> <p>Lielākie ezeri – Liepājas, Papes, Tosmares, Tāšu un Durbes ezers. Lielākās upes – Bārtas un Durbes upe, kas, satekot ar Tebras upi, veido Saku, Ālandes, Vārtājas upe.</p>	VRG darbības teritorijas lielāko daļu aizņem lauksaimniecības zeme un meži, kas ir priekšnosacījums lauksaimniecības attīstībai un tādu uzņēmumu attīstībai, kuru darbības profils ir mežizstrāde, kokapstrāde, pārtikas ražošana un pārstrāde, tirdzniecība. Iespējas attīstīt mājražošanu,

	<p>Dabas resursi</p> <p>Dabas mantojuma objekti</p>	<p>Smilts, grants, māls, smilšmāls, dolomīts, nozīmīgi kūdras krājumi purvos, sapropelis un saldūdens kaļķu atradnes ezeros.</p> <p>VRG darbības teritorijā ir 1 dabas rezervāts – Grīņu rezervāts Sakas pagastā, kurš ir arī Natura 2000 teritorija. VRG darbības teritorijā ir 14 Natura 2000 teritorijas.</p> <p>19 dabas liegumi – Blažģu ezers, Tebras ozolu meži, Ječu purvs, Liepājas ezers, Rucavas īvju audze, Durbes ezera pļavas, Brienamais purvs, Gaviezes āmuļi, Tāšu ezers, Tosmares ezers, Dunikas purvs, Ķirbas purvs, Nīcas īvju audze, Sventājas upes ieleja, Ruņupes ieleja, Pāvilostas pelēkā kāpa, Medze, Sakas grīņi, Ziemupe; 3 dabas parki – Bernāti, Pape, Embūte. 8 dabas pieminekļi – Pūsēnu kalns, Dzērves Berziņu avoti, Embūtes gravas, Ogļu kalna atsegums, Baltijas ledus ezera krasta valnis, Strantes–Ulmales stāvkrasts, Nidas pludmale, Kapsēdes dižakmens.</p> <p>VRG darbības teritorijā ir daudzveidīgi un nozīmīgi kultūrvēsturiskie mantojuma objekti – muižas, parki, pilskalni, senkapi, ainaviski vērtīgas teritorijas, arheoloģijas, arhitektūras un mākslas pieminekļi. VRG darbības teritorijā ir 32 vietējās nozīmes kultūras pieminekļi, 95 reģiona nozīmes kultūras pieminekļi, 163 valsts nozīmes kultūras pieminekļi, kā arī 15 valsts nozīmes kultūrvēsturiskie objekti un 5 vietējās nozīmes kultūrvēsturiskie objekti. Piekrastes ciemos tradicionāli ik gadu jūlijā tiek svinēti Jūras svētki jeb t. s. Zvejnieksvētki, tāpat ik gadu Baltijas</p>	<p>izmantojot vietējos lauksaimniecības produktus. Jūras piekraste ir priekšnoteikums un potenciāls zivsaimniecības nozares pārmantojamībai, tālākai attīstībai un tūrisma veicināšanai, attīstībai. Tūrisma pakalpojuma klāstu var veicināt un dažādot iekšējo ūdeņu tīkls.</p> <p>Dabas resursi ir labs potenciāls uzņēmējdarbības attīstībai un dažādošanai.</p> <p>VRG darbības teritorija ir bagāta ar dabas mantojuma objektiem, dabas vērtībām, kuras jā saglabā nākamajām paaudzēm. Dabas mantojuma objekti ir kā resurss tūrisma pakalpojuma attīstībai.</p> <p>Vietējās nozīmes kultūras pieminekļus nepieciešams uzturēt un saglabāt, arī atjaunot. Svarīgi veicināt vietējās nozīmes kultūras pasākumu attīstību, lai informētu iedzīvotājus par šī mantojuma saglabāšanas nozīmību, kas nodrošinātu priekšnoteikumus nacionālās identitātes saglabāšanai.</p>
--	---	---	--

	<p>jūras krastā pulcējas cilvēki, lai svinētu Senās uguns nakti.</p> <p>Piekraste ir iemīļota vieta dažādiem pasākumiem, festivāliem, piemēram, Pāvilostā regulāri notiek mūzikas un mākslas festivāls “Zaļais stars”. Liepājā – festivāls “Summer Sound”, Durbē ik gadu cilvēki pulcējas festivālā “Zemlika”. Nu jau par tradīciju kļuvis Liepājas Simfoniskā orķestra rīkotais Dienvidkurzemes festivāls “Rimbenieks”. Tāpat novada pilsētās un pagastos ik gadu tiek svinēti pilsētu vai pagastu dienas svētki, Jāņi, tiek rīkoti gadatirgi, “Uzņēmēju dienas”, parku svētki u. c.</p>	
--	---	--

RĀDĪTĀJS	REZULTĀTI	SECINĀJUMI
Iedzīvotāju blīvums	<p>Iedzīvotāju blīvums Dienvidkurzemes novadā kopā – 9 cilv./km².</p> <p>Iedzīvotāju blīvums Liepājā – 990 cilv./km².</p> <p>Iedzīvotāju blīvums VRG darbības teritorijas apdzīvotās vietās (pilsētās un pagastos):</p> <p>Aizpute – 570,71 cilv./km², Durbe – 224,32 cilv./km², Grobiņa – 697,07 cilv./km², Pāvilosta – 129,23 cilv./km², Priekule – 338,01 cilv./km², Aizputes pag. – 8,39 cilv./ km², Bārtas pag. – 4,56 cilv./km², Bunkas pag. – 7,12 cilv./km², Cīravas pag. – 7,17 cilv./km², Dunalkas pag.– 6,55 cilv./km², Dunikas pag. – 2,66 cilv./km², Durbes pag. – 5,06 cilv./km², Embūtes pag. – 2,58 cilv./km², Gaviezes pag. – 5,48 cilv./km², Gramzdas pag. – 6,82 cilv./km², Grobiņas pag. – 17,42 cilv./km², Kalētu pag. – 6,51 cilv./km², Kalvenes pag. – 4,98 cilv./km², Kazdangas pag. – 8,77 cilv./km², Lažas pag. – 2,97 cilv./km², Medzes pag. – 11,71 cilv./km², Nīcas pag. – 10,13 cilv./km², Otaņķu pag. – 6,01 cilv./km², Priekules pag. – 3,02 cilv./km², Rucavas pag. – 3,80 cilv./km²,</p>	<p>Pēc CSP datiem, skatoties pilsētu griezumā, 2022. gada sākumā lielākais iedzīvotāju blīvums – 697,07 cilv./km² – ir Grobiņā, kam iedzīvotāju blīvuma ziņā seko Aizpute, Priekule, Durbe, Pāvilosta.</p>

<p>Būtiskākie attīstības un apdzīvojuma centri</p>	<p>Sakas pag. – 1,34 cilv./km², Tadaiķu pag. – 9,63 cilv./km², Vaiņodes pag. – 9,86 cilv./km², Vecpils pag. – 4,87 cilv./km², Vērgales pag. – 6,60 cilv./km², Virgas pag. – 8,46 cilv./km².</p> <p>Liepājas pilsētas kopējais iedzīvotāju skaits – 67360. Dienvidkurzemes novada kopējais iedzīvotāju skaits – 32926.</p> <p>Dienvidkurzemes novada pilsētu un pagastu iedzīvotāju skaits (reālie skaitļi, CSP dati):</p> <p>Aizpute – 3955, Durbe – 498, Grobiņa – 3569, Pāvilosta – 818, Priekule – 1832, Aizputes pagasts – 745, Bārtas pagasts – 527, Bunkas pagasts – 789, Cīravas pagasts – 944, Dunalkas pagasts – 573, Dunikas pagasts – 560, Durbes pagasts – 370, Embūtes pagasts – 303, Gaviezes pagasts – 706, Gramzdas pagasts – 578, Grobiņas pagasts – 2288, Kalētu pagasts – 521, Kalvenes pagasts – 591, Kazdangas pagasts – 1175, Lažas pagasts – 475, Medzes pagasts – 1277, Nīcas pagasts – 2335, Otaņķu pagasts – 723, Priekules pagasts – 461, Rucavas pagasts – 904, Sakas pagasts – 426, Tadaiķu pagasts – 747, Vaiņodes pagasts – 1869, Vecpils pagasts – 390, Vērgales pagasts – 1257, Virgas pagasts – 730.</p>	<p>VRG darbības teritorijā ir 1 novads ar 5 pilsētām un 26 pagastiem.</p> <p>Ārpus pagastu centriem ir apdzīvoti ciemi, kas arī ir būtiski apdzīvojuma centri.</p> <p>Aizputes pagastā būtiskākie ciemi ir – Apriķi, Dzērvenieki, Rokasbirzs, Kūdras ciems, Cildi, Padure; Grobiņas pagastā – Kapšēdes, Dubeņu, Cimdenieku, Šķēdes, Gūžas, Jaundubeņu ciems; Priekules pagastā – Aizviķu, Krotas, Mazgramzdas, Paplakas, Purmsātu, Tadaiķu ciems; Pāvilostas pagastā – Ulmales, Ziemupes, Rīvas, Strantes, Bebes, Saraiķu, Ploces ciems; Durbes pagastā – Rāvas, Līgotu, Lieģu, Padones ciems; Nīcas pagastā – Pērkones, Bernātu ciems, Jūrmalciems, Kalnišķu, Rudes ciems; Rucavas pagastā – Nīdas, Papes, Ķoņu, Ķāķišķes, Ječu, Pešu ciems, Sikšņi; Vaiņodes pagastā – Augustes, Vībiņu ciems.</p> <p>Jāattīsta un jāuzlabo dzīves kvalitāte iedzīvotājiem, galvenokārt ciemos dzīvojošajiem. Īpašu uzmanību nepieciešams veltīt piekrastes zvejniekciemu attīstībai, to kultūras un dabas mantojuma saglabāšanai, aroda prestiža celšanai un pārmantojamībai, tā veicinot zivsaimniecības nozares attīstību, kas ir nozīmīga gan ekonomiskā, gan kultūrvēsturiskā ziņā.</p>
--	--	--

Iedzīvotāju skaita ziņā, saskaņā ar CSP datiem par 2022. gadu, priekšplānā izvirzās Aizputes pilsēta ar 3955 iedzīvotājiem un Grobiņas pilsēta ar 3569 iedzīvotājiem, vismazākais iedzīvotāju skaits ir Durbē (498 cilvēki), kas ir arī mazākā Latvijas pilsēta. Pagastu griezumā lielākais iedzīvotāju skaits ir Nīcas pagastā – 2335 iedzīvotāji, tam seko Grobiņas pagasts ar 2288 iedzīvotājiem un Vaiņodes pagasts ar 1869 iedzīvotājiem. Savukārt mazākais iedzīvotāju skaits ir Embūtes pagastā – 303, kam seko Durbes pagasts ar 370 iedzīvotājiem un Vecpils pagasts ar 390 iedzīvotājiem.

1.1.2. Sociālekonomiskais apskats

	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
	Iedzīvotāju skaits VRG darbības teritorijā (pēc CSP datiem)	2010. gadā – 39720 2018. gadā – 34377 (17 842 sievietes, 16 535 vīrieši) 2019. gadā – 33726 (17 418 sievietes, 16308 vīrieši) 2020. gadā – 33815 (17310 sievietes, 16505 vīrieši) 2021. gadā – 33364 (17 070 sievietes, 16294 vīrieši) 2022. gadā – 32936 (16 828 sievietes, 16108 vīrieši)	Kā liecina CSP dati, kopumā pēdējo gadu laikā VRG darbības teritorijā ir tendence samazināties iedzīvotāju skaitam, ko ietekmē gan zemie dzimstības rādītāji Latvijā kopumā, gan iedzīvotāju aizbraukšana no Latvijas. Sieviešu skaits no 2018. gada līdz 2022. gadam VRG darbības teritorijā samazinājies par 1014, bet vīriešu skaits – par 427, kopā pēdējo piecu gadu laikā – no 2018. gada līdz 2022. gadam – iedzīvotāju skaits samazinājies par 1441 cilvēku, kas ir 4,2 % no 2018. gadā un 17,1 % no 2010. gadā reģistrētā kopējā Dienvidkurzemes novada iedzīvotāju skaita. Savukārt kopš 2010. gada iedzīvotāju skaita samazinājums ir 6784 iedzīvotāji. Lai veicinātu iedzīvotāju palikšanu VRG darbības teritorijā, jāattīsta

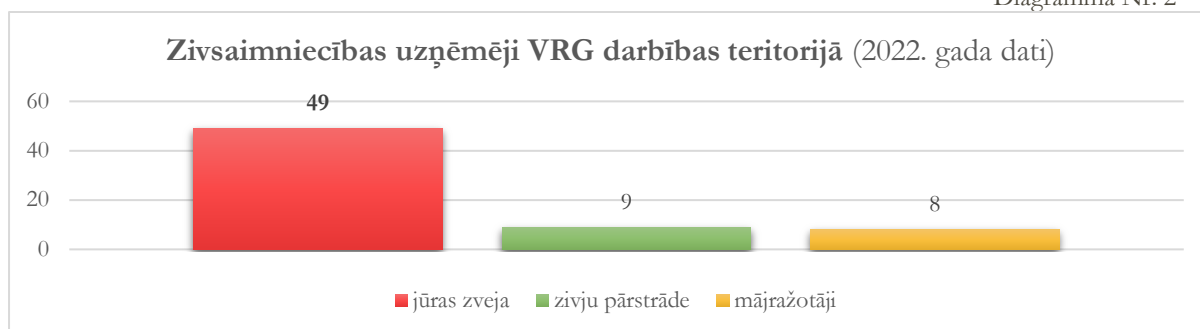
	<p>Jaundzimušo skaits (VRG darbības teritorijā pēc CSP datiem)</p> <p>Iedzīvotāju migrācija (VRG darbības teritorijā pēc RAIM datiem)</p> <p>Iedzīvotāju skaita izmaiņu iemesli 01.03.2011.–01.01.2022. (relatīvie dati VRG darbības</p>	<p>2010. gads – 362</p> <p>2018. gadā – 299</p> <p>2019. gadā – 283</p> <p>2020. gadā – 261</p> <p>2021. gadā – 292</p> <p>2012. gadā: -322</p> <p>2017. gadā: -338</p> <p>2018. gadā: -776</p> <p>2019. gadā: -472</p> <p>2020. gadā: -184</p> <p>Dzīvo tajā pašā teritorijā – 25190</p> <p>Pārcēlies uz citu teritoriju Latvijā – 4702</p>	<p>uzņēmējdarbība, kas ir priekšnoteikums dzīves kvalitātes uzlabojumiem, tāpat jāuzlabo dzīves vide, infrastruktūra, kas veicinās arī jaunu uzņēmumu ienākšanu VRG darbības teritorijā, iedzīvotāju neaizplūšanu no tā.</p> <p>Jaundzimušo (dzīvi dzimušo) skaits ir ar mainīgu tendenci, bet kopumā kopš 2010. gada tas no kopējā jaundzimušo skaita ir sarucis.</p> <p>Lai veicinātu jaundzimušo skaita pieaugumu, nepieciešams atbalstīt aktivitātes, kuras veicinātu interesi un iespējas uzlabot demogrāfisko situāciju. Nepieciešams uzlabot un dažādot ārpusskolas izglītības iestāžu skaitu un piedāvājumu klāstu, veidot un uzlabot bērnu aktīvās atpūtas vietas, bērnu pieskatīšanas vietas, lai atvieglotu vecāku ikdienu, veicināt un uzlabot vietas, kas paredzētas kvalitatīvai ģimenes brīvā laika pavadīšanai.</p> <p>Saskaņā ar <i>Reģionālo attīstības indikatoru moduli</i> (tālāk – RAIM) iedzīvotāju izmaiņas gadā VRG darbības teritorijā migrācijas rezultātā ir ar negatīvu tendenci. Lielākās iedzīvotāju izmaiņas uz negatīvo pusi bijušas 2018. gadā, kas ir -776 iedzīvotāji, salīdzinoši mazākas 2020. gadā – -184 iedzīvotāji, kas rāda pakāpenisku tendences maiņu.</p> <p>Lai veicinātu pozitīvu tendenci iedzīvotāju izmaiņām migrācijas rezultātā, jārada jaunas darbavietas, jāuzlabo uzņēmējdarbības vide, kas motivētu pašus iedzīvotājus uzsākt uzņēmējdarbību. Tāpat jāuzlabo iedzīvotāju dzīves apstākļi, dzīves vide, infrastruktūra ārpusdarba aktivitāšu pieejamībai, jāveicina dzīvesveida izmaiņas uz labo pusi, kas nevis veicinātu iedzīvotāju neaizplūšanu, bet atgrieztu aizbraukušos vai radītu pievilcīgu vidi iedzīvotājiem no citām teritorijām.</p> <p>Saskaņā ar CSP datiem lielākā daļa iedzīvotāju no 2011. gada līdz 2022. gada sākumam dzīvo tajā pašā teritorijā, savukārt iedzīvotāju skaita izmaiņu iemesli ir dažādi – gan pārcelšanās no vienas teritorijas</p>
--	--	--	--

teritorijā saskaņā ar CSP)	<p>Pārcēlies no citas teritorijas Latvijā – 3281</p> <p>Pārcēlies uz ārzemēm – 2200</p> <p>Ieradies no ārzemēm – 527</p> <p>Dzimis – 3398</p> <p>Miris – 6259</p>	<p>Latvijā uz citu (gan ieradušies, gan pametuši VRG darbības teritoriju), aizplūšana uz ārzemēm, pārceļšanās no ārzemēm.</p> <p>Dati ļauj secināt, ka VRG darbības teritorija ir pievilcīga dzīvošanai, jo nav fiksēts liels aizplūdušo skaits, turklāt no VRG darbības teritorijas aizplūdušo skaits (4702 pārcēlušies uz citu teritoriju Latvijā, 2200 pārcēlušies uz ārzemēm) un teritorijā ieradušos (3281 pārcēlušies no citas teritorijas Latvijā, 527 ieradušies no ārzemēm) skaits ir relatīvi līdzīgs.</p>
----------------------------	---	--

	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
	<p>Uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā</p> <p>Būtiskākās uzņēmējdarbības jomas VRG darbības teritorijā (pēc LURSOFT pēc 2022. gada datiem)</p>	<p>SIA; Z/S; ZV/S; A/S; IK; I/U, kooperatīvi</p> <p>2010. gadā – 3651</p> <p>2014. gadā – 3556</p> <p>2018. gadā – 3435</p> <p>2023. gadā – 3383</p> <p>2022. gads – 30 zivsaimniecības uzņēmēji Liepājā</p> <p>1. Mežizstrāde; kokmateriālu tirdzniecība; zāģēšana, ēvelēšana, galdniecības izstrādājumu ražošana (NACE 46.73; 16.10;16.21; 16.23; 02.20; 02.10)</p> <p>2. Jauktā lauksaimniecība un graudaugu</p>	<p>Kopējo uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā nedaudz samazinājies, ko var ietekmēt dažādi faktori, piem., Covid-19 pandēmija u. c. faktori. Jaunajā plānošanas periodā nepieciešams veicināt uzņēmējdarbības attīstību, atbalstot uzņēmumus, kas rada piensumu ilgtspējīgai reģiona attīstībai un rada lielāku pievienoto vērtību.</p> <p>Veicot datu izpēti, redzams, ka uzņēmumi ne tikai likvidējas, bet nāk klāt arī jauni uzņēmēji.</p> <p>Pēc LURSOFT datiem (2022) Liepājas pilsētā reģistrēti 30 uzņēmēji, kuru pamatnodarbošanās ir jūras zveja un zivju pārstrāde. 2 uzņēmēji reģistrējuši zivju pārstrādi mājas apstākļos.</p> <p>Dienvidkurzemes novada piekrastē, pēc LURSOFT datiem (2022), ir 28 uzņēmēji, kuru nodarbošanās ir jūras zvejniecība un zivju produktu pārstrāde. 6 uzņēmēji reģistrējuši zivju pārstrādes mājražošānu.</p>

		audzēšana (NACE 01.50; 01.11)	
		3. Metālizstrādājumu ražošana (NACE 25.99)	

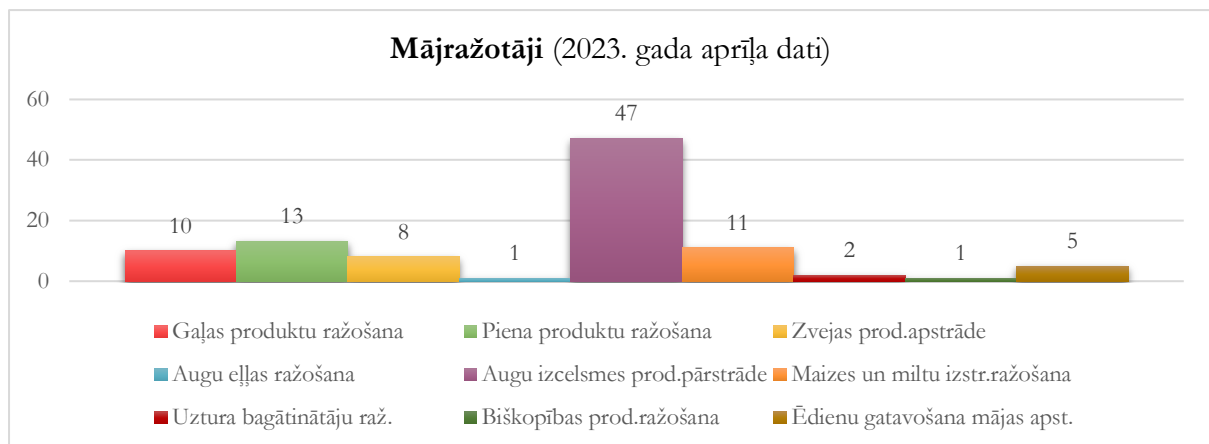
Diagramma Nr. 2

	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
	Mājražotāji VRG darbības teritorijā	<p>VRG darbības teritorijā uz 2023. gada maiju reģistrēti 89 mājražotāji, no kuriem 17 ir reģistrējuši vairāku jomu mājražošanas (dati no PVD 2023. gada aprīļa). Saskaņā ar PVD noteikto klasifikatoru VRG darbības teritorijā mājražošana reģistrēta 9 jomās.</p> <p>Vislielākais skaits mājražotāji ir augu izcelsmes produktu pārstrādē mājas apstākļos (kods 45.7) – 47.</p> <p>Vismazāk mājražotāju – tikai viens – reģistrēti biškopības produktu ražošanā mājas apstākļos (kods 45.13.).</p> <p>2012. gadā – 36 mājražotāji 2014. gadā – 60 mājražotāji 2023. gadā – 89 mājražotāji Kopš 2010. gada ik gadu tiek reģistrēts kāds jauns mājražotājs.</p> <p>2010. gadā reģistrēti 4 jauni mājražotāji, 2017. gadā – 6, 2019. gadā – 10, 2020. gadā – 13, 2021. gadā – 9, 2022. gadā – 5,</p>	<p>Mājražotāju skaits ir pieaudzis. 2020. gadā ir reģistrēti 13 jauni mājražotāji. Covid-19 laiks ir veicinājis mājražošanas attīstību. Reģistrēti pieci mājražotāji, kuri uzsāka ēdienu gatavošanu mājas apstākļos laikā, kad tika slēgtas kafējnīcas, restorāni.</p> <p>Augu izcelsmes produktu pārstrāde mājas apstākļos ir vispopulārākā darbības joma. Otra populārākā ir piena produktu pārstrāde, tajā skaitā arī siera ražošana. Ar gaļas produktu ražošanu nodarbojas 10 mājražotāji.</p> <p>Lai uzlabotu mājražotāju produkcijas kvalitāti, daudzveidību, radītu augstāku pievienoto vērtību vietējiem produktiem, nepieciešams uzlabot, pilnveidot mājražotāju darba vidi, aprīkojumu, modernizēt to, ejot līdzī laikam un patērētāju prasībām. Veicināt bioloģiskās produkcijas ražošanu. Atbalstīt tirdzniecības vietu izveidi, kur tiek realizēta mājražotāju produkcija.</p>

	2023. gadā – 5.	Lielākais skaits mājražotāji reģistrēti Nīcas pagastā (17), nedaudz mazāk Rucavas pagastā (10), Vērgales pagastā (9), Otaņķu pagastā (9), Grobiņas pagastā (8), Medzes pagastā (6) un Aizputes pilsētā (5).
--	-----------------	---

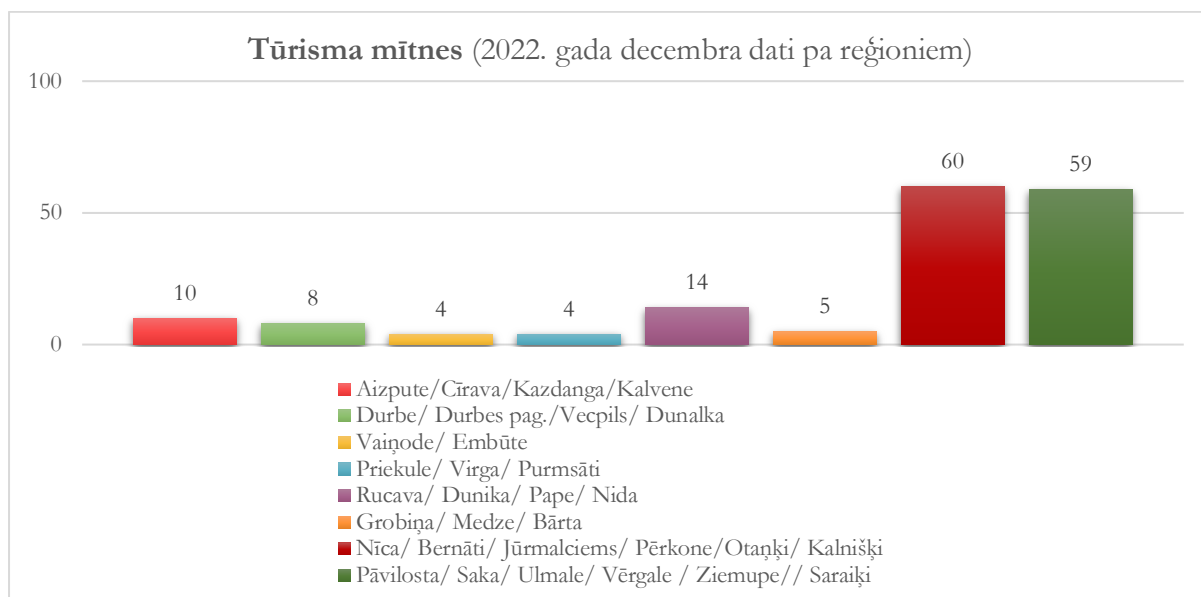
Diagramma Nr. 3

	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
 <p>Tūrisms VRG darbības teritorijā</p> <p>Tūrisma mītnes</p>		<p>Pēc Dienvidkurzeme Travel datiem, Liepāja Travel datiem un CSP datiem uz 2022. gada decembri VRG darbības teritorijā ir pieejamas 164 tūrisma mītnes, kuras piedāvā nakšņošanas iespējas.</p> <p>Brīvdienu mājas – 66 Viesu mājas – 44 Kempingi – 24 Glempingi- 2 Villas – 1 Viesnīcas – 3 Lauku mājas – 3 Telšu vietas – 8 Apartamenti –10 Hosteli – 2 Jauniešu mītnes – 1 Dienesta viesnīcas – 1 Muižas – 3 Atpūtas kompleksi, bāzes – 4</p>	<p>Tūrisms NACE klasifikatorā nav izdalīts kā atsevišķa tautsaimniecības nozare. Tūrisms ir apakšnozaru kopums, kas sniedz primāros un sekundāros tūrisma pakalpojumus.</p> <p>VRG darbības teritorijā ir liels skaits brīvdienu māju un viesu māju, kurās var uzņemt tikai nelielu tūristu skaitu, visbiežāk tikai vienu ģimeni. Diemžēl daudz mazāk ir tādu vietu, kur var nakšņot tūristu grupas, kurās ir vairāk par desmit ceļotājiem. Jūras piekrastē no apzinātajām 164 tūrisma mītnēm ir 133 mītnes, kas jau rada piekrastes antropogēno slodzi dabai. Iedzīvotāji, tūristi negatīvi ietekmē dabas vērtības un to saglabāšanu. Tiek samazināta bioloģiskā daudzveidība. Nepieciešamas kontrolēt tūrisma plūsmu piekrastē.</p> <p>Jāveicina tūrisma mītnu attīstība iekšzemes pagastos, kas sekmētu</p>

tūrisma attīstību ne tikai piekrastē.

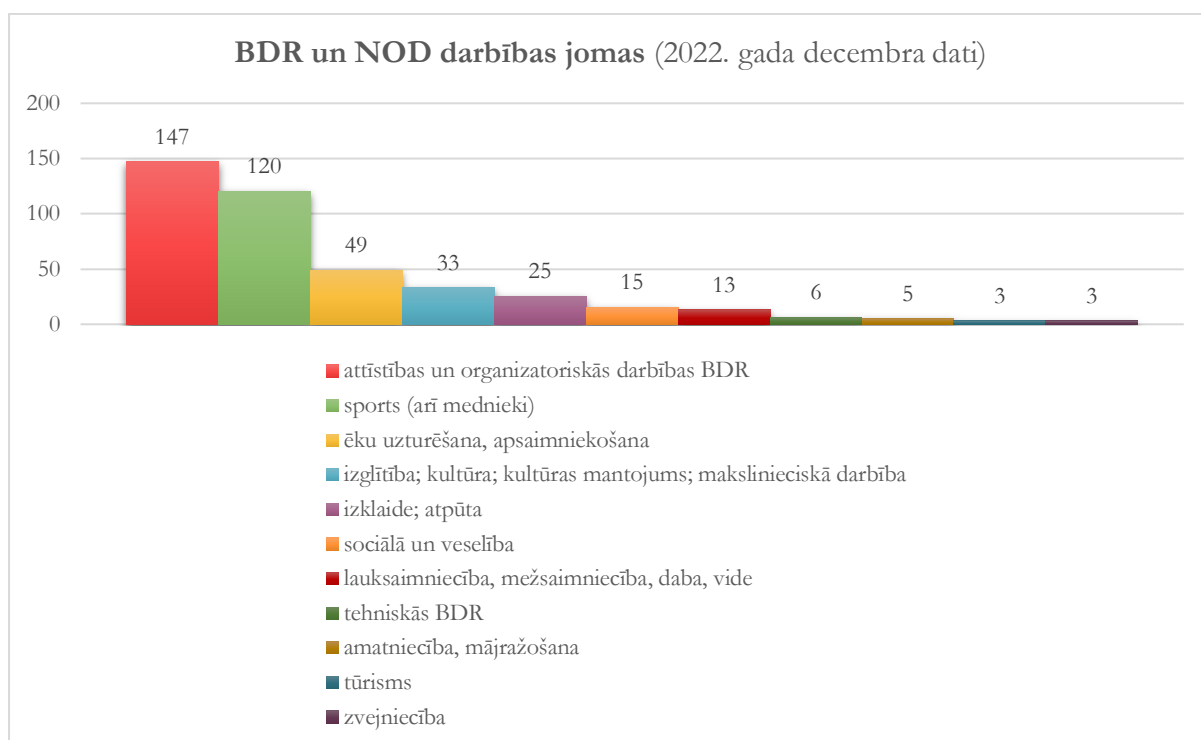
Diagramma Nr. 4

	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
	Nevalstiskās organizācijas VRG darbības teritorijā (BDR/ NOD)	<p>2010. gadā – 217 2014. gadā – 314 2022. gadā – 409 + 14 nodibinājumi un fondi (pēc LURSOFT datiem)</p> <p>Biedrību skaits pilsētās un pagastos: Grobiņas pilsētā (54) Aizputes pilsētā (53) Nīcas pagastā (39) Grobiņas pagastā (34) Pāvilostas pilsētā (26) Rucavas pagastā (23) Priekules pilsētā (21) Medzes pagastā (17) Vērgales pagastā (15) Cīravas pagastā (12) Tadaiķu pagastā (12) Vaiņodes pagastā (11) Virgas pagastā (10) Durbes pilsētā (9) Bunkas pagastā (9) Sakas pagastā (9) Otaņķu pagastā (8) Dunalkas pagastā (7)</p>	<p>BDR un NOD skaits VRG darbības teritorijā pieaug, kas norāda uz to, ka iedzīvotāji aktīvāk iesaistās savas dzīves vides sakārtošanā, dažādu jautājumu risināšanā. Nav neviens pagasts un pilsēta VRG darbības teritorijā, kurā nedarbotos kāda BDR vai NOD. Visvairāk biedrību ir pilsētās ar lielāku iedzīvotāju skaitu.</p> <p>Lai sekmētu, aktivizētu un motivētu BDR un NOD aktīvāku darbību, iesaistīšanos dzīves kvalitātes uzlabošanā iedzīvotājiem, nepieciešams atbalstīt nevalstisko sektoru darbību, pilnveidojot materiāli tehnisko bāzi, līderu un biedru izglītošanu, iesaisti un sadarbību savā starpā.</p> <p>Pēc NACE kodiem LURSOFT datos biedrības savu darbību reģistrējušas dažādās jomās – daba, vide;</p>

	Kalētu pagastā (6) Aizputes pagastā (5) Priekules pagastā (5) Gramzdas pagastā (5) Dunikas pagastā (4) Embūtes pagastā (4) Gaviezes pagastā (4) Kalvenes pagastā (4) Kazdangas pagastā (4) Vecpils pagastā (4) Bārtas pagastā (3) Lažas pagastā (2)	lauksaimniecība; izklaide; sports; apsaimniekošana; izglītība; kultūra; kultūras mantojums u. c.
--	--	--

Diagramma Nr. 5

	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
 Sabiedriskā aktivitāte VRG darbības teritorijā (dati pēc pašvaldības sniegtās informācijas)	2010. gadā – 115 kolektīvi 2014. gadā – 167 kolektīvi 2022. gadā – 83 kolektīvi Kori un ansambļi – 24, no kuriem 6 ir senioru ansambļi Amatieru teātri – 16 Dejas (solo dejas, tautas dejas, līnijdejas, mūsdienu dejas, latviešu danči un rotaļdejas) –	VRG darbības teritorija iepriekš bija bagāta ar sabiedriskajām aktivitātēm, iedzīvotāju brīvā laika pavadīšanas iespējām, darbojoties amatierkolektīvos, bērniem un jauniešiem darbojoties interešu izglītībā, bērnu mākslas un mūzikas skolās. Pirms novadu reformas, kad katrs no astoņiem novadiem strādāja atsevišķi, brīvā laika pavadīšanas iespējas bija plašākas un vairāk, informācijas pieejamība bija plašāka. Kultūras nami	

	<p>22, no kurām 4 ir senioru kolektīvi</p> <p>Radošie pulciņi (audēji, rokdarbi, floristika) – 7</p> <p>Pūtēju orķestris – 1</p> <p>Bērnu un jauniešu pulciņi novada kultūras namos (dramatiskie kolektīvi, deju kolektīvi, ansambļi, muzikāli radošās studijas) – 19</p> <p>Folkloras kopas, tradicionālās kultūras kolektīvi (lauku kapellas, etnogrāfiskās kopas, folkloras kopas, lietišķās mākslas studijas) – 12</p>	<p>joprojām nodrošina daudzfunkcionālus kultūras pasākumus, tradicionālos pasākumus, cenšoties saglabāt kultūrvēsturisko identitāti. Kā rāda statistika, ļoti samazinājies ir kolektīvu skaits.</p> <p>Ir nepieciešams atbalstīt mākslinieciskās pašdarbības kolektīvus darbības uzlabošanai, dažādošanai.</p>
--	--	--

	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
	<p>Jaunieši un jauniešu organizācijas VRG darbības teritorijā</p>	<p>Jaunatnes likums nosaka, ka Latvijā jaunieši ir persona vecumā no 13 līdz 25 gadiem.</p> <p>CSP jauniešu skaitu piedāvā šādās vecuma grupās:</p> <p><u>7–14 gadi</u> 2018. gadā – 2921 2022. gadā – 2022</p> <p><u>15–24 gadi</u> 2018. gadā – 3649 2022. gadā – 3194</p> <p>Jauniešu skaits VRG darbības teritorijā, līdzīgi kā iedzīvotāju kopējais skaits, samazinās. Jaunieši aizbrauc studēt un bieži vien atpakaļ neatgriežas, kā vienu no iemesliem minot, ka nav dzīves vietas un darba iespējas.</p> <p>Pēc LURSOFT datu bāzes, VRG darbības teritorijā reģistrētas 18 jauniešu biedrības. Apzinot biedrības, tika konstatēts, ka vairākas savu darbību apturējušas, jo, jauniešiem izaugot, nav bijuši jaunieši, kuri pārmanto biedrības darbību un turpina iesāktos pagastos un pilsētās.</p> <p>Lielākajai daļai jauniešu biedrību darbības jomas ir</p>	<p>Jāveicina līdzdalības princips, jauniešu iespējas iesaistīties ne tikai sabiedriskajās aktivitātēs, bet jāveicina jauniešu uzņēmējdarbības attīstība.</p> <p>Jāsekmē jauniešu nodrošināšanu ar viņu attīstības vajadzībām atbilstošu informāciju, jauniešu izglītošana ārpusskolas mācībās, nometnēs utt.</p> <p>Jāveicina jauniešu iesaiste pagastu, pilsētu attīstībā, jāveicina bijušo jauniešu centru atjaunošana, jāpilnveido jauniešu centru materiāli tehniskā bāze atbilstoši jauniešu interesēm un vajadzībām.</p> <p>Jauniešu centrus izveidot tā, lai tie būtu piemēroti jebkuram jauniešim neatkarīgi no viņa vecuma, sociālā stāvokļa utt. Jānodrošina vienlīdzīgas iespējas jebkuram VRG darbības teritorijas jauniešim.</p>

		<p>saistītas ar brīvā laika pavadīšanas iespējām, jauniešu iesaistīšanu demokrātisko procesu virzībā, līdzdalības nodrošināšanu, jauniešu izglītošanu u. c.</p> <p>VRG darbības teritorijā šobrīd darbojas tikai divi jaunatnes centri ar algotiem pašvaldības darbiniekiem – jauniešiem. Pirms ATR šādu centru skaits bija daudz lielāks – 10 jauniešu centri (Bārtas, Gaviezes, Vaiņodes, Grobiņas pagastā, Bunkas, Nīcas, Kalētu pagastā un Pāvilostas, Aizputes un Grobiņas pilsētā).</p>	
	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
	Viedie ciemi VRG darbības teritorijā	Atpazīstamības zīmi “Viedais ciems” ir saņēmuši divi VRG darbības teritorijas ciemi – Vērgales pagasta Ziemupes ciems un Nīcas pagasta Bernātu ciems. Ciemos darbojas aktīvas kopienas / BDR, kuru pamatā ir dažādu interešu grupu spēja vienoties par kopīgiem mērķiem ciema attīstībai.	Ciemos darbojas aktīvas kopienas, kuras nepieciešams atbalstīt, veidot sadarbību un jaunus risinājumus ciema attīstībā. Nepieciešams saglabāt un sekmēt jaunu viedo ciemu attīstību, iesaistoties kopīgos projektos, sadarbībā.

	RĀDĪTĀJS	REZULTĀTS	SECINĀJUMI
	Kultūras mantojums VRG darbības teritorijā	VRG darbības teritorijā ir daudzveidīgi un nozīmīgi kultūrvēsturiskā mantojuma objekti, bet tikpat svarīgi un nozīmīgi ir kultūras mantojumi, kas ir uzkrātu māksliniecisku, arhitektonisku, muzikālu, literāru un zinātnisku resursu kopums, kas saņemti mantojumā no pagātnes. Šobrīd Grobiņas arheoloģiskais ansamblis atrodas UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā un tas ir pirmais solis uz iekļaušanu	Nepieciešams saglabāt, atjaunot kultūras mantojumu, uzturēt, saglabājot tā vēsturisko nozīmi, veicināt vietējās nozīmes kultūras pasākumu attīstību. Nepieciešams sakārtot, atjaunot parkus, izveidot senlietu krātuves pagastos, kur tādu nav, nepieciešams sekmēt vēsturisko ēku atjaunošanu, amatu māju izveidošanu, lai nodotu zināšanas un prasmes nākamajām paaudzēm.

	<p>starptautiskajā UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.</p> <p>VRG darbības teritorija ir bagātākā Latvijā ar īpašām kultūrtelpām – viena no tām ir Rucava. No 2018. gada Rucavas tradicionālā kultūrtelpa ir ierakstīta Nacionālajā Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā. Šobrīd rucavnieki savu īpašo kultūras mantojumu ne tikai sargā un iedzīvina ikdienā, bet arī mēro ceļu uz ierakstīšanu UNESCO Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā.</p> <p>Otra ir Nīcas kultūrtelpa, kura ģeogrāfiski ietver Nīcas un Otaņķu pagastu. Kopš 2022. gada arī valsts mērogā tā ir atzīta par īpaši aizsargājumu un ir ierakstīta Nacionālajā Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā. Nīcas un Otaņķu pagasta iedzīvotāji sargā un nodod nākamajām paaudzēm savas kultūrvēsturiskās vērtības – krāšņo tautastērpu, dziesmas, valodu, paražas un kulināro mantojumu.</p> <p>Šobrīd arī Bārta ir ceļā uz to un veido savu vērtību saglabāšanas un ilgtspējīgas attīstības plānu.</p> <p>Ar kultūras mantojumu bagāts ir ne tikai Rucavas, Nīcas un Bārtas pagasts, bet visa VRG darbības teritorija. Iedzīvotāji lepojas ar VRG darbības teritorijā esošajām muižām, senlietu krātuvēm, vecpilsētu vēsturisko mantojumu, pilskalniem, pilīm un to apkārtnēm, novadpētniecības muzejiem u. c.</p>	<p>Veicināt VRG darbības teritorijā esošo kultūrtelpu popularizēšanu, iekļaujot tās tūrisma maršrutos. Veicināt sadarbību starp dažādām kultūrtelpām, iesaistot tās kopīgos projektos.</p>
--	---	--

RĀDĪTĀJS

REZULTĀTS

SECINĀJUMI

<p>Bezdarba līmenis VRG darbības teritorijā (pēc NVA datiem)</p>	<p>2019. gads – 1098 (5,5 %) 2020. gads – 1164 (5,9 %) 2021. gads – 1155 (5,6 %) 2022. gads – 991 (4,8 %) 2023. gads – 1024 (5,1 %)</p> <p>2021. gada janvāris Liepāja – 6,5 % Aizputes novads – 6,7 % Durbes novads – 5,9 % Grobiņas novads – 5,3 % Nīcas novads – 4,8 % Pāvilostas novads – 5,8 % Priekules novads – 5,3 % Rucavas novads – 5,9 % Vaiņodes novads – 7,8 %</p>	<p>Piecu gadu griezumā bezdarba līmenis VRG darbības teritorijā svārstās no 4,8 %–5,9 %. 2022. gadā ir bijis viszemākais bezdarba līmenis. Pirms reģionālās reformas, kad VRG darbības teritorijā bija 8 novadi, vislielākais bezdarba līmenis bija Vaiņodes apkārtnē. Vaiņode atrodas Lietuvas pierobežā un robežojas ar Saldus novadu. Vaiņode ir visnomaļākā vieta VRG darbības teritorijā.</p> <p>Viszemākais bezdarba līmenis ir Nīcas, Priekules un Grobiņas reģionā. Nīcas un Grobiņas pagasts robežojas ar Liepājas pilsētu un lielākā daļa iedzīvotāju strādā Liepājā. Priekules pilsētā un apkārtnē ir vairāki lieli uzņēmumi un Priekules slimnīca, kas nodarbina iedzīvotājus. Kā redzams bezdarbnieku skaita dinamikas grafikā (diagramma Nr. 6), vislielākais skaits bezdarbnieku ir vīrieši.</p> <p>Vecuma grupa, kurā ir vislielākais bezdarbnieku skaits, ir vecumā no 55–59 gadiem un pirmspensijas vecuma iedzīvotāji. Bezdarbnieku skaita palielināšanos ietekmē ārējie riski, pensijas saņemšanas vecuma paaugstināšana valstī kopumā. Liels skaits bezdarbnieku ir arī darba spējīgā vecumā, t. i., 25–40 gadus veci iedzīvotāji.</p> <p>Jāveicina uzņēmējdarbības attīstība iedzīvotājiem līdz 40 gadu vecumam.</p> <p>VRG darbības teritorijā pēc izglītības līmeņa visvairāk ir bezdarbnieku ar profesionālo izglītību – 468, tālāk seko bezdarbnieki ar pamatskolas izglītību – 325. Viszemākais bezdarba līmenis ir iedzīvotājiem ar augstāko izglītību. Bijušajos mazajos novados (Rucavā un Vaiņodē) ir tikai 4 bezdarbnieki ar augstāko izglītību. Attālākajos pagastos un Liepājas pilsētā liels skaits bezdarbnieku ir ar pamatskolas izglītību. Ir daudz jauniešu, kuri nevar nokļūt vai finansiāli nevar atļauties turpmāko izglītību un paliek uz vietas savos pagastos. Transporta problēmas nokļūšanai uz Liepāju un citām pilsētām no pagastiem ir ļoti lielas.</p> <p>Pēc reģionālās reformas ir audzis pieprasījums darba tīrgū pēc iedzīvotājiem ar augstāko izglītību.</p>
--	--	--

Diagramma Nr. 6

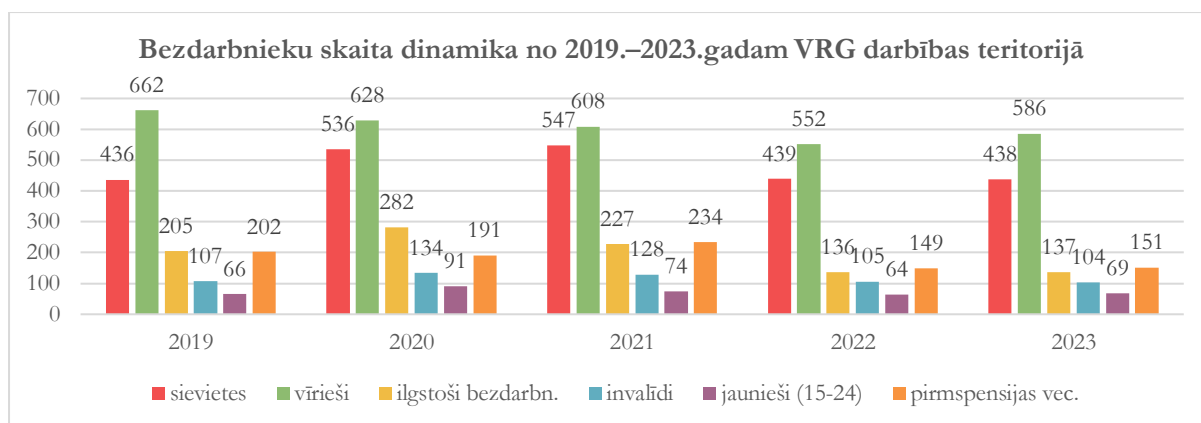

Diagramma Nr. 7

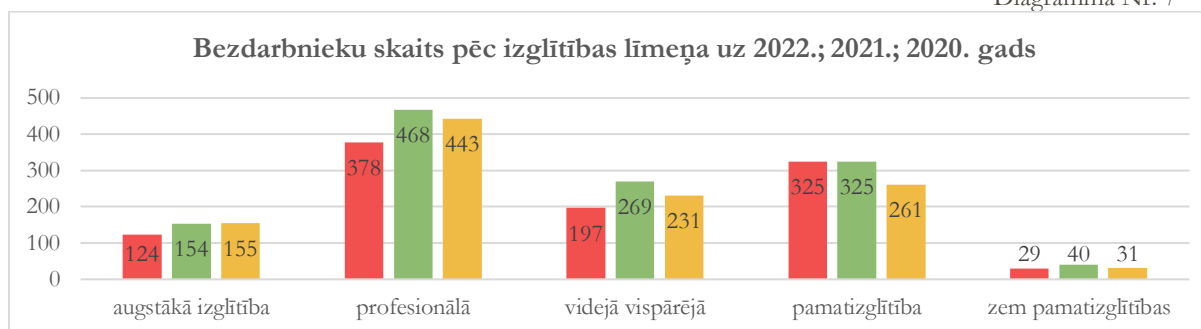
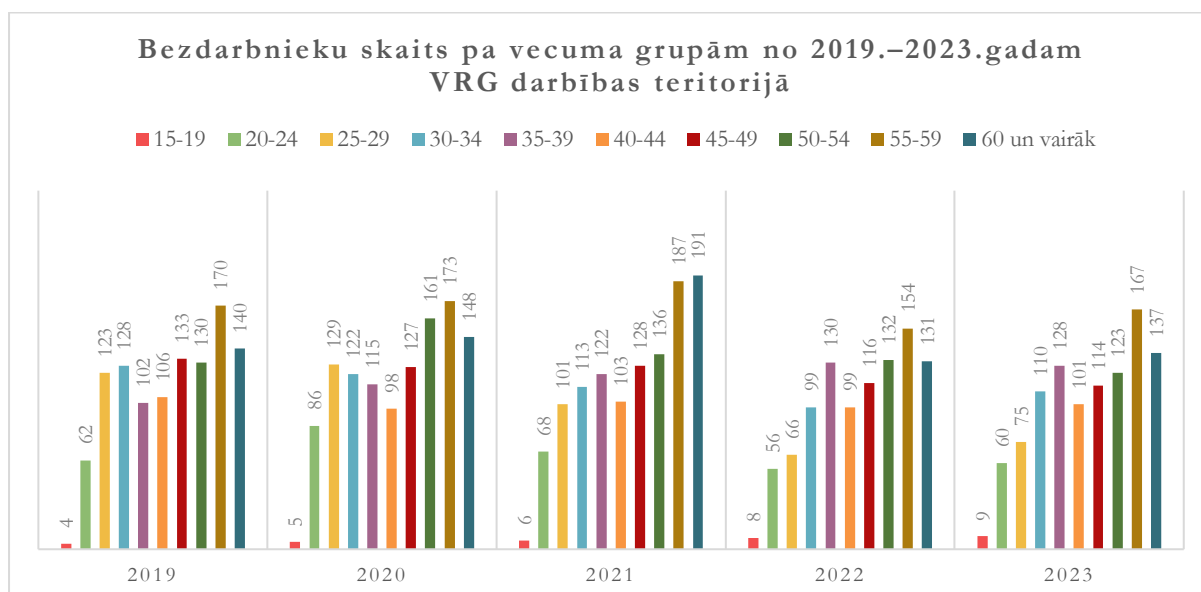

Diagramma Nr. 8

1.1.3. VRG darbības teritorijas pamatojums

VRG kopš tās dibināšanas darbojas vienā teritorijā. Sākotnēji tā bija Liepājas rajona teritorija, bet pēc ATR 2009. gadā tika izveidoti 8 novadi. Savukārt pēc 2021. gada ATR 8 izveidotie novadi tika apvienoti un izveidots Dienvidkurzemes novads. VRG darbības teritorija ir viss Dienvidkurzemes novads, bet Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda PZA ietvaros projektu darbības teritorija ir arī Liepāja. Pēc pēdējās reformas vietējie iedzīvotāji nav apmierināti ar lielo novadu, attālākie bijušie novadu centri jūtas atstumti, aizmirsti. Iedzīvotāju tikšanās reizēs iedzīvotāji vairākkārt uzsvēra, ka vēlas atpakaļ savu novadu, kāds tas bija pirms 2021. gada ATR. Iedzīvotāji nejūtas piederīgi esošajam novadam, neskatoties uz to, ka pirms ATR arī bija viens liels rajons ar pilsētām, pagastiem, ciemiem.

- ***Ekonomiskās saites***

Kopīgās ekonomiskās nozares VRG darbības teritorijā ir lauksaimniecība, mežsaimniecība, piekrastes teritorijā – zivsaimniecība. Liepājas pilsētas tuvums – pieejami dažāda veida valsts iestāžu, sadzīves un sociālie pakalpojumi un noieta tirgus novadu vietējo uzņēmumu radītajai produkcijai. Liepājas, Aizputes, Priekules, Pāvilostas un Grobiņas pilsēta nodrošina uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamos priekšnosacījumus – infrastruktūru, preču noieta tirgu (pamatā Liepājas pilsētā) un pieeju darbaspēkam.

Īpaši nozīmīga ietekme novadu ekonomiskajā attīstībā ir Liepājas pilsētas tuvumam.

- ***Funkcionālās saites***

Labs, sazarots ceļu tīklojums un transporta struktūra veido pamatu reģionālas loģistikas izveidei. Autoceļu infrastruktūra nodrošina kravu un pasažieru svarīgākos savienojumus.

Liepājā neaizsalstoša osta ar prāmju satiksmi, kas nodrošina kravu tranzītu, pasažieru pārvadājumus un piekrastes zvejas kuģu novietošanu. Pāvilostas ostā apkalpo zvejas kuģus. Liepājas lidosta – potenciāls aviotransporta attīstībai.

Liepājas pilsētas piedāvātais kultūras un atpūtas pasākumu piedāvājums.

- ***Fiziskās saites***

Jūras krasta robeža 111,28 km garumā vieno Pāvilostas pilsētu, Vērgales pagastu, Medzes pagastu, Nīcas pagastu, Rucavas pagastu un Liepājas pilsētu.

Bārtas un Sakas upes sateces baseini. Liepājas, Durbes, Papes ezers un ar tiem saistītie dabas liegumi.

A–R transporta koridori ar nacionālas nozīmes dzelzceļa un autoceļu savienojumiem.

- ***Vēsturiskās saites***

Ģeopolitiskais novietojums: VRG darbības teritorija atrodas Latvijas DR ar centru Liepājā, kas ir tuvākais nacionālas nozīmes attīstības centrs un ir viena no Latvijas ostas pilsētām.

VRG darbības teritorija veidota uz bijušā Liepājas rajona bāzes, kurš pēc ATR sākotnēji sadalījās astoņos novados, pēc tam apvienojās vienā – Dienvidkurzemes – novadā.

1.2. Partnerības principa nodrošināšana

VRG – biedrība „Liepājas rajona partnerība” – reģistrēta uzņēmumu un nodibinājumu reģistrā 2006. gada 19. septembrī. Uz 01.01.2023. VRG sastāvā ir 63 biedri.

Atbilstoši VRG statūtiem tās mērķis ir: veicināt un atbalstīt sabiedrības iesaistīšanos lauku teritorijas attīstībā; izstrādāt un realizēt SVVA stratēģiju ilgtspējīgai VRG darbības teritorijas attīstībai, izmantojot sabiedrības līdzdalības principus; attīstīt sadarbību ar valsts, pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām, uzņēmumiem un citām institūcijām Latvijā un ārvalstīs, veicinot VRG darbības teritorijas ilgtspējīgu attīstību; veicināt kopienu sadarbības tīkla veidošanos; koordinēt un piesaistīt finansiālos, materiālos, intelektuālos un cita veida resursus VRG mērķu sasniegšanai; pārstāvēt VRG darbības teritorijas iedzīvotāju intereses nacionālajā

un starptautiskajā līmenī.

VRG augstākā lēmējinstītūcija ir biedru kopsapulce.

VRG lēmējinstītūcija ir padome, izpildinstītūcija – izpilddirektors. Lai VRG Padomes sastāvā tiktu nodrošināts partnerības princips, atbilstoši VRG statūtiem padomē darbojas:

- 4 biedrību, nodibinājumu pārstāvji,
- 5 uzņēmējdarbības pārstāvji,
- 1 jauniešu organizācijas pārstāvis,
- 1 lauku sieviešu pārstāve,
- 1 pašvaldības pārstāvis,
- 1 lauksaimniecības nozares pārstāvis.

No visiem padomes locekļiem 5 pārstāvji ir no zivsaimniecības sektora: gan no biedrībām, gan no uzņēmējdarbības jomas.

Biedrībā darbojas 63 biedri, kas pārstāv dažādas nozares un jomas:

1. biedrības un nodibinājumi – 20 (zivsaimniecības nozares biedrības, kuras apvienojušās piekrastes zivsaimniekus; biedrības, kuru darbs saistās ar bērniem un jauniešiem; attīstības biedrības; vietējo produktu ražotāju biedrība; sporta biedrības; sociālās jomas biedrības; pensionāru biedrības u. c.);
2. uzņēmējdarbības pārstāvji – 21 (zivsaimniecības nozares uzņēmēji; tūrisma pakalpojuma sniedzēji; lauksaimniecības produktu pārstrādātāji, ražotāji u. c.);
3. individuālie biedri – 16 (pārstāv visu VRG darbības teritoriju);
4. zemnieku un zvejnieku saimniecības – 4;
5. pašvaldības – 2 (Dienvidkurzemes novads un Liepājas valstspilsēta).

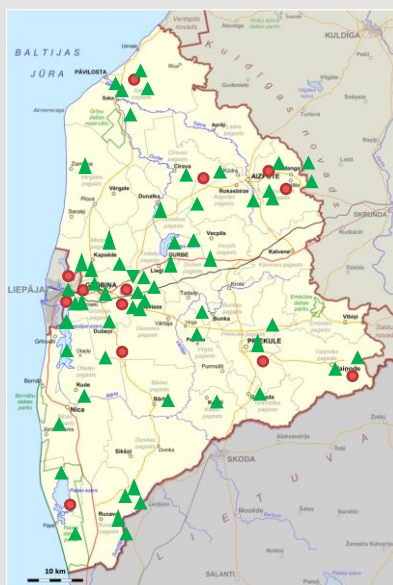
Esošais biedru sastāvs nosedz visu VRG darbības teritoriju.

No VRG biedriem reizi trijos gados ievēl padomi, kura sastāv no priekšsēdētāja un ne vairāk kā 12 padomes locekļiem. VRG izpildinstītūcija ir izpilddirektors, kuru ievēl uz 4 gadiem. Izpilddirektors nav padomes loceklis.

VRG gan biedru pārstāvniecībā, gan padomes darbībā ir ievērots partnerības princips.

Padome ir lemttiesīga, ja sēdē piedalās vairāk nekā puse no visiem padomes locekļiem.

Padome pieņem lēmumus atbilstoši klātesošo padomes locekļu balsu vairākumam.

1. attēls. VRG padomes (●) un biedru (▲) teritorijas pārklājums.

VRG vērtības

- Komandas gars, vienotība un saliedētība VRG iekšienē.
- Sadarbība un savstarpējā cieņa.
- Godīgums lēmumu pieņemšanā.
- Aktīvi, zināšanām bagāti un motivēt spēji cilvēki VRG.

- Lokālpatriotisms.

Biedrības mīcija

- Vietējo resursu apzināšana un cilvēkresursu piesaistīšana VRG attīstības koordinēšanai.
- VRG izpildinstitūcija – padomdevējs kopienām, NVO, uzņēmējiem.
- Attīstību rosinošas vides veidošana VRG darbības teritorijā, dažādojot lauku ekonomiku, zivsaimniecību, uzlabojot sociālo vidi, dabas vidi.
- Vietējo kopienu aktivitāšu veicināšana, sadarbības veicināšana.

1.3. VRG darbības teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums

VRG darbības teritorijas izvērtējums tika veikts vairākās kārtās. Pirmais posms – tīkšanās ar iedzīvotājiem pagastos un pilsētās. Otrais posms – mērķa grupu darba grupas. Trešais posms – SVID apkopojums SVVA stratēģijas izstrādes grupā.

STIPRĀS PUSES	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ TO IZMANTOT?
Aktīvi, veiksmīgi vietējie uzņēmēji dažādās nozarēs (tūrisms, ēdināšana, pārtikas ražošana, bioloģiskās saimniecības, dārzniecība, mājražošana, amatniecība u. c.).	Attīstīta neliela lokālā uzņēmējdarbība veicina nodarbinātību vietējos attīstības centros, pozitīvi ietekmē iedzīvotāju ekonomisko situāciju un mazina iedzīvotāju aizplūšanu.	Lai veicinātu spēcīgāku ekonomisko attīstību, esošajiem uzņēmumiem ir jāattīstās, jāpaplašinās vai jāveido kooperācija, vienlaikus jāturpina veidoties jauniem uzņēmumiem.
Tradicionālās tautsaimniecības nozares (lauksaimniecība, mežsaimniecība, kokapstrāde), kas balstās uz pieejamajiem resursiem.	Vietējie iedzīvotāji galvenokārt ir nodarbināti tradicionālajās nozarēs.	Veicināt tradicionālo nozaru dažādošanos un inovāciju ieviešanu, paaugstinot pievienoto vērtību. Veicināt ražošanas uzņēmumu eksporta attīstību.
Pieaug pieprasījums pēc vietējo ražotāju produkcijas, tai skaitā pēc bioloģiskās produkcijas.	Lielāks noiets vietējā tirgū, vietējās uzņēmējdarbības, mājražošanas stiprināšana.	Meklēt jaunas iespējas vietējo ražotāju produkcijas noietam, rast iespēju kāpināt vietējo produkcijas ražošanu, kas vairāk veicinātu mājražotāju attīstību. Veicināt sadarbību ar dažādiem partneriem.
Daudzveidīgi resursi tūrisma attīstībai.	Iespēja izmantot dabas resursus ekonomiskā darbībā.	Iespēja attīstīt daudzveidīgus tūrisma pakalpojumus, produktus un veidot tūrisma piedāvājumu dažādām mērķa grupām.
Eksportam ir nodrošinātas daudzveidīgas loģistikas iespējas (ostas, lidosta un TEN-T autoceļu tīkls).	Eksporta iespējas uzņēmumiem un to produkcijai.	Iespēja plašāk attīstīt eksportu.
Dabas resursu daudzveidība.	Dabiska vide, kas piedāvā dažādas rekreācijas iespējas. Smilts, grants, māls, smilšmāls, dolomīts, nozīmīgi kūdras krājumi purvos, sapropelis un saldūdens kaļķu atradnes. Potenciāls zaļās un zilās ekonomikas attīstībai.	Veicināt izpratni par dabas nozīmi, tās procesiem un zaļās domāšanas attīstību. Attīstīt ekotūrismu. Dabas resursu pieejamība un dažādība ir potenciāls uzņēmējdarbības attīstībai un dažādošanai.
Attīstītas dabas jeb pastaigu takas.	Dažādas rekreācijas iespējas sabiedrībai. Izveidota veiksmīga sadarbība ar Latvijas Valsts mežiem, pašvaldību.	Papildināt, uzlabot atbilstošu infrastruktūru (tostarp informatīvi un izglītojoši risinājumi) dažāda vecuma iedzīvotājiem, tūristiem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

STIPRĀS PUSES	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ TO IZMANTOT?
Gara un relatīvi tīra jūras piekraste.	Jūras piekrastes dažādība (stāvkrausti, smilšainā, baltā pludmale, oļainā pludmale, plaša pludmales zona). Zilās pludmales, kas veicina tūristu piesaisti.	Dažādot atpūtas iespējas un sekmēt to pieejamību. Zilās ekonomikas attīstība piekrastē, veidojot tādu uzņēmējdarbību, kur tiek izmantoti jūras resursi.
Dažādu jomu nevalstiskās organizācijas, kuras ar savu darbību veicina pilsonisko aktivitāti, sabiedrības integrāciju. Tajā skaitā arī zivsaimniecības nozares biedrības.	Aktīvi iedzīvotāji, kuri uzņemas iniciatīvu, līderību. Iedzīvotāji, kuri ar savu darbību stiprina vietējo identitāti, lokālpatriotismu. Iedzīvotājiem un arī uzņēmējiem, zivsaimniekiem apvienojoties viedokļa paušanā ir iespēja izteikt to vienotāk, skaļāk.	Pilnveidot tīklošanos, sadarbību un uz to bāzes veidot pastāvīgu platformu, stiprinot spēju realizēt lielāka apjoma pasākumus, projektus. Pašvaldībai ir iespēja veidot iedzīvotāju padomes un paplašināt pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem. Sekmēt kopienu izveidošanos un attīstību, t. sk. viedo ciemu attīstību.
Dažādu sporta veidu tradīcijas VRG darbības teritorijā.	Katrs iedzīvotājs var atrast sev interesējošu nodarbi sportā. Saturīgas un veselīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas ikvienam.	VRG darbības teritorijas atpazīstamības veicināšana. Dzīves kvalitātes uzlabošanas iespējas. Veselīga dzīvesveida popularizēšana.
Sporta un brīvā laika infrastruktūra VRG darbības teritorijā.	Pieejami āra sporta laukumi, daudzfunkcionāli aprīkotas sporta zāles. Autotrases, mototrases, āra trenāžieri, skeitparki, āra tenisa laukumi, āra golfa laukumi, alpinisma sienas u. c. Izveidotas pastaigu takas, bērnu rotaļu laukumi, labiekārtotas teritorijas atpūtai pie dabas u. c.	Sporta pasākumu, sacensību organizēšana. Atjaunot, pilnveidot brīvā laika pavadīšanas vietas.
Organizācijas, klubi, biedrības, kas apvieno sporta entuziastus.	Apvieno konkrēto sporta veida interesentus.	Sportisti kā pozitīvs piemērs jauniešiem, veicina interesi par sportu un veido pēctecību sportā.
Daudzveidīgs kultūras mantojums.	Tradīcijas, muzeji, senlietu krātuves, kultūrvēsturiskās, sakrālās ēkas un vietas, iespaidīga vēsture un personības u. c.	Iekļaut kultūras mantojuma ievērojamākos objektus kompleksajā tūrisma pakalpojumā. Atjaunot, saglabāt ēkas, vietas, attīstot jaunus piedāvājumus, pakalpojumus.
Kultūras tradīciju kopēji, uzturētāji.	Spēcīgi pašdarbības kolektīvi, Nīcas un Rucavas tradicionālā kultūrtelpa – Latvijas Nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā. Biedrības un personības, kas uztur un popularizē tradicionālo kultūru.	Saglabāt, popularizēt senās amatu prasmes (piem., kalēja, jumiķa, mūrnieka, galdnieka amatu prasmes, zivsaimnieku arodu). Nodrošināt materiāli tehnisko bāzi pašdarbības kolektīvu un biedrību ilgtspējīgai darbībai.
Nodrošināta primārā veselības aprūpes pieejamība lauku teritorijā.	Pieejami gan ģimenes ārsti, feldšeru punkti lauku teritorijā. Papildus pildot arī sociālo funkciju lauku teritorijā.	Pamattīkls un pieredze primārās veselības pieejamībai laukos, lai attīstītu papildu pakalpojumus (veselības, sociālajā jomā) un sadarbību citu pakalpojumu nodrošināšanai un pieejamībai.

STIPRĀS PUSES	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ TO IZMANTOT?
Laboratorisko izmeklējumu pieejamība vairākās novada vietās.	Iespējams savlaicīgi veikt diagnostiku.	Sadarbībā ar citiem veselības speciālistiem piedāvāt papildu veselības pakalpojumus.
Liepājas reģionālās slimnīcas tuvums, pieejamība un plašs veselības pakalpojumu klāsts.	Iedzīvotājiem drošības sajūta.	Veicināt sadarbību ar VRG darbības teritorijas ģimenes ārstiem, feldšeru punktiem. Piesaistīt speciālistus.
Izveidota dažāda veida sociālās aprūpes pakalpojumu infrastruktūra un iedzīvotājiem ir pieejami šie pakalpojumi.	Mērķa grupai ir pieejami kvalitatīvi sociālās aprūpes pakalpojumi un darbspējīgiem iedzīvotājiem ir iespēja pilnvērtīgi iesaistīties darba tirgū.	Iespējas dažādot sniegto sociālās aprūpes pakalpojumu klāstu un paplašināt saistīto pakalpojumu klāstu.
Vairākas sociālajā jomā strādājošas biedrības.	Sniedz atbalstu dažādām sociālā riska grupām un veicina ar savu darbību sabiedrības iesaisti līdzdarboties sociālajā jomā.	Iespēja attīstīt mērķtiecīgu atbalstu konkrētām mērķa grupām un stiprināt sadarbību. Attīstīt sociālās jomas biedrību kapacitāti.
Senas tradīcijas zvejā un zivju apstrādē.	Saglabājušās zvejas tradīcijas piekrastes pagastos un pilsētās.	Turpināt veicināt seno prasmju pārmantojamību, saglabāšanu.
Neizsalstoša Liepājas un Pāvilostas osta, Baltijas jūras piekraste.	Pieejamie resursi dod iespēju ekonomiskajai attīstībai, darba vietu veidošanai un vispārēju labklājības pieaugumu.	Sekmēt zivsaimniecības nozares dažādošanu, augstas pievienotās vērtības produkcijas un pakalpojumu attīstību. Palielināt ieņēmumus no zivsaimniecības un ūdens resursu izmantošanas.
Vairākas zivsaimniecības interešu aizstāvības organizācijas.	Spēcīgāku interešu pārstāvniecību.	Ar strukturētiem un mērķtiecīgiem pasākumiem veicināt interešu aizstāvību, zivsaimniecības nozares popularizēšanu.
Piekrastes zvejniecības turpināšanās un tradīciju saglabāšana.	Aroda prasmju un zināšanu saglabāšanos.	Radīt saistošu pieeju tradicionālo aroda prasmju nodošanai.
Aktīvi zivsaimniecības uzņēmēji Nīcas pagasta Jūrmalciemā, kas nodarbina vietējos iedzīvotājus, nodarbojas ar zvejošanu, zivju pārstrādi, tirdzniecību.	Prasmju un zināšanu izmantošanu un pārmantojamību, pievienotās vērtības radīšanu, darba vietu nodrošināšanu, tūrisma pakalpojumu veicināšanu.	Radīt atbilstošu infrastruktūru, zvejniecības aroda turpināšanai un šo prasmju pārmantošanai nepieciešamos apstākļus.

VĀJĀS PUSES	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ NOVĒRST VAI SAMAZINĀT IETEKMI?
Zema ekonomiskā aktivitāte lauku teritorijā un neliels darba vietu piedāvājums.	Vāji attīstīta uzņēmējdarbība un darba vietu trūkums ierobežo vietas attīstību, tā nav pievilcīga vide dzīvesvietai.	Jāveicina esošo iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte, primāri nodarbinot sevi, kā arī stimulējot sadarbību.
Nepietiekami attīstīta tūrisma nozare un ar to saistītās nozares (naktsmītnes, ēdināšana u. c.) iekšzemē. Lēnāka tūrisma attīstība iekšzemē (~20–50 km attālumā no piekrastes) salīdzinājumā ar piekrastes teritorijām	Pienesums no tūrisma nozares netiek izmantots, jo vāji ir attīstīta ar tūrismu saistītā pakalpojumu nozare. Sociālekonomiskais pienesums no iekšzemes tūrisma netiek izmantots.	Analizēt esošos tūrisma klasterus (tūrisma pakalpojums / produkts un papildinošie pakalpojumi) un mērķtiecīgi stiprināt vājās vietas, pilnveidojot zināšanas veiksmīgai tūrisma nozares darbībai. Datus balstītā analizē izveidot atbalsta instrumentu tūrisma stimulēšanai arī iekšzemē (~20–50 km attālumā no piekrastes).
Nepietiekams vietējo pieejamo pakalpojumu klāsts (piem., kurpnieka, friziera, kosmetologa, fizioterapeita u. c. pakalpojumi). Vāji attīstīta pakalpojumu nozare pagastos un ciemos.	Pakalpojumu trūkums pagastos un ciemos liek vietējiem iedzīvotājus doties tos saņemt uz lielākiem attīstības centriem, tādējādi neattīstot vietējo ekonomisko aktivitāti.	Veicināt pakalpojumu veidošanos pagastos un ciemos ir iespējams ar papildu stimuliem, iedrošinot vietējos iedzīvotājus pārkvalificēties, radīt sev darba vietas.
Darbinieku trūkums sezonas uzņēmējdarbības nozarēs (vasaras kafējnīcās, tūrismā, lauksaimniecībā u. c.).	Nenotiek sabalansēta attīstība visās tautsaimniecībai svarīgajās jomās. Samazinās uzņēmējdarbības jomu ekonomiskā labklājība, tās nikuļo, iznīkst.	Nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu, piesaistot papildu darbiniekus. Palīdzēt darbiniekiem ar mobilitāti, dzīvesvietu. Piesaistīt darbaspēku no ārzemēm. Skolnieku, studentu iesaiste sezonas darbos. Veicināt uzņēmējdarbību, kura nodrošina sezonas darbiniekiem nodarbinātību arī ārpus aktīvās sezonas.
Atbilstošas kvalifikācijas darbaspēka trūkums.	Darbaspēka piesaistes grūtības traucē uzņēmējdarbības attīstībai.	Pilnveidojot pārkvalifikācijas iespējas.
Trūkst vienojoša platforma mājražotājiem, amatniekiem un to produkcijai, kas veicinātu popularitāti un noieta tirgu.	Iedzīvotājiem, tūristiem ierobežotas iespējas iegādāties mājražotāju, vietējo amatnieku produkciju. Mājražotājiem ir ierobežotas iespējas realizēt savu produkciju.	Iespēja attīstīt digitāla formāta vai cita veida platformu, kur vienuviet pasūtīt vietējo produkciju.
Nepietiekama informācijas uzņēmējiem un potenciālajiem uzņēmējiem par pieejamām zemēm un telpām uzņēmējdarbībai.	Uzņēmējiem trūkst konkrēta kontaktpersona novadā, pie kuras vērsties saistībā ar uzņēmējdarbībai nepieciešamo informāciju.	Izveidot digitālu rīku ar pieejamu informāciju par uzņēmējdarbībai pieejamu infrastruktūru.
Nepietiekama vai nepiemērota infrastruktūra uzņēmējiem (ēkas, inženiertehniskā infrastruktūra u. c.) uzņēmējdarbības attīstībai.	Uzņēmējiem apgrūtinātas iespējas attīstīties, paplašināties.	Sadarbībā ar pašvaldību veidot mērķtiecīgus risinājumus.

VĀJĀS PUSES	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ NOVĒRST VAI SAMAZINĀT IETEKMI?
Nepietiekami nodrošināta sabiedriskā transporta kustība darbspēka mobilitātei. Nepietiekami elastīgs sabiedriskā transporta kustības grafiks, maršruts atbilstoši uzņēmējdarbības aktivitātei.	Apgrūtināta darbspēka piesaiste un grūtības nokļūt darba vietās, kas atrodas attālākās novada vietās. Iedzīvotājiem nav sasniedzams pakalpojums pat tuvākajā centrā.	Veicināt netradicionālu risinājumu testēšanu, ieviešanu, lai nodrošinātu darbspēka mobilitātes iespējas.
Sabiedrībai nepietiekama izpratne, zināšanas par vides jautājumiem, to nozīmi vides resursu saglabāšanā.	Zināšanu trūkums var radīt neapzinātu kaitējumu videi. Kavēta zilās un zaļās ekonomikas attīstība.	Izglītojoši pasākumi jau no pirmsskolas vecuma, dažādu informācijas kanālu izmantošana sabiedrības informēšanai.
Ierobežota piekļuve jūrai un citām publiskām ūdenstilpēm.	Nesakārtota infrastruktūra degradē apkārtnējo vidi. Ne vienmēr tiek ievērotas likumdošanas normas brīvas piekļuves nodrošināšanai tauvas joslai.	Izvietot informatīvas norādes un sekmēt informācijas pieejamību plašākā informatīvajā telpā. Pašvaldības iesaiste un sadarbība problēmjautājumu risināšanā.
Tūrisma iecienītajos galamērķos piekrastē ir liela antropogēnā slodze.	Iedzīvotāji, tūristi negatīvi ietekmē dabas vērtības un to saglabāšanu. Samazināta bioloģiskā daudzveidība.	Kontrolēt tūrisma plūsmu, sakārtot infrastruktūru. Informēšana par dabas daudzveidību, izpratnes veidošana par dabas vērtībām un to nozīmi, izmantojot dažādus informācijas kanālus.
Nesakārtota ūdenssaimniecības infrastruktūra.	Iedzīvotājiem ne vienmēr ir pieejams kvalitatīvs dzeramais ūdens. Netiek nodrošināta atbilstoša notekūdeņu attīrīšana. Palielinās vides piesārņojums, kas veicina eitrofikāciju.	Attīstīt bioloģiskās un lokālās attīrīšanas iekārtas. Sadarbība starp pašvaldību un iedzīvotājiem. Iedzīvotāju izglītošana.
Videi nedraudzīga atkritumu apsaimniekošana.	Rodas vides piesārņojums un būtisks kaitējums dabai.	Paplašināt sadzīves un šķirotu atkritumu nodošanas iespējas pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai. Informēšana par atkritumu apsaimniekošanu, īstenojot dažādus pasākumus, projektus. Sekmēt otrreizējo pārstrādi un bezatkritumu dzīvesveidu.
Pēctecības trūkums nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā.	Apdraudēta kultūras mantojuma pārmantojamība.	Vietējo līderu apmācība, pieredzes apmaiņas pasākumi, kopienu aktivizēšana.
Neapsaimniekoto kultūras mantojuma objektu neizmantošana.	Optimizācijas rezultātā iet bojā vēsturiskas ēkas.	Jaunu pakalpojumu, uzņēmējdarbības izveide un sabiedriskā sektora koprades telpu izveide.
Iedzīvotājiem vājas zināšanas par savu veselību, profilaksi ikdienā.	Samazinās iedzīvotāju veselība un veselīgi nodzīvoto gadu skaits.	Paplašināt veselības kampaņas.

VĀJĀS PUSES	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ NOVĒRST VAI SAMAZINĀT IETEKMI?
Nav pagastos daudzfunkcionāli socializēšanās centri ar aktīvu "saimnieku".	Nav vietas, kur iedzīvotājiem sanākt kopā, socializēties. Vieta, kas būtu pieejama jebkuram iedzīvotājam neatkarīgi no viņa vecuma, tautības, nodarbošanās, sociālā statusa, veselības problēmām u. c.	Izveidot pagastos daudzfunkcionāli pielietojamas telpas iedzīvotājiem, kur kopā atpūsties, svinēt svētkus, izglītoties, tikties utt. Aprīkot tās ar nepieciešamo inventāru, lai iedzīvotāji var arī apgūt jaunas prasmes un iemaņas.
Trūkst pakalpojums un aprīkojums, kas nodrošinātu iedzīvotāju ar pārvietošanās traucējumiem (guļošu, paliatīvās aprūpes u. c.) transportēšanu.	Apgrūtināta iedzīvotāju aprūpe un transportēšana.	Atbalsīt tāda pakalpojuma nodrošināšanu, kas var veikt šādus pakalpojumus (specializētais transports).
Finansējuma trūkums kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai.	Ēkas, vietas lēnām iet bojā. Degradējas teritorijas. Cilvēki zaudē piederības sajūtu savai vietai, videi.	Piesaistīt dažādu fondu finansējumu.
Piekrastes zvejniecības attīstībai nozīmīga infrastruktūra ir sliktā tehniskā stāvoklī (ceļi, ražošanai nozīmīgas ēkas, moli, piekrastes zvejas infrastruktūra u. c.)	Nepilnvērtīgi izmantotas ostas iespējas zivsaimniecības jomā, tūrisma jomā, loģistikas jomā. Apgrūtināts ikdienas zvejnieku darbs.	Veikt nepieciešamās investīcijas ostu infrastruktūrā (zivju izkraušanas vietas, pietātņu infrastruktūra, mols, ostu teritorijas infrastruktūra). Radītas iespējas nodrošināt mūsdienu prasībām atbilstošu piekrastes zvejas tehnisko līmeni.
Zema piekrastes zvejnieku kooperācija. Sadarbības trūkums starp organizācijām un uzņēmumiem .	Sadrumstalota piekrastes zvejniecības uzņēmējdarbība.	Attīstīt dažādas sadarbības formas, t. i., gan starp piekrastes zvejniekiem, gan arī ar citiem partneriem.
Nepietiekami attīstīts piekrastes zvejas tehniskais līmenis, t. sk. ostu infrastruktūra.	Mūsdienu prasībām neatbilstoša ostu infrastruktūra.	Radīt iespējas nodrošināt mūsdienu prasībām atbilstošu piekrastes zvejas tehnisko līmeni, uzlabot ostu infrastruktūru.
Pievienotās vērtības trūkums piekrastes zvejniecības produkcijai. Vāji izmantoti jūras blakusprodukti (jūras zāles u. c.) pārstrādei.	Nepietiekami tiek izmantoti jūras un piekrastes resursi.	Mērķtiecīgi attīstīt augstas pievienotās vērtības produkcijas izveidi.
Pieaug vērtīgo jūras zivju sugu zvejas ierobežojumi. Samazinās zivju sugu resursi jūrā.	Samazinās nodarbinātības iespējas piekrastes zvejniecībā un palielinās nepieciešamība dažādot uzņēmējdarbību.	Atbalsīt zivsaimniecības uzņēmēju darbības dažādošanā.
Neliels ar piekrastes zvejniecību saistītais tūrisma piedāvājums (par piekrastes zveju, zivs produkciju u. c.)	Nepietiekami izmantoti jūras un piekrastes resursi tūrisma nozarē, jo īpaši produkti un pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību	Attīstīt sadarbību starp DKN TIC un zivsaimniecības nozari. Sagatavot gidus zivsaimniecības jomā un attīstīt piedāvājumu tūristiem.

VĀJĀS PUSES	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ NOVĒRST VAI SAMAZINĀT IETEKMI?
Sliktais ceļu stāvoklis.	Teritorijas neattīstās, iedzīvotāji izceļo uz citām apdzīvotām vietām, neattīstās uzņēmējdarbība, tūristi neizvēlas to vietu apmeklēt, jo ir neizbraucami ceļi.	Jācenšas piesaistīt pašvaldības un ārējo finansējumu ceļu stāvokļa uzlabošanai, sevišķi uz uzņēmumiem un tūrisma galamērķiem.
Liela novada teritorija un centralizēšanās uz novada centru.	No centra attālākās vietas un mazāk apdzīvotās vietas kļūst vēl nomaļākas, notiek iedzīvotāju iekšējā (no laukiem uz pilsētām) un ārējā (no novadu centriem uz ārzemēm) migrācija.	Jācenšas vienmērīgi attīstīt visu novada teritoriju, jāveicina uzņēmējdarbība, nodrošinot gan darba vietas, tā veicinot ekonomisko attīstību, gan brīvā laika pavadīšanas iespējas.
Vēsturiskā Nīcas pagasta Jūrmalciema mola – vienīgā no 20. gs. 30. gados būvētajiem moliem Kurzemes piekrastē – neatbilstība 21. gs. zvejniecības un tūrisma attīstības prasībām.	Vēsturiski nozīmīga infrastruktūra, ko iespējams attīstīt, lai saglabātu zvejniecības arodu, nodrošinātu amata prasmju pārmantojamību, veicinātu vietējo iedzīvotāju labklājību, radot iespēju nodarboties ar šajā pagastā vēsturiski tradicionālo nodarbi – zvejniecību, kā arī attīstītu tūrisma pakalpojumus.	Sakārtot, attīstīt un uzlabot infrastruktūru, veicot to modernu, mūsdienu prasībām atbilstošu. Saglabāt Jūrmalciema molu gan kā kultūrvēsturisko mantojumu, gan veicinot piekrastes attīstību.

IESPĒJAS	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ TO IZMANTOT VAI ATTĪSTĪT?
Starptautiskas un nacionālas nozīmes attīstības centra tuvums (Liepāja, Klaipēda) un iespēja piesaistīt šo vietu iedzīvotājus ar tūrisma, rekreācijas un cita veida pakalpojuma iespējām.	Balstoties vietējos resursos, iespēja attīstīt piedāvājumu urbanizēto centru iedzīvotājiem.	Nepieciešams attīstīt tūrisma infrastruktūru, dažādot tūrisma piedāvājumu un saistītos pakalpojumus. Iespēja paplašināt bioloģisko saimniecību piedāvājumu apmeklētājiem.
Bioloģiskās lauksaimniecības stiprināšana un attīstība.	Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un iespējas dzīvot veselīgā vidē. Vietējo resursu izmantošana.	Popularizēt veselīgu dzīvesveidu un veselīgas produkcijas pieejamību. Stiprināt bioloģisko lauksaimnieku sadarbību un darbības attīstību. Veicināt bioloģisko saimniecību / produkcijas sertifikāciju un eksporta attīstību.
Attīstīt sadarbības platformu mājražotājiem visā novadā un veicināt noieta tirgu.	Mājražotāju kooperācija. Novada mājražotāju produkcijas, pakalpojumu popularizēšana.	Iespēja dažāda veida sadarbības platformu izveidošanai, izmantojot arī digitālos risinājumus un atbalsta rīkus.
Eksportspējīgu nozaru attīstība.	Ekonomikas izaugsme, labāk apmaksātas darba vietas, nodokļu ienākumi vietējai pašvaldībai.	Atbalsēt eksportspējīgu uzņēmumu izveidi un attīstību.

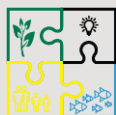
IESPĒJAS	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ TO IZMANTOT VAI ATTĪSTĪT?
Iespēja stiprināt sadarbību uzņēmēju starpā.	Kooperēšanās / sadarbība apvieno resursus un veicina tālāku attīstību.	Izmantot kooperācijā izveidojušos sadarbību vietējās kopienas un lokālpatriotisma stiprināšanai. Sadarboties konkrētās jomās (vienojošās jomās, tēmās), tādējādi veicinot lielāku attīstību. Sadarbību attīstīt ar mērķi veicināt ne tikai uzņēmējdarbības attīstību, bet vienlaikus popularizēt / mārketēt konkrētās vietas produktus / pakalpojumus.
Iespēja attīstīt attālinātās darba iespējas.	Iespēja piesaistīt darbaspēku attālināti. Nav nepieciešamas fiziskas darba vietas.	Veicināt attālinātu darba vietu izveidi.
Uzlabot esošos un izveidot jaunus sabiedrības rekreācijas objektus dažādām sabiedrības grupām.	Sakārtota vide un infrastruktūra sabiedrības veselības veicināšanai.	Piesaistīt dažādus finanšu instrumentus rekreācijas objektu izveidei un atjaunošanai vienmērīgi visā VRG darbības teritorijā, izmantojot dabai draudzīgus un ilgtspējīgus materiālus. Attīstīt vides gidu kustību. Pilnveidot sadarbību ar Latvijas Valsts mežiem un citām iestādēm.
Veicināt aprites ekonomiku.	Mazināts dabas piesārņojuma risks un atkritumu apjoms kopumā.	Veikt dažādus izglītošanas pasākumus. Attīstīt atkritumu šķirošanas un priekšmetu otrreizējās izmantošanas punktu pieejamību visā VRG darbības teritorijā. Sekmēt videi draudzīgu uzņēmējdarbību un dzīvesveidu.
Attīstīt vides izglītību.	Atbildīga sabiedrība un sekmēta vides saglabāšanās.	Attīstīt EKO skolu un nometņu kustību. Organizēt informatīvās kampaņas, projektus u. c. aktivitātes sabiedrības izpratnes veicināšanai vides jautājumos.
Sekmēt atjaunojamās enerģijas izmantošanu.	Videi draudzīgs dzīvesveids un efektīva saimniekošana ilgtermiņā.	Paplašināt atjaunojamo energoresursu risinājumu pielietošanu tautsaimniecībā.
Biedrība – novada resurss. Biedrību lomas pieaugums līdz ar reģionālo reformu, īpaši mazo ciemu, pagastu attīstībā.	Biedrību loma sabiedrībā pieaug, biedrības ir nozīmīgs resurss.	Veicināt biedrību darbu, veidot kopīgu platformu biedrību saliedēšanai un atpazīstamībai. Līderības veicināšanai.
Nodrošināt biedrības ar nepieciešamo inventāru to darbībai.	Sniegt atbalstu biedrībām, sekmēt to darbību.	Izveidot, aprīkot, pilnveidot, modernizēt biedrību telpas, nodrošināt ar pamatlīdzekļiem to darbībai.
Dažādot sporta un brīvā laika pavadīšanas infrastruktūru.	Tiek uzlabota sporta infrastruktūra un veicināta iedzīvotāju veselīgais dzīvesveids.	Attīstīt kompleksus piedāvājumus dažāda vecuma iedzīvotājiem un tūristiem, cilvēkiem ar īpašajām vajadzībām.
Izveidot jaunas brīvā laika pavadīšanas vietas tuvāk iedzīvotāju dzīves vietai.	Uzlabosies iedzīvotāju labjūtība un piederības sajūta novadam, cilvēkiem būs vietas, kur saturīgi pavadīt brīvo laiku.	Uzlabot esošās un attīstīt jaunas brīvā laika pavadīšanas vietas pagastos un ciemos, nodrošināt vides pieejamību.

IESPĒJAS	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ TO IZMANTOT VAI ATTĪSTĪT?
Amatu māju izveide, attīstība.	Nodotu zināšanas un prasmes nākamajām paaudzēm, veicinātu pēctecību, interesi par kultūras mantojumu, ilgtspēju.	Neapsaimniekotajās pašvaldību ēkās attīstīt jaunus pakalpojumus, piedāvājumus. Kultūrvēsturiskā mantojuma kopienas darbības nodrošināšana.
Esošo kultūru telpu izmantošana kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un popularizēšanā.	Bez kultūras mantojuma, vēstures un valodas saglabāšanas nav nākotnes tautai.	Jaunās paaudzes izglītošana par kultūrvēsturiskām vērtībām. Modernizēt, digitalizēt esošo nemateriālās kultūras mantojuma fondu.
Attīstīt un izveidot dienas centrus visām sabiedrības grupām, nodrošinot vides pieejamību.	Pagastos, pilsētās nav tādi centri, kas būtu pielāgoti jebkuram iedzīvotājam, jebkura vecuma iedzīvotājam. Vientuļajiem iedzīvotājiem trūkst kontaktēšanās ar citiem, trūkst ar ko kopā pavadīt brīvo laiku.	Izveidot dienas centrus, aprīkot tos, pielāgot tā, lai būtu pieejams ikvienam iedzīvotājam.
Uzlabot vienmērīgu primārās veselības pieejamību novadā, tai skaitā infrastruktūru un papildināt pakalpojumu klāstu.	Uzlabosies pieejamība, iedzīvotāju kopējais veselības stāvoklis.	Iespēja papildināt primārās veselības aprīkojumu un piedāvāt lielāku pakalpojuma klāstu.
Iespēja / nepieciešamība dažādot zivsaimniecības sektora saimniecisko darbību (pārtikas ražošanas un saistīto pakalpojumu attīstība).	Konkurētspējīgāka vietējā ekonomika, labāk apmaksātas darba vietas.	Veicināt iespējas dažādot uzņēmējdarbību zivsaimniecības sektorā.
Augstas pievienotās vērtības produkcijas ražošanas attīstība, uzņēmumu modernizācija, inovāciju attīstība zivsaimniecības jomā.	Labāka ekonomiskā situācija, pieaugusi iedzīvotāju labklājība.	Radīt veicinošus instrumentus uzņēmumu izaugsmei un vietējās ekonomikas konkurētspējas palielināšanai.
Sadarbības attīstīšana un pieredzes apmaiņa ārpus Latvijas.	Jaunas zināšanas un iespējas mūsdienīgi attīstīt uzņēmējdarbības jomu.	Ieviest stimulējošus instrumentus plašākas sadarbības veicināšanai uzņēmēju vidū, pieredzes apmaiņai un jaunu kopprojektu attīstībai.
Nodarbinātības paaugstināšana piekrastē (piekrastes zveja, pārtikas pārstrāde, cita veida jūras resursu izmantošanas attīstība, tūrisms u. c.).	Mazinās ekonomiski aktīvo iedzīvotāju aizplūšana.	Stimulēt ekonomiskās darbības dažādošanos piekrastē.
Senlaicīgo zvejas veidu popularizēšana, zivsaimniecības tūrisma produktu un pakalpojumu attīstība piekrastē.	Piekrastes zvejniecības tradīciju saglabāšana un popularizēšana.	Tūrisma piedāvājuma paplašināšana, balstoties uz piekrastes zvejas tradīcijām, jūras un piekrastes resursiem. Attīstīt zilo ekonomiku.

DRAUDI	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ TO NOVĒRST VAI MAZINĀT?
Liepājas tuvums un darbaspēka, iedzīvotāju aizplūšana uz lielākām apdzīvotām, ekonomiski aktīvākām vietām.	Gan ekonomiski aktīvo, gan novada kopējo iedzīvotāju skaits samazinās. Pasliktinās kopējā ekonomiskā situācija.	Veicināt ekonomisko attīstību un dažāda veida uzņēmējdarbību novadā, tajā skaitā arī mājražošanu. Finanšu piesaiste no dažādiem fondiem.
Finansējuma trūkums uzņēmējdarbības uzsākšanai, īpaši jauniešiem.	Ierobežotas iespējas jaunu uzņēmumu izveidošanai, īpaši jauniešiem, piesaistot finansējumu Valsts attīstības finanšu institūcijā ALTUM.	Iespējas vietējo fondu un atbalsta mehānismu izveidošanai, t. s. biznesa eņģeļu piesaiste.
Piesārņojums un globālās klimata izmaiņas.	Neprognozējami mikroklimatiskie apstākļi kavē tautsaimniecības attīstību. Samazina bioloģisko daudzveidību un dabas saglabāšanu.	Izmantot videi draudzīgas tehnoloģijas un materiālus, sekmēt izpratni par ilgtspēju.
Intensīvā lauksaimniecība.	Atstāj negatīvu iespaidu uz ekosistēmu. Samazinās bioloģiskā daudzveidība.	Sabiedrības izpratnes veidošana. Veicināt bioloģisko lauksaimniecību.
Ūdenstīlpu eitrofikācija jeb aizaugšana.	Saldūdens, jūras un zivju resursu samazināšanās.	Mazināt sadzīves atkritumu nonākšanu ūdenstīpēs un sakārtot notekūdeņu attīrīšanas sistēmas. Sekmēt sabiedrības izpratni par videi draudzīgu dzīvesveidu. Veikt ūdenstīlpu tīrīšanu.
Tradicionāli spēcīgās tautsaimniecības nozares būtiski ietekmē riski, ko rada globālie ekonomikas procesi un pieaugošās vides aizsardzības prasības.	Nenotiek tradicionālo tautsaimniecības nozaru vispusēja attīstība, tiek kavēta ekonomiskā izaugsme.	Veicināt jaunu uzņēmumu attīstību, uzņēmumu pielāgošanos un dažādošanu.
Krasta erozija.	Samazinās dabas daudzveidība un piekrastes kultūras mantojums.	Stiprināt krastus. Organizēt pieredzes apmaiņas pasākumus efektīvākai krasta apsaimniekošanai.
Normatīvo regulējumu sarežģītība kā barjera iedzīvotājiem, uzņēmējiem un biedrībām.	Mazina vēlmi darboties, veidot uzņēmējdarbību u. c.	Jāizmanto likumdošanā noteiktās iespējas ietekmēt normatīvo aktu izstrādes gaitu un to saturu.
Daudzu iestāžu slēgšana lielajā novadā. Ēku, zemju pārdošana.	Trūkst finansējums uzturēšanai.	Nodot vai izīrēt uzņēmējiem.
Normatīvo aktu uzliktais slogs kultūras mantojuma saglabāšanai un atjaunošanai.	Lai saglabātu, atjaunotu ēkas ir lielas un nesamērīgas prasības.	Rosināt likumdošanas izmaiņas.
Arodizglītības iespēju trūkums zvejsaimniecības sfērā.	Draudi zvejnniecības tradīciju pārmantojamībai VRG darbības teritorijā. Aroda pratēju novecošanās. Zems aroda prestižs.	Pilnveidot arodapmācības iespējas, celt jomas prestižu ar informatīviem pasākumiem.

DRAUDI	KO TAS NOZĪMĒ?	KĀ TO NOVĒRST VAI MAZINĀT?
<p>Jūras zīdītāju un jūras putnu ietekmes palielināšanās uz zivju resursiem.</p> <p>Banku kredītu politika.</p>	<p>Zivju resursu samazināšanās.</p> <p>Cilvēki, īpaši jaunieši, vēlas pārcelties uz laukiem, uzsākt uzņēmējdarbību, bet bankas nedod kredītus dzīves uzsākšanai laukos, jo atrodas pārāk tālu no lielajām pilsētām.</p>	<p>Nodrošināt kontrolētu un samērīgu jūras zīdītāju un jūras putnu populāciju.</p> <p>Ja vēlamies, lai jaunieši atgrieztos laukos, ir jāmaina kreditēšanas nosacījumi.</p>

1.4. VRG darbības teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze

Ņemot vērā iepriekšējās nodaļās analizētos statistikas datus, VRG darbības teritorijas izvērtēšanas dokumentus un VRG darbības teritorijas SVID analīzi, kā arī analizētos Dienvidkurzemes un Liepājas valstspilsētas plānošanas dokumentus, secināms, ka būtiskākās VRG darbības teritorijas attīstības vajadzības 2023.–2027. gadam ir:

VAJADZĪBAS

1. Būtiskākās uzņēmējdarbības jomas (mazi un vidējie uzņēmēji, tūrisma pakalpojuma sniedzēji iekšzemē, mājražotāji, lauksaimnieki u. c.)

- 1.1. Tādas ražošanas attīstība, kas rada augstu pievienoto vērtību, eksportspējīgu uzņēmumu attīstība.
- 1.2. Ilgtspējīgas pārtikas ražošana, kas balstīta uz vietējiem resursiem.
- 1.3. Bioloģisko produktu ražošana.
- 1.4. Tūrisma nozares attīstība, īpaši iekšzemē.
- 1.5. Mājražošanas attīstība, pilnveidošana.
- 1.6. Sadzīvē nepieciešamo pakalpojumu attīstība, īpaši lauku teritorijās.
- 1.7. Amatu prasmju attīstība.
- 1.8. Vietējo produktu tirdzniecības vietu izveide.
- 1.9. Aprites ekonomika.

2. Zivsaimniecības nozare, ostu attīstība. Zilā ekonomika. Piekraste (zivsaimniecības nozares pārstāvji, ostas, piekrastes uzņēmēji, piekrastes tūrisma pakalpojuma sniedzēji u. c.)

- 2.1. Ilgtspējīgas zilās ekonomikas attīstība piekrastē, tostarp tāda tūrisma attīstība, kas atbilst zilās ekonomikas vadlīnijām.
- 2.2. Konkurētspējīgas zivsaimniecības nozares ar veselīgas, drošas pārtikas ražošanu.
- 2.3. Zivju krājumu saglabāšana un ražošana, jaunu produktu izstrāde.
- 2.4. Ostas infrastruktūras pilnveidošana.
- 2.5. Zivju izkraušanas vietu atjaunošana.
- 2.6. Dažādot zivsaimniecības uzņēmējdarbības darbību, radīt jaunus pakalpojumus piekrastē.
- 2.7. Kultūras mantojuma saglabāšana par zivsaimniecības nozari.
- 2.8. Izveidot zivju produkcijas tirdzniecības vietas piekrastē.
- 2.9. Attīstīt tūrisma pakalpojumu, iekļaujot zilās ekonomikas nosacījumus.
- 2.10. Veidojot sadarbību ar citiem uzņēmējiem, attīstīt "lēno tūrismu" piekrastē.
- 2.11. Radīt tādas aktivitātes, kas veicina fizisko un garīgo veselību un labsajūtu saskarē ar dabu, īpaši ar piekrasti un ūdeni.

3. Sabiedrības labjūtības joma. Kopienas interešu grupas (bērni un jaunieši, lauku iedzīvotāji, NVO, pensionāri, cilvēki ar invaliditāti, pašvaldības, sociāli mazaizsargāto grupu iedzīvotāji u. c.)

- 3.1. Brīvā laika pavadīšanas vietu izveide, esošo uzlabošana.
- 3.2. Nometņu vietu izveide ar kompleksiem piedāvājumiem.
- 3.3. Kompleksu atpūtas vietu izveide.
- 3.4. Jauniešu centru atjaunošana, esošo uzlabošana, pilnveidošana.
- 3.5. Jauniešu līdzdalības veicināšana, jauniešu iniciatīvas.
Bērnu un jauniešu informēšanas pasākumi, apmācības.
- 3.6. NVO platformas izveide veiksmīgas sadarbības nodrošināšanai.
Jebkādu sabiedrisko aktivitāšu dažādošana, esošo uzlabošana.
- 3.7. Teritorijas identitātes veidošana.

3.8. Infrastruktūras sakārtošana un aprīkojuma atjaunošana, nozīmīgu sporta tradīciju saglabāšana, tautas sporta attīstība.

4. Kultūras mantojums (amatniecība, amatu mājas, kultūrtelpas, sakrālais mantojums, tradīcijas, muzeji, senlietu krātuves, kultūrvēsturiskās ēkas, vietas, pašdarbības kolektīvi u. c.)

4.1. Kultūras tūrisms, kompleksi tūrisma pakalpojumi.

4.2. Kopienas darbības uzlabošana, kuras nodarbojas ar kultūras mantojuma saglabāšanu.

4.3. Izglītojošu pasākumu nepieciešamība par kultūrvēsturiskām vērtībām un nozīmi, senajām amatu prasmēm, tajā skaitā arī zivsaimniecībā.

4.4. Kultūrvēsturiskā mantojuma digitalizācija, saglabāšana un attīstība.

5. Zaļais kurss. Vide (pašvaldības, uzņēmēji, NVO, lauksaimnieki, ražotāji u. c.)

5.1. Daudzveidīga bioloģisko produktu ražošana.

5.2. Energoefektivitāte.

5.3. Videi draudzīga ražošana.

5.4. Dabas aizsardzība.

5.5. Īsās piegādes ķēdes.

5.6. Izglītošana vides jautājumos.

5.7. Vides saglabāšanas aktivitātes.

5.8. Vieda dabas apsaimniekošana.

Būtieski ir attīstīt infrastruktūru VRG darbības teritorijā, labiekārtot iedzīvotājiem un tūristiem pieejamas, drošas aktīvās atpūtas vietas, brīvā laika pavadīšanas vietas ģimenēm, visu vecumu iedzīvotāju grupām. Projektos būtu nepieciešams iekļaut arī tādus aprīkojumus, kas piemēroti iedzīvotājiem ar kustību traucējumiem. Pievilcīga vide iedzīvotājiem, kur viņiem atpūsties, strādāt, pilnveidoties, ir viens no priekšnosacījumiem tam, lai lauku iedzīvotāji neaizbrauktu no savām dzīvesvietām uz lielajām pilsētām vai ārzemēm. VRG darbības teritorijā esošajos novada pagastos un ciemos populāri ir dažādi vietējie svētki, tradīcijas, kas ir kā kultūrvēsturiskais mantojums un vietējā identitāte novadam. Svarīgi ir saglabāt šīs kultūras tradīcijas, kurās iesaistās vietējie iedzīvotāji, vietējās kopienas, kas šo mantojumu nodod tālāk nākamajām paaudzēm. Tie ir gan deju kolektīvi, kori, teātru kopas u. c. Lai atbalstītu šo tradīciju saglabāšanu, svarīgi radīt pievilcīgu vidi kopīgiem pasākumiem (piem., estrādes, sporta stadioni utt.) VRG darbības teritorijā populārākie sporta veidi ir moto un auto kross, basketbols, volejbols, florbols, futbols, vieglatlētika, orientēšanās sports u. c., tajos iesaistās liela daļa iedzīvotāju. Novada pagastos un ciemos ir izveidotas trenāžieru zāles, āra trenāžieri, āra sporta laukumi un citi sportam piemēroti infrastruktūras objekti. Lai pievērstu iedzīvotājus tautas sportam, nepieciešamas izveidot vēl inovatīvāku, mūsdienīgāku un jebkuram pieejamu infrastruktūru sporta aktivitātēm. Svarīgi ir aprīkot sporta centrus, laukumus ar jaunu, mūsdienīgu sporta inventāru. Nepieciešams veicināt tādu sporta veidu attīstību, kas būtu pieejams arī ziemā. Veidot sporta zāles, stadionus, trases dažādiem sporta veidiem, lai varētu organizēt liela mēroga sacensības, kas dotu piensumu vietējai ekonomikai, tūrismam.

Nepieciešams atjaunot, pilnveidot esošās nometņu vietas, izveidot jaunas, jo pieprasījums pēc šādiem pakalpojumiem strauji pieaug.

VRG darbības teritorijā aktīvi darbojas dažādu jomu kopienas, biedrības, par ko pārliecinājāmies jau iepriekšējā plānošanas periodā. Ir svarīgi saglabāt vietējo iedzīvotāju ieinteresētību pašiem uzlabot dzīves vidi, radīt jaunas iespējas, veicināt kopienu sadarbību.

Nepieciešams veicināt esošās uzņēmējdarbības uzlabošanu vai jaunu attīstību, īpaši pagastos, kas attālāki no novada pilsētām, atrodas novada perifērijā, radot arī tur darba vietas. Ir potenciāls attīstīties mājražošanai, jo viena no būtiskākajām uzņēmējdarbības nozarēm ir tieši lauksaimniecība. Lai apgūtu jaunas prasmes, zināšanas un spētu konkurēt darba tirgū, nepieciešama darbinieku apmācība, pārkvalificēšanās. Iespējama sadarbība ar Dienvidkurzemes novada Grobiņas Pieaugušo izglītības centru. Ir nepieciešams VRG darbības teritorijā attīstīt mūžizglītības iespējas tuvāk dzīves vietai, arī mazākos un no novada centriem, t. i., pilsētām un pagastu centriem, attālākos ciemos, perifērajās novada teritorijās.

Jāstiprina un jāatbalsta zivsaimniecības nozares uzņēmējdarbība, radot arī jaunas darba vietas, jāveicina zvejas tradīciju prasmju nodošana jauniešiem, lai saglabātu ilgtspējīgu zivsaimniecības nozares attīstību. Veicināt zivsaimniecības uzņēmēju sadarbību ar tūrisma pakapojuma sniedzējiem Baltijas jūras piekrastē, piedāvājot jaunus, inovatīvus pakalpojumus saistībā ar jūru un piekrasti, kā arī tādu projektu īstenošana, kas mazina sezonālās ietekmi uz uzņēmējdarbību. Piekrastē saglabāt zvejniekciemu īpašo kultūrvidi, izveidot tādu infrastruktūru, kas mazina dabas resursu noplicināšanos (piem., koka laipas, takas, stāvlaukumi, ielas un ceļi) dabas objektos. Ar zivsaimniecību saistīto objektu atjaunošana, to pielāgošana tūrisma pakalpojuma nodrošināšanai un tūrisma informācijas sistēmas pilnveidei (norādes, informācijas plāksnes). Infrastruktūras izveide, uzlabošana Baltijas jūras piekrastes pludmalēs, t. sk. labiekārtošana (piem., servisa vagoniņi, glābšanas dienests, telšu vietas, sauļošanās vietas, rotaļu elementi, tualetes, dzeramā ūdens nodrošināšana). Kultūras, dabas mantojuma un vides resursu saglabāšana sniegs ieguldījumu arī uzņēmējdarbības vides uzlabošanā. Sakārtota piekrastes vide, uzlabota piekļuve jūrai veicinās tūrisma attīstību un zivsaimniecības uzņēmējdarbību, nodrošinās piekrastes ilgtspējīgu attīstību.

1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums

VRG 2015.–2020. gada plānošanas periodā ir iesaistījusies vienpadsmit sadarbības projektos, no kuriem pieci projekti bija starpvalstu projekti. Ir izveidojies plašs starpvalstu sadarbības partneru loks. VRG ir sadarbojusies ar vairākām VRG Latvijā – biedrību “Abulas lauku partnerību”, biedrību “Lauku partnerību “Lielupe””, biedrību “Jūrkante”, biedrību “Partnerība laukiem un jūrai”, biedrību “Jūras Zeme”, “Ropažu Salaspils partnerība”, biedrību “SATEKA”, biedrību “Talsu partnerība”, biedrību “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija”, “Saldus rajona attīstības biedrība”, “Partnerība Kaimiņi”. Darbojoties un īstenojot projektus, sadarbības partneri bijuši Igaunijā, Somijā, Polijā, Gruzijā, Lietuvā, Moldovā, Zviedrijā.

VRG ir bijusi vadošā četros projektos: saistībā ar Baltijas jūras piekrastes attīstību, zivsaimniecības jomas attīstību, aprites ekonomiku, izglītojusi vides gidus piekrastē. Īstenojot projektus, notikuši vairāki pieredzes apmaiņas braucieni gan zivsaimniekiem, gan mājražotājiem, gan tūrisma pakalpojuma sniedzējiem, gan mazajiem uzņēmējiem. Ir organizēti mācību semināri gan ar vietējiem, gan ārzemju lektoriem, notikuši vērienīgi pasākumi, uzņemti video sižeti par piekrasti, par zivsaimniekiem, izdoti metodiskie materiāli.

Lai veiksmīgi īstenotu projektus, nodrošinātu veiksmīgu realizāciju, to veica projektu vadītājs. Publicitātes nodrošināšanai tika izmantoti sociālie tīkli, sadarbības partneru interneta mājas lapas, vietējās preses izdevumi, video sižeti un TV.

VRG sadarbības pieredze un ieguvumi

Jebkurš sadarbības projekts ir svarīgs faktors VRG darbības teritorijas veiksmīgā attīstībā. Daži nozīmīgākie projekti un ieguvumi.

Sadarbības projektos zivsaimniekiem pieredzes apmaiņas vizītēs Polijā un Somijā tika pārņemtas zināšanas par Baltijas jūras zivju produktu dažādošanas iespējām, kā arī Baltijas jūras zivju ēdienu recepšu kultūras mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu. Organizētais bioekonomikas seminārs Latvijā pulcēja kopā piekrastes zvejniekus, tādējādi zivsaimniecības nozares uzņēmējiem tūkusi radīta izpratne par bioekonomiku, tostarp aprites ekonomiku, koncepcijas ieviešanu un ieguvumiem. Lai nodrošinātu aktuālāko informāciju par zivju produktu iegādes iespējām un pagatavošanas iespējām, tika apkopotas sadarbības partneru Baltijas jūras zivju iegādes vietas, kā arī ēdienu receptes (gan tradicionālās, gan modernās). Apkopotā informācija izvietota interaktīvajos informācijas standos Liepājā, Pāvilostā, Kolkā un Jūrkalnē.

Sadarbības projektā “Tūrisma attīstība. No tradīcijām līdz mūsdienu biznesam” VRG uzņēmējiem kopā ar “Ropažu Salaspils partnerību” (iepriekš – biedrība “Ropažu Garkalnes Partnerība”), biedrību “SATEKA” un “Saldus rajona attīstības biedrību”, bija iespēja piedalīties Starptautiskajā biznesa forumā Moldovā, dažādās meistarklasēs (keramikas, amatniecības, tradicionālā ēdiena gatavošanas, zālišu, tēju vākšanas), apmeklēt atvērtās EKO saimniecības, piedalīties Starptautiskajā tūrisma forumā Gruzijā. VRG ne tikai apmeklēja un piedalījās pasākumos, bet organizēja starptautisku semināru par kompleksā tūrisma pakalpojuma piedāvājumiem.

Projekta “Viedo ciemu attīstība piekrastē” pamatā uzsvars tika likts uz ciemu (šajā projektā Papes ciema) iedzīvotājiem, kuri uzņemas iniciatīvu praktisku risinājumu meklēšanā, problēmu novēršanā vietējā ciemā. Pamata tēmas bija viedo ciemu un aprites ekonomikas koncepcijas teorētiskās un praktiskās zināšanas, pieredzes stāsti.

Kopā ar vietējiem iedzīvotājiem tika identificētas piekrastes problēmas, piemēram, zivju resursu samazināšanās, darbības dažādošana piekrastē, pievienotās vērtības ražošana zivju pārstrādē, rasti risinājumi. Projekta aktivitātes deva iespēju VRG darbības teritorijai nodrošināt papildu publicitāti, atpazīstamību gan vietējā, gan starptautiskajā līmenī.

Projekta “Vides gidi” rezultātā tika apmācīti 20 vides gidi un uzstādīti 15 foto rāmji. Apmācību sesijas gaitā tika izstrādāti jauni izglītojoši pārgājienu maršruti katrā no VRG darbības teritorijām, tādējādi izglītotie profesionāļi var nodrošināt vides gidu pakalpojumus dažādām mērķauditorijām, lai gudrāk izzinātu piekrastes ekosistēmu daudzveidību, kā tās veido, uztur un piepilda cilvēku dzīvi.

Projekts ar augstu pievienoto vērtību ir viena no tēmām, kuru būtu vērts arī turpināt attīstīt.

Sadarbības projektā “Zivju sezona: Gaidām ciemos – mums ir zivis!” kopā darbojās visas Baltijas jūras Latvijas piekrastes VRG. Ieguvēji bija ne tikai vietējie zvejnieki, bet jebkurš iedzīvotājs un tūrists. Projekts sniedza zināšanas par vietējām zivīm, to iegādes vietām. Izveidota veiksmīga sadarbība zvejnieku vidū.

Tika izveidota visā Latvijas piekrastē pielietojama un Latvijas sabiedrībā atpazīstama sistēma, kura ļauj saprast, kurā sezonā, kuras zivju sugas piekrastē ir pieejamas iegādei tieši no zvejniekiem, zivsaimniecības produktu pārstrādātājiem un sabiedriskās ēdināšanas iestādēm (kafejnīcām un restorāniem). Projekts ar augstu pievienoto vērtību, kurš ļoti pozitīvi novērtēts no zivsaimnieku puses.

2. Stratēģiskā daļa

2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi

VĪZIJA

Vietējos resursos un vērtībās balstīta, konkurētspējīga uzņēmējdarbība, cilvēkiem harmoniska dabas un dzīves vide, kurā tiek godāts kultūrvēsturiskais mantojums. Teritorija ar gudri pārvaldītu Baltijas jūras piekrasti.

- Vietējie resursi un vērtības: cilvēki, daba, tradīcijas, kultūras mantojums, sports, izglītība, uzņēmēji u. c.
- Videi draudzīgs: ekonomika; sabiedrība – veselība, labklājība, kultūra, izglītība; vide – enerģija, zeme, ūdens, materiāli, ekosistēma, gaiss.
- Ilgtspējīgs: apmierina pašreizējās paaudzes vajadzības, neradot draudus nākamajām paaudzēm apmierināt to vajadzības. Dabas un vēsturiskā mantojuma saglabāšana, kas veicina dabas aizsardzību, kultūras pakalpojumu pieejamību vietējiem iedzīvotājiem un veicina uzņēmējdarbības attīstību kopumā.
- Konkurētspējīgs: spēja radīt augstas kvalitātes produktus un pakalpojumus. Ieviest inovatīvus risinājumus uzņēmējdarbībā. Nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu darbiniekiem.

STRATĒĢISKIE MĒRĶI

M1 Ilgtspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība.

M2 Kvalitatīva dzīves vide un daudzveidīga publiskā infrastruktūra.

M3 Vieda Baltijas jūras piekrastes attīstība.

M4 Modernas ostas zvejniecības nodrošināšanai.

Starpteritoriālie un starpvalstu sadarbības mērķi

VRG starpvalstu un starpteritoriālo sadarbības projektu plānotie galvenie virzieni:

Starpteritoriālai sadarbībai

1. Veicināt sadarbību ar Latvijas VRG grupu darbības teritorijās esošajiem jauniešiem – uzņēmējiem. Sekmēt jauniešu uzņēmējdarbības attīstību.
2. Kopien un ciemu attīstība, sabiedrības iesaiste savas dzīves telpas veidošanā.
3. Sadarbībā ar piekrastes VRG turpināt iesākto tradīciju – zivsaimniecības aroda popularizēšanu un pārmantojamību.

Starpvalstu sadarbībai

1. Zivsaimniecības jomā veidot sadarbību ar ziemeļvalstu VRG par zivju pārstrādi, jaunu zivju produktu ražošanu, veicinot zilās ekonomijas attīstību piekrastē.
2. Pieredzes iegūšana zivsaimniecības nozares saglabāšanā un attīstībā.

Stratēģiskais virziens

Mērķis: *Zivju izkraušanas vietas Nīcas pagasta Jūrmalciemā pietātnē atjaunošana*

Pamatojums: Nīcas pagasta Jūrmalciems ir viena no tām vietām, kur aktīvi darbojas zivsaimniecības uzņēmēji. Zivsaimniecības nozarē nodarbināti 11 iedzīvotāji. Jūrmalciems ir vieta, kur vietējās zivis tiek pārstrādātas un piedāvātas arī vietējiem iedzīvotājiem, tūristiem. Jūrmalciemā darbojas tādi zivsaimniecības uzņēmumi kā zemnieku saimniecība “Oskars”, SIA “Tuba”, IK “Asarītis” u. c.

Jūrmalciema mols ir vienīgais no Latvijas laikā Kurzemes piekrastē būvētajiem moliem, kas vēl tiek izmantots. Molu mūsdienās joprojām izmanto vietējie zvejnieki un jūrā regulāri dodas vairākas zvejnieku brigādes. Kaut arī zvejnieku skaits, darba apjomi un zivju daudzumi nav tādi kā pirms gadu desmitiem, joprojām Jūrmalciema mols tiek izmantots. 2004. gadā tika atjaunots mola dēļu klājums 70 m garumā, taču laika gaitā vēja un viļņu ietekmē tas ir stipri bojāts.

Vēsture: Jūrmalciema mols būvēts no 450 pāļiem laika posmā no 1937. gada 1938. gadam.

Plānotās darbības: Mols nepieciešams vietējo zvejnieku vajadzībām (2023. gadā izsniegtas 8 licences komerczvejai un 23 licences pašpatēriņa zvejai) un funkcionāli kalpotu kā laivu pietāzne / tauvošanās vieta, loma izkraušanas, svēršanas vieta un vieta loma nogādāšanai sauszemē. Mola izmēri būtu jāplāno 100 m garumā un 2 m platumā (izpildmērījuma, kas veikts 2020. gadā, dati rāda, ka dabā mola garums ir 91,47 m un platumš – 0,56 m). Potenciālās tauvošanās vietas nepieciešamas ~10–15 laivām, ja perspektīvā apsveram ne tikai zvejas laivu, bet arī tūrisma laivu pietauvošanos, lai apmeklētu zivju kūpinātavu, iegādājoties vietējo zvejnieku produkciju, un “Tīklu māju”, kas ir kļuvusi par pieprasītu un plaši apmeklētu tūrisma objektu un arī vietējo zvejnieku saimniecisko aktivitāšu vietu. Nākotnē mols varētu kalpot arī kā glābšanas laivas tauvošanās vieta glābšanas nodrošināšanai uz ūdens. Aptaujājot zvejniekus, secināms, ka nozīmīgs būtu arī apgaismojums, kas vērsts uz jūru, pie mola (vai prožektors “Tīklu mājas” teritorijā), lai atvieglotu došanos jūrā un iznākšanu no tās agrās rīta un vēlās vakara stundās.

Īstenotājs: Dienvidkurzemes pašvaldība, projekts paredzēts īstenot PZA pasākumā.

2.2. Sasniedzamie rezultāti

Tabula Nr. 2

N.p.k.	Mērķis	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība (2023. gads)	2025. gads	2027. gads
M1	Ilgspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība	ES KLP R.37 Izaugsme un nodarbinātība lauku apvidos – jaunas darba vietas	0	2	10
		Jaunizveidoto uzņēmumu skaits	0	5	10
M2	Kvalitatīva dzīves vide un daudzveidīga publiskā infrastruktūra	ES KLP R.41 Eiropas lauku apgabalu saikne – tādu lauku iedzīvotāju īpatsvars, kuri ar KLP atbalstu iegūst labāku piekļuvi pakalpojumiem un infrastruktūrai; R.42 Sociālās iekļaušanas veicināšana – cilvēku skaits, kuri gūst labumu no atbalstītajiem sociālās iekļaušanas projektiem (t. sk. vecāka gadagājuma cilvēki, sievietes	0	15000	24000

		lauku apvidos, migranti, bezdarbnieki, cilvēki ar invaliditāti, minoritātes (tostarp marginalizētas kopienas) utt.)			
M3	Vieda Baltijas jūras piekrastes attīstība	CR 08 Personas, kas gūst labumu (personu skaits)	0	8000	30000
M4	Modernas ostas zvejniecības nodrošināšanai	CR 20 Radītās investīcijas (EUR)	0	2000000,00	1120310,85

2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana

Inovācija ir process, kurā jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas idejas, izstrādes un tehnoloģijas tiek īstenotas tirgū pieprasītā un konkurētspējīgā produktā vai pakalpojumā.

Inovācija tiek iedalīta:

- **Produkta inovācija.** Produkta inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas preces vai pakalpojumus. Produkta inovācija nozīmē būtiskus uzlabojumus tehniskajā specifikācijā, dažādās komponentēs un materiālos, pastāvošajās programmatūrās, lietotājdraudzīgumu vai citas funkcionālās īpašības.
- **Procesa inovācija.** Procesa inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes. Procesa inovācija nozīmē būtiskas izmaiņas tehnoloģijās, iekārtās un/vai programmatūrā.
- **Mārketiņa inovācija.** Mārketiņa inovācija ietver jaunas mārketiņa metodes, t. sk. būtisku izmaiņu veikšanu ne tikai ražojumu dizainā vai iepakojumā, bet arī produktu izplatīšanā, produktu izvietojumā vai izmaiņas cenu politikā.
- **Organizatoriskā inovācija.** Organizatoriskā inovācija ietver jaunas organizatoriskas metodes uzņēmuma uzņēmējdarbības praksē, darba vietu organizāciju vai ārējās attiecības.
- **Sociālā inovācija.** Tiek nodalīta atsevišķi, jo tās mērķim un līdzekļiem ir sociāls raksturs un var būt ietekme arī vides jomā (piem., ekoloģiskā mājražošana, inovācijas atkritumu šķirošanā u. c.), ekonomikas jomā (piem., sociālā uzņēmējdarbība) un sociālā jomā (piem., aprūpes jomā u. c.). Sociālā inovācija – labklājības līmeņa paaugstināšana.

Terminu “Jauninājums” un “Inovācija” skaidrojums VRG SVVA stratēģijas kontekstā.

Jauninājums ir inovācijas procesa gala rezultāts – tas ir jaunievedums, jauns produkts, jauns vai ievērojami uzlabots pakalpojums, jauns biznesa modelis, sadarbības sistēma u. c. Jauninājumiem ir raksturīga oriģinalitāte – netradicionāli risinājumi VRG darbības teritorijas attīstības veicināšanai un vietējās identitātes stiprināšanai. Tie tiek radīti un īstenoti konkrētā pašvaldībā vai pārņemti no citām Latvijas pašvaldībām vai ārvalstu prakses, veiksmīgi pielāgojot tos vietējiem apstākļiem.

Inovācija atbilst iepriekš minētajai definīcijai.

Ar jauninājumiem VRG darbības teritorijā tiek saprasts jebkurš jauninājums tieši biedrības “Liepājas rajona partnerība” darbības teritorijā – Dienvidkurzemes novadā un Liepājas pilsētā.

VRG SVVA stratēģijā inovācijas piešķirs tikai “Produkta inovācijai” un “Procesa inovācijā” gan KLP SP, gan PZA pasākumos.

Inovācijas kritērijs	Apraksts	Vērtēšana
Inovācijas apraksts	<p>Inovatīvs pakalpojums ir jaunievedums vai jauna pieeja, kas sniedz vērtību klientiem un atšķiras no esošajiem pakalpojumiem tirgū. Tas var ietvert jaunus tehnoloģijas izmantošanas veidus ražošanā vai pakalpojuma nodrošināšanā. Inovatīvi risinājumi, kas risina klientu vajadzības uz citādu vai efektīvāku veidu.</p> <p>Pazīmes: ievieš jaunas idejas, konceptus vai tehnoloģijas, kas atšķiras no esošajiem pakalpojumiem tirgū. Projektam ir pievienota izpēte, pamatojums.</p>	Projekta vērtēšanā iegūst 2 punktus

3. Rīcību plāns

3.1. Rīcību plāns 2023.–2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē “Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sabiedrības aktivitātes un to sagatavošana”

• **Stratēģiskais mērķis (M1)**
Ilgtspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība

M1/ R1 (rīcība) Uzņēmējdarbības attīstība VRG darbības teritorijā un produkcijas realizēšanai paredzētās vides radīšana.

Atbalstāmās darbības:

1. Produktu un pakalpojumu radīšana, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšana, to realizēšana tirgū, atpazīstamības tēla veidošana, kvalitatīvu darba apstākļu radīšana un darbinieku produktivitātes kāpināšana.
2. Produkcijas realizēšanas paredzētās vides radīšana vai labiekārtošana, kā arī jaunu realizācijas veidu ieviešana un to atpazīstamības tēla veidošana.

Atbalsta pretendents:

1. Juridiska persona (izņemot biedrība vai nodibinājums) vai fiziska persona, kura veic saimniecisko darbību un kuras apgrozījums ir ne vairāk kā 150 000 EUR noslēgtajā gadā pirms projekta iesniegšanas.
2. Juridiska persona (izņemot biedrība vai nodibinājums), kura uzsāk saimniecisko darbību, vai fiziska persona, kura uzsāk vai plāno saimniecisko darbību, ja tās saistīto uzņēmumu apgrozījums ir ne vairāk kā 150 000 EUR noslēgtajā gadā pirms projekta iesniegšanas.
3. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība vai mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība. Pašvaldība.
4. Lauksaimniecības produktu ražotājs vai lauksaimniecības produktu pārstrādātājs, kurš reģistrēts VRG darbības teritorijā un projektu īsteno valstspilsētā.

Risinājumu piemēri:

Ražošanas attīstība, kas balstīta uz vietējiem resursiem.

Eksportspējīgas uzņēmējdarbības attīstība vai esošo uzņēmumu uzlabošana.

Atjaunojamās enerģijas ieviešana tautsaimniecībā.

Aprites ekonomika.

Tradicionālo nozaru, piem., lauksaimniecības, mežizstrādes, darbības dažādošana, inovāciju ieviešana, radot augstāku pievienoto vērtību.

Radīt daudzveidīgus tūrisma pakalpojumus iekšzemē.

Veselības pakalpojumu daudzveidīga attīstība lauku teritorijā.

Iedzīvotājiem nepieciešamo pakalpojumu attīstības lauku teritorijā.

Attālinātā darba attīstība.

Sociālās jomas pakalpojumu attīstība.

Mobilo pakalpojumu izveide (piem., ēdināšana, nomas punkti, mazie sadzīves pakalpojumi, vetārstu pakalpojumi, zobārsts u. c.).

Vietējo produktu tirdzniecības vietu izveide.

Jaunu tehnoloģiju ieviešana uzņēmējdarbībā.

Mājražošanas un amatniecības attīstība.

Digitālo risinājumu un pakalpojumu izveide.

Bioloģisko lauksaimniecības produktu pārstrāde.

Degustāciju saimniecību attīstība tūrisma pakalpojuma dažādošanai un pievienotās vērtības radīšanai.

Tirgus laukumu un tirdzniecības vietu izveide.

Darbinieku apmācības darbam ar jaunām tehnoloģijām, iekārtām.

Lauksaimniecības produktu pārstrāde u. c.

Tūrisma infrastruktūras projekti, kas paredz vides pielāgošanu visām lietotāju grupām – senioriem, personām ar invaliditāti, vecākiem ar bērniem, bērniem.

PRIORITĀTES:

Ražošana, jaunu produktu radīšana. Eksportspējīga uzņēmējdarbība. Pievienotās vērtības radīšana uzņēmējdarbībai. Aprites ekonomikas attīstība.

Iekšzemes tūrisms.

Inovācijas.

Vietējo produktu tirdzniecības vietu izveide, īpaši pagastos, kur darbojas daudz mājražotāju.

Papildu nosacījumi:

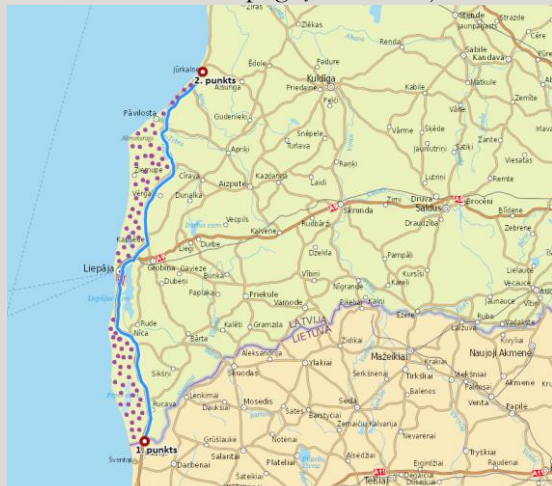
Šajā rīcībā **netiek atbalstīti tūrisma projekti**, kuru darbības teritorija ir Baltijas jūras piekraste. Ar to tiek saprasta teritorija no autoceļa A11 un P111 līdz Baltijas jūras piekrastei.

Lietuvas robeža–A 11–Liepāja–P 111 – līdz Jūrkalnes pagastam.

Projektu iesniegšanai un īstenošanai pastāv vienlīdzīgu iespēju princips.

Uz finansējumu var pieteikties un to saņemt projektu iesniedzēji, kuriem 2023.–2027. gada plānošanas periodā publiskais finansējums kopā nepārsniedz 150 000 EUR. Summējas kopā arī saistītie uzņēmumi.

Attēls Nr. 2. Punktaini atspoguļotā teritorija, kurā netiek atbalstīti tūrisma projekti (KLP SP)

M1/R2 Lauku biļete uzņēmējdarbības uzsākšanai.

Atbalstāmā darbība:

Uzņēmējdarbības uzsākšana lauku teritorijā.

Atbalsta pretendents:

Juridiska vai fiziska persona, kura reģistrēta vai pārņemta ne agrāk kā astoņpadsmit mēnešus pirms projekta iesniegšanas un plāno uzsākt uzņēmējdarbību.

Risinājumu piemēri:

Atbilstoši M1/R1 risinājumiem.

PRIORITĀTES:

Ražošanas attīstība.

Nosacījumi:

Pamata atbalsta intensitāte 40 %

Atbalsta intensitāte 75 % atrunāta metodikā par “Lauku biļeti” un atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

Projekta “Lauku biļete” finansējums, piemērojot Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku fiksētas summas maksājuma piemērošanai.

• Stratēģiskais mērķis (M2)

Kvalitatīva dzīves vide un daudzveidīga publiskā infrastruktūra

M2/ R1 (rīcība) Atbalsts sabiedriskajām aktivitātēm VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem.

Atbalstāmās darbības:

Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas, dabas un kultūras objektu, sakārtošanai, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai.

Atbalsta pretendents:

Juridiska persona (tostarp pašvaldība, biedrība un nodibinājums) vai fiziska persona.

Risinājumu piemēri:

Brīvā laika pavadīšanas vietu izveidošana, esošo uzlabošana, vides pieejamības nodrošināšana.

Nometņu vietu izveide.

Jauniešu centru izveide vai esošo atjaunošana, pilnveidošana.

Sporta infrastruktūras sakārtošana, izveidošana, dažādošana. Tautas sporta attīstība.

Dabas, izziņas, velo un pastaigu taku izveide, esošo atjaunošana.

Dienas centru izveide pagastos, ciemos.

Norāžu, informatīvo zīmju izgatavošana un izvietošana.

Kompleksu pakalpojumu piedāvājumu izveide dažādu vecumu iedzīvotājiem. Infrastruktūras projekti, kas paredz vides pielāgošanu visām lietotāju grupām – senioriem, personām ar invaliditāti, vecākiem ar bērniem, bērniem.

Sakārtota publiskā infrastruktūra (parki, takas, pagalmi, laukumi, velo ceļi, tilti, torņi, peldvietas, atpūtas zonas, pieturvietas utt.).

PRIORITĀTES:

Dienas centru izveide pagastos, kas pilda dažādas funkcijas iedzīvotāju brīvajam laikam – mūžizglītībai, ārpusdarba aktivitātēm, jauniešu aktivitātēm, bērnu pieskatīšanas vietām u. c.

Publiskās atpūtas vietas ar izziņojošiem un/vai izglītojošiem materiāliem (informē par dabas procesiem, fizikāliem procesiem, vides jautājumiem, kuru mērķis ir izziņāt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglīties dabas aizsardzības jautājumos u. c.).

Papildu nosacījumi

Objektos jānodrošina izziņojoši un/vai izglītojoši materiāli, kas paredzēti arī neredzīgām vai vājrudzīgām personām. Piem.: audio gida vai braila rakstā sagatavota informācija par konkrēto vietu, ar to vietu saistītiem interesantiem faktiem, dabas vērtībām, apkārtnējo vidi.

M2/ R2 (rīcība) Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un atjaunošana.

Atbalstāmā darbība:

Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas, dabas un kultūras objektu, sakārtošanai, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai.

Atbalsta pretendents:

Juridiska persona (tostarp pašvaldība, biedrība un nodibinājums) vai fiziska persona.

Risinājumu piemēri:

Kultūras mantojuma objektu infrastruktūras sakārtošana, izveidošana un pilnveidošana.

Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un popularizēšana.

DKN teritorijas vēsturisko tautas tērpu iegāde pašdarbības kolektīviem.

Vietas identitātes izcelšana, vērtīgo objektu saglabāšana (piem., senlietu krātuves), pieejamības nodrošināšana, kvalitātes uzlabošana.

Amatu māju izveidošana, esošo pilnveidošana, aprīkošana.

PRIORITĀTES:

Senlietu krātuvju darbības nodrošināšana vietējos pagastos, saglabājot un popularizējot vietējo identitāti, tādējādi arī piesaistot tūristus savam pagastam, ciemam.

Pēc iespējām izveidotajos objektos jānodrošina izziņojoši un/vai izglītojoši materiāli, kas paredzēti arī neredzīgām vai vājrudzīgām personām. Piem.: audio gida vai braila rakstā sagatavota informācija par konkrēto vietu, ar to vietu saistītiem interesantiem faktiem, kultūrvēsturiskām vērtībām.

M2/R3 (rīcība) Iedzīvotāju radošas un profesionālas izaugsmes veicināšana.

Atbalstāmā darbība:

Neformālā izglītība, mūžizglītība.

Atbalsta pretendents:

Biedrības, nodibinājumi.

Risinājumu piemēri:

Prasmju un iemaņu veicinoši pasākumi.

PRIORITĀTES:

Prasmju un iemaņu veicinoši pasākumi, praktiskas nodarbības.

Papildus nosacījumi:

Tiek atbalstītas mācību izmaksas, ja projektu īsteno biedrība vai nodibinājums un piedalās vismaz 10 dalībnieki.

Projekti tiek īstenoti VRG teritorijā.

Mērķauditorija: VRG darbības teritorijā esošo biedrību un nodibinājumu dalībnieki.

Piem.: bērni un jaunieši, seniori, jaunās māmiņas, sportisti u.c. Jebkuru jomu biedrību pārstāvji.

M2/R4 (rīcība) NVO kapacitātes stiprināšana un sabiedriskās aktivitātes.

Atbalstāmā darbība:

Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas.

Atbalsta pretendents:

Biedrības vai nodibinājums.

Risinājumu piemēri

Izveidot, aprīkot, pilnveidot, modernizēt biedrību telpas, nodrošināt ar pamatlīdzekļiem to darbībai.

Sports. Brīvais laiks.

PRIORITĀTES:

Telpu, darbības vides labiekārtošana / izveide.

Papildus nosacījumi:

Projektu iesniedzēji ir VRG darbības teritorijā reģistrētas biedrības vai nodibinājumi, vai reģistrētas struktūrvienības.

Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana” (tālāk – Stratēģiskā plāna intervence)

Tabula Nr. 3

Nr.p.k.	Mērķis/ Rīcība	Stratēģiskā plāna intervence	Īstenošanas kārtas	Maksimālā atbalsta intensitāte % (vienam projektam)	Maksimālās attiecināmās izmaksas euro (vienam projektam)	Rezultatīvie rādītāji	Piezīmes.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	
<p>• Stratēģiskais mērķis M1 Ilgtspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība</p>							
1.1.	M1/R1 Uzņēmējdarbības attīstība VRG darbības teritorijā un produkcijas realizēšanai paredzētās vides radīšana.	Aktivitāte: Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīva	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	40 %	Līdz 100 000 EUR būvniecībai Līdz 70 000 EUR ražošanas iekārtām Līdz 40 000 EUR pārējiem	Atbalstīti 10 projekti	Jauni uzņēmumi 5
				Inovācijai 60%	Inovatīvs projekts VRG darbības teritorijā		
				Tūrisms 60%	Iekšzemes tūrisms		
				Ražošana 60%	Ražošanai, kas rada augstu pievienoto vērtību savam produktam		
				Aprites ekonomikas risinājumi 55%	Ieguldījuma proporcija risinājumā		
				Īstenošanas vieta 50%	Vaiņodes, Embūtes, Kalvenes, Gramzdas, Kalētu, Dunikas, Vecpils, Bunkas pagastos.		

1.2.	M1/R2 Lauku biļete uzņēmējdarbības uzsākšanai.	Aktivitāte: Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīva	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	40 %-75 %	Līdz 15 000 EUR	Atbalstīti 10 projekti	Nosacījumi pēc Lauku biļetes metodikas
 • Stratēģiskais mērķis (M2) Kvalitatīva dzīves vide un daudzveidīga publiskā infrastruktūra 							
2.1.	M2/ R1 (rīcība) Atbalsts sabiedriskajām aktivitātēm VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem.	Aktivitāte: Kopienų spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	70 %	100 000 EUR (pašv.) 50 000 EUR (pārējiem)	Atbalstīti 5 projekti	
2.2.	M2/ R2 (rīcība) Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un atjaunošana.	Aktivitāte – Kopienų spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	80 %	100 000 EUR (pašv.) 50 000 EUR (pārējiem)	Atbalstīti 3 projekti	
2.3.	M2/R3 (rīcība) Iedzīvotāju radošas un profesionālas izaugsmes veicināšana.	Aktivitāte: Kopienų spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	90 %	Līdz 3000 EUR	Atbalstīti 6 projekti	
2.4.	M2/R4 (rīcība) NVO kapacitātes stiprināšana un sabiedriskās aktivitātes.	Aktivitāte: Kopienų spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	90 %	Līdz 40 000 EUR	Atbalstīti 6 projekti	Kopienas, biedrības, kuras darbojas jau vismaz 18 mēnešus
2.5.	M2/ R5 Sadarbības pasākumi.	Aktivitāte: Kopienų spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas		100 %	Līdz 100 000 EUR	Īstenots 1 projekts	Jauniešiem – uzņēmējiem

Nosacījums: KLP SP M1/R1; M1/R2; M2/R1; M2/R2 rīcībās un PZA M3/ R1; M3/R2 un M3/ R3 rīcībās projektu iesniedzēji, kuriem 2023.–2027. gada plānošanas periodā publiskais finansējums kopā nepārsniedz 150 000 eiro, summējot kopā arī saistītos uzņēmumus. Noteikums attiecas uz visām juridiskām personām, izņemot pašvaldības un zivsaimniecības uzņēmumus M3/R1 rīcībā.

3.1.1. Kritēriju apraksts, atbalsta intensitātes noteikšanai

Rīcībās M1/ R1 var palielināt atbalsta intensitāti no 40 % līdz 65 %, ja tiek izpildīti šādi nosacījumi:

Tabula Nr. 4

Nr.	Kritērijs	Pazīmes	Prasības	Intensitāte palielināšanas %
1.	Inovatīvs projekts VRG darbības teritorijā	Atbilst inovācijas definīcijai un 2.3. punktā noteiktajam	Ieguldījuma proporcijas inovatīvā tehnoloģijā / risinājumā	20 %
2.	Iekšzemes tūrisms	Īstenošanas vieta	Projekts tiek īstenots saskaņā ar 3.1. punktā uzskaitīto: teritorija iezīmēta pievienotajā attēlā Nr. 2.	20 %
3.	Ražošana	Atbilst SVVA stratēģijā noteiktajiem skaidrojumiem, definīcijām	Ražošana, kas rada augstu pievienoto vērtību savam produktam	20 %
4.	Aprites ekonomikas risinājumi	Atbilst aprites ekonomikas definīcijai	Ieguldījuma proporcijas inovatīvā tehnoloģijā/ risinājumā	15 %
5.	Projektu īstenošanas vieta	Vaiņodes, Embūtes, Kalvenes, Gramzdas, Kalētu, Dunikas, Vecpils, Bunkas pagastā		10 %*
6.	Lauku biļete uzņēmējdarbības uzsākšanai	atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem		35 %

* Ja izpildās vairāki kritēriji vienlaikus, tad summējoties intensitātes palielinājumam, tas nepārsniedz 65 %

Aprites ekonomika ir ražošanas un patēriņa modelis, kas paredz esošo materiālu un produktu koplietošanu, iznomāšanu, atkārtotu izmantošanu, remontu, atjaunošanu un pārstrādi pēc iespējas ilgākā laika periodā. Tādējādi tiek pagarināts produktu aprites cikls. Praksē tas nozīmē līdz minimumam samazināt atkritumu apjomu. Kad pienāk kāda produkta lietošanas laika beigas, tā materiālus pēc iespējas cenšas atgriezt ekonomikā. Tos var lietderīgi izmantot atkal un atkal, tādējādi radot papildu vērtību.

Pievienotā vērtība ir vērtība, ko ražotājs pievienojis nopirktajām izejvielām, materiāliem preču ražošanas vai pakalpojumu veikšanas laikā. Citiem vārdiem sakot, tas ir kaut kas “papildu”, kas ļauj paaugstināt šīs preces vai pakalpojuma cenu, jo tas ir ticis pārveidots un tam ir piešķirta lielāka vērtība.

Augsta pievienotā vērtība: preces vai pakalpojumi tiek gandrīz pilnībā pārveidoti, izmantojot uzlabotas zināšanas un paņēmienus, kas tiem piešķir lielāku vērtību.

Rīcībās M2/ R2; M2/ R3; M2/ R4 var palielināt atbalsta intensitāti no 70 % līdz 90 %, ja tiek izpildīti šādi nosacījumi:

Tabula Nr. 5

Nr.	Kritērijs	Pazīmes	Prasības	Intensitāte palielināšanas %
-----	-----------	---------	----------	------------------------------

1.	Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un atjaunošana	Senlietu krātuvju darbības nodrošināšana vietējos pagastos, saglabājot un popularizējot vietējo identitāti; amatu māju izveidošana	Publiski pieejami objekti, vietas	10 %
2.	Iedzīvotāju radošas un profesionālas izaugsmes veicināšana	Dalībnieki – VRG darbības teritorijā deklarēti iedzīvotāji	Prasmes apgūst vismaz 10 dalībnieki; vismaz 2 dalībnieki ir no sociālā riska grupām	20 %
3.	NVO kapacitātes stiprināšana un sabiedriskās aktivitātes	VRG darbības teritorijā reģistrētas BDR vai NOD, vai to struktūrvienība	Pretendents apliecina vismaz 18 mēnešu veiktas aktivitātes kopienā, biedrībā vai nodibinājumā	20 %

Kopiena ir sociāla sistēma, kas nodrošina tās locekļu vajadzību apmierināšanu. Kopienas iezīmes ir, piemēram, kopīga identitāte, vietas izjūta, cilvēku attiecības, vide, kultūra. Kopienas locekļu attiecības balstās uz kopīgu vēsturi, vērtībām un normām, statusu un lomu modeļiem, savstarpējām gaidām.

Biedrība ir brīvprātīga personu apvienība, kas nodibināta, lai sasniegtu statūtos noteikto mērķi, kam nav peļņas gūšanas rakstura.

Nodibinājums, arī fonds, ir mantas kopums, kurš nodalīts dibinātāja noteiktā mērķa sasniegšanai, kam nav peļņas gūšanas rakstura.

Senlietu krātuves ir vietas pagastos, kur aplūkojami dažādi novadpētniecības materiāli, sadzīves priekšmeti, mēbeles, tekstilizstrādājumi un grāmatas (literatūra); senlietu krātuves apkopo, saglabā un izstāda vietējo iedzīvotāju dāvinātos objektus, kas lietoti mūspusē. Tūrisma papildinoša vieta.

3.2. Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Programmas zivsaimniecības attīstībai 2021.–2027. gadam darbības veidā “Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošana”

 <ul style="list-style-type: none"> • Stratēģiskais mērķis (M3) Vieda Baltijas jūras piekrastes attīstība
M3/ R1 Piekrastes uzņēmējdarbības attīstība, dažādošana. (izņemot tūrisma mītnes)
Atbalstāmā darbība: Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana.
Atbalsta pretendents: Atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.
Rīsinājumu piemēri: Zvejniecība, zivju produktu apstrāde, pārstrāde, t. sk. mājražošana. Zivju resursu uzglabāšanas vietu izveide. Jaunu zivju produktu izstrāde. Veselīgas produkcijas ražošanas attīstība. Dažādot zivsaimniecības uzņēmējdarbības darbību, radīt jaunus pakalpojumus piekrastē.

Ražošana, jaunu produktu radīšana. Eksportspējīga uzņēmējdarbība. Pievienotās vērtības radīšana uzņēmējdarbībai.

Mobilo pakalpojumu attīstība.

Piekrastē videi draudzīga uzņēmējdarbība.

Tādu pakalpojumu attīstība, kas veicina "lēnā tūrisma" attīstību piekrastē.

PRIORITĀTES:

Zivju produktu pārstrāde, pievienotās vērtības radīšana zivsaimniecības produktiem.

Eksportspējīgu uzņēmumu attīstība zivsaimniecības nozarē.

Jaunu produktu izstrāde, kur tiek izmantoti jūras produkti (aļģu izmantošana, kosmētikas ražošana, pārtikas piedevas utt.). Aprītes ekonomikas attīstība. Zivsaimniecības uzņēmumu darbības attīstība, darbības uzlabošana zivsaimniecības nozarē.

Papildus nosacījumi:

Attīstīt ilgtspējīgu zilo ekonomiku un veicināt zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību.

Īstenošanas vietas – Pāvilostas pilsēta, Sakas, Vērgales, Medzes, Nīcas un Rucavas pagasts.

Liepājā tikai tās juridiskās personas, kuriem komercdarbības joma pārsvarā ir zvejniecība, akvakultūra vai zivju, vēzveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana.

Projekta iesniedzējs zvejniecības uzņēmums, kuram pēdējā noslēgtā finanšu gada periodā apgrozījums no piekrastes zvejas ir vismaz 50 % (vai vairāk) no kopējā apgrozījuma. Projekta iesniedzējs papildus iesniedz informāciju no Latvijas zivsaimniecības integrētā kontroles un informācijas sistēmas (LZIKIS).

M3/ R2 Tūrisma pakalpojuma attīstība piekrastē

Atbalstāmā darbība:

Tūrisma mītņu izveide un esošo uzlabošana, pakalpojumu dažādošana Baltijas jūras piekrastē.

Atbalsta pretendents:

Juridiska vai fiziska persona

Risinājumu piemēri:

Tūrisma mītņu izveide ar papildu servisa, pakalpojumu nodrošināšanu.

Tūrisma pakalpojumu attīstība, kas iekļauj zilās ekonomikas nosacījumus.

Sadarbībā ar citiem uzņēmējiem, attīstot "lēno tūrisma" piekrastē.

Radīt tādas aktivitātes, kas veicina fizisko un garīgo veselību un labsajūtu saskarē ar dabu, īpaši ar piekrasti un ūdeni.

SVVA stratēģijā tiek atbalstīti arī glempingi vai citi netradicionāli risinājumi nakšņošanai.

Videi draudzīgi tūrisma pakalpojumi.

Atjaunojamās enerģijas ieviešana tūrisma pakalpojumu nodrošināšanā.

Tūrisma infrastruktūras projekti, kas paredz vides pielāgošanu visām lietotāju grupām – senioriem, personām ar invaliditāti, vecākiem ar bērniem, bērniem.

PRIORITĀTES:

Jaunu pakalpojumu, kas veicina fizisko un garīgo veselību un labsajūtu saskarē ar dabu, īpaši ar piekrasti un ūdeni, radīšana tūristiem.

Papildus nosacījumi:

SVVA stratēģijā tiek atbalstīta tādu jaunu mītņu izveide vai esošo pārbūve, kas paredz kvalitatīvus risinājumus, kam piemīt augsta pievienotā vērtība un kas skar visas tūristu mītnes darbību (tūristu mītnes ar labiekārtotiem numuriņiem / kempingiem, kur gultasvietu skaits nav mazāks par 10 vienā tūrisma mītnē, ar vismaz četriem (4) numuriņiem). Jaunu tūrisma mītņu izveidei jābūt vissezonas piedāvājumam un jānodrošina kāds papildu piedāvājums, serviss.

Esošo tūrisma mītņu kvalitātes uzlabošana, pakalpojuma dažādošana, atbalstāma tiem, kuri darbojas tūrisma jomā vismaz 2 gadus.

Jaunas tūrisma mītnes izveide piekrastē netiks atbalstīta, ja neatbilst SVVA stratēģijā noteiktajiem nosacījumiem.

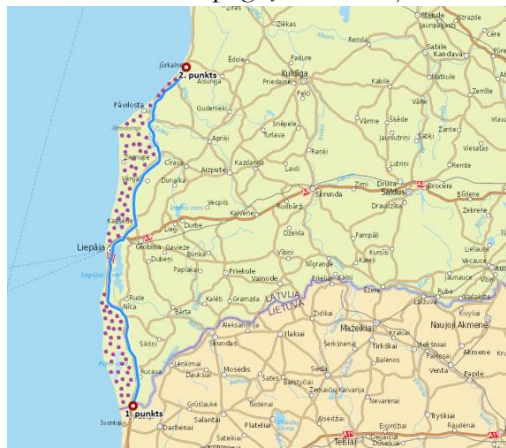
Tūrisma mītne ir eka, eku grupa vai labiekārtota vieta (teritorija), kurā uzņēmums nodrošina tūristu diennakts izmītināšanu un apkalpošanu.

Šajā rīcībā **tiek atbalstīti tūrisma projekti**, kuru darbības teritorija ir Baltijas jūras piekraste. Tā tiek noteikta pēc Valsts ceļa A11 un P111 .

Lietuvas robeža–A 11–Liepāja–P 111 – līdz Jūrkalnes pagastam.

Uz finansējumu var pieteikties un to saņemt projektu iesniedzēji, kuriem 2023.–2027. gada plānošanas periodā publiskais finansējums kopā nepārsniedz 150 000 EUR. Summējas kopā arī saistītie uzņēmumi.

Attēls Nr. 3. Punktaini atspoguļotā teritorija, kurā tiek atbalstīta tūrisma mītņu izveides projekti (PZA)

M3/R3 (rīcība) Piekrastes dabas vērtību, vides resursu un kultūras mantojuma saglabāšana.

Atbalstāmā darbība:

Vides resursu ilgtspējīga izmantošana. Klimata pārmaiņu mazināšana.

Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana.

Atbalsta pretendents:

Juridiska persona.

Risinājumu piemēri:

Dabas tūrisma attīstība, kuras mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglītoties dabas aizsardzības jautājumos.

Piekrastes zvejniecības tradīciju saglabāšana un popularizēšana.

Ceļu un ielu pārbūve, kas nodrošina piekļuvi piekrastes objektiem vai piekļuvei pie nekustamā īpašuma, ko izmanto juridiska persona, kuras komercdarbības joma ir zvejniecība, akvakultūra vai zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrādei un konservēšana.

Izeju izbūve uz pludmalēm.

Norāžu zīmju izvietošana piekrastē.

M3/R4 (rīcība) Zivju izkraušanas vietas Nīcas pagasta Jūrmalciena piestātnē atjaunošana.

Jūrmalciena mola / piestātnes atjaunošana. Zivju izkraušanas vietas atjaunošana.

Atbalstāmā darbība:

Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana.

Atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

Atbalsta pretendents:

Pašvaldība.

Papildus informācija: projekts ir izvirzīts kā stratēģiskais virziens.

• **Stratēģiskais mērķis (M4)**
Modernas ostas zvejniecības nodrošināšanai.

M4/ R1 (rīcība) Ostu attīstība.

Atbalstāmā darbība:

Ostu infrastruktūras attīstības stiprināšana.

Atbalsta pretendents:

Atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem

Risinājumu piemēri:

Kuģošanas sistēmas drošības sakārtošana.

Zivju uzglabāšanas vietas izveide.

Piebrauktuvju sakārtošana.

Pietauvošanās joslu sakārtošana.

Piestātņu izveide zvejniecības nodrošināšanai.

Infrastruktūras sakārtošana zvejniecībai.

Zvejas rīku glabāšanas novietnes.

Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Programmas zivsaimniecības attīstībai 2021.–2027. gadam darbības veidā “Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošana”

Tabula Nr. 6

Nr.p.k.	Mērķis/ Rīcība	Programmas pasākums	Īstenošanas kārtas	Maksimālā atbalsta intensitāte % (vienam projektam)	Maksimālās attiecināmās izmaksas EUR (vienam projektam)	Iznākuma rādītāji	Piezīmes
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
<ul style="list-style-type: none"> Stratēģiskais mērķis (M3) Viedas Baltijas jūras piekrastes attīstība. 							
3.1.	M3/ R1 Piekrastes uzņēmējdarbības attīstība, dažādošana (izņemot tūrisma mītnes).	Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	50 % 65 % – inovatīviem projektiem 90 % – kopprojektiem 90 % – ar piekrastes zveju saistītiem	Līdz 150 000 EUR	Atbalstīti 7 projekti	Nosacījumi zivsaimniekiem atbalsta intensitāte noteikta normatīvajos aktos
3.2.	M3/ R2 Tūrisma pakalpojuma attīstība piekrastē.	Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	50 %	Līdz 100 000 EUR	Atbalstīti 3 projekti	Nosacījumi rīcības aprakstā
3.3.	M3/R3 (rīcība) Piekrastes dabas vērtību, vides resursu un kultūras mantojuma saglabāšana.	Vides resursu ilgtspējīga izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana. Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana	Terminētas kārtas, līdz kamēr pietiek finansējums	50 % 65 % – inovatīviem projektiem 90 % – kopprojektiem 90 % – sabiedriskā labuma	Pašvaldībām līdz 650 000 EUR Pārējiem līdz 200 000 EUR	Atbalstīti 5 projekti	

3.4.	M3/R4 (rīcība) Zivju izkraušanas vietas Nīcas pagasta Jūrmalciema pietātnē atjaunošana.	Vides resursu ilgtspējīga izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana. Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana	Nepārtrauktā kārtā	90 %	Pašvaldībām līdz 650 000 EUR	Atjaunots 1 objekts	
3.5.	M3/R5 (rīcība) Sadarbības projekti		VRG	100 %	100 000 EUR	3 projekti	
• Stratēģiskais mērķis (M4) Modernas ostas zvejniecības nodrošināšanai.							
4.1.	M4/ R1 (rīcība) Ostu attīstība.	Ostu infrastruktūras attīstības stiprināšana	Nepārtrauktā kārtā	90 % ostu pārvaldēm 90 % pašvaldībām kopprojektiem Biedrībām – 90 % Atzītajām ražotāju grupām 90 %	Ostu pārvaldēm līdz 700 000 EUR vienam projektam Pašvaldībām līdz 650 000 EUR vienam projektam BDR un atzītajām ražotāju grupām līdz 200 000 EUR	Atbalstīti 5 projekti	Liepājas un Pāvilostas ostas.

Nosacījums: KLP SP M1/R1; M1/R2; M2/R1; M2/R2 rīcībās un PZA M3/ R1; M3/R2 un M3/ R3 rīcībās projektu iesniedzēji, kuriem 2023.–2027. gada plānošanas periodā publiskais finansējums kopā nepārsniedz 150 000 eiro, summējot kopā arī saistītos uzņēmumus. Noteikums attiecas uz visām juridiskām personām, izņemot pašvaldības un zivsaimniecības uzņēmumus M3/R1 rīcībā.

3.2.1. Kritēriju apraksts, atbalsta intensitātes noteikšanai

Rīcībā M3/ R1 var palielināt atbalsta intensitāti no 50 % līdz 65 %, ja tiek izpildīti sekojošs nosacījums:

Tabula Nr. 7

Nr.	Kritērijs	Pazīmes	Prasības	Intensitāte palielināšanas %
1.	Inovatīvs projekts VRG darbības teritorijā	Atbilst inovācijas definīcijai un 2.3. punktā noteiktajam	Ieguldījuma proporcijas inovatīvā tehnoloģijā / risinājumā	15 %

4. SVVA stratēģijas īstenošana un novērtēšana

4.1. VRG informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar organizācijām VRG darbības teritorijā

VRG patstāvīgu informācijas apriti nodrošina, izmantojot šādus informācijas aprites kanālus:

- VRG mājas lapa www.lrp partneriba.lv, kurā regulāri tiek ievietota informācija par VRG aktualitātēm, kā arī SVVA stratēģijas ieviešanas gaitu, par projektu konkursiem un SVVA stratēģijas ieviešanā īstenojamiem projektiem un citām aktivitātēm – apmācībām, pieredzes apmaiņas braucieniem. Mājas lapā tiek ievietota arī informācija par sadarbības organizāciju rīkotajiem semināriem, pasākumiem, kuru mērķauditorija ir VRG biedri, iedzīvotāji, uzņēmēji, NVO un pašvaldības. Mājas lapā ievietota tiek arī informācija par projektu īstenošanu aktivitātēm, par kurām informē pasākumu organizatori. Mājas lapā tiek ievietoti TV sižeti par VRG, projektiem, uzņēmējiem.
- VRG *Facebook* un *Instagram* sociālie tīkli: <https://www.facebook.com/liepajasrajonapartneriba>.
- Lai sasniegtu pēc iespējas plašāku sabiedrības daļu, svarīgākā informācija tiek publicēta vietējās pašvaldības mājas lapā <https://www.dkn.lv/lv/jaunumi>, vietējās pašvaldības informatīvajā izdevumā, kas sasniedz katru mājsaimniecību 1 x mēnesī un pieejams arī elektroniskajā formātā – <https://www.dkn.lv/lv/informativais-izdevums>.
- Informācija par aktualitātēm, pasākumiem ievietojama portālos liepajniekiem.lv vai rekurzeme.lv
- Lai veiksmīgāk sniegtu informāciju par projektiem, veiksmīga sadarbība ir izveidojusies ar raidījuma “Veiksmīgs uzņēmējs” veidotājiem. Raidījums tiek translēts TV3 Live. Sižeti tiek ievietoti arī VRG mājas lapā.
- Informācijas sniegšanai iedzīvotājiem, pašvaldībām, uzņēmējiem un NVO tiek organizēti semināri VRG birojā, kā arī pagastos, pilsētās un izmantojot ZOOM platformu.
- Jaunajā plānošanas periodā paredzēts turpināt iepriekš aprakstīto praksi, kā arī ieviest jaunus informācijas sniegšanas veidus:
 - Nevalstisko organizāciju (NVO) datu bāzes izveide. Apmācību organizēšana, iesaistīšana sadarbības projektos.
 - Jauno uzņēmēju skolas organizēšana.
 - Koprades telpas izveidošana.
 - Kopienas aktivizēšana.

4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027. gadam specifiskajiem atbalsta mērķiem

SVVA stratēģijā identificēto problēmu un izvirzīto mērķu sasniegšanu sekmētu vairāku, bet ne visu ES kohēzijas politikas programmu 2021.–2027. gadam specifisko atbalsta mērķu (SAM) īstenošana.

Zemāk ir raksturoti tie SAM pasākumi, kuru īstenošanā būs pašvaldības, to institūcijas un pašvaldību teritorijās esoši komersanti, NVO un kuri ir saistīti ar VRG SVVA stratēģijas mērķiem, tiem pakārtotām rīcībām un projektiem.

SVVA stratēģijas mērķi	SVVA stratēģijas atbilstošā rīcība	Papildināšanas pasākums
<p>M1 STRATĒĢISKAIS MĒRĶIS Ilgtspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība</p>	<p>R1 (rīcība) Uzņēmējdarbības attīstība VRG darbības teritorijā un produkcijas realizēšanai paredzētās vides radīšana.</p> <p>R2 (rīcība) Lauku biļete uzņēmējdarbības uzsākšanai.</p>	<p>1.2. prioritāte “Atbalsts uzņēmējdarbībai”</p> <p>SAM 1.2.3. “Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām”</p> <p><i>Apraksts:</i> ieguldījumi 1.2.3. SAM (kopumā sešos pasākumos) ir vērsti uz Latvijas uzņēmējdarbības konkurētspējas stiprināšanu, t. i., uz inovācijām, tehnoloģiskajiem faktoriem un produktivitātes uzlabojumiem (EM).</p> <p>1.2.3.6. pasākums “Tūrisma produktu attīstības programma”, <i>Pasākuma mērķis:</i> nodrošināt atbalstu Latvijas komersantiem, lai izstrādātu jaunus tūrisma produktus vai pakalpojumus ar augstāku pievienoto vērtību, tādējādi veicinot tūrisma nozares eksportspējas pieaugumu un paaugstinot to konkurētspēju starptautiskā mērogā.</p> <p><i>Atbalstāmās darbības:</i> saistītas ar klastera izveidi, starptautiskas un nacionālas sadarbības veicināšana, stratēģiju izveide, tirgus izpēte, sadarbība pasākumi ar izglītības iestādēm, zinātniskām institūcijām un pētniecības organizācijām, kompleksu inovatīvu tūrisma produktu veidošanai.</p> <p><i>Finansējuma saņēmēji:</i> komersanti (MVU)</p> <p>2.1. prioritāte “Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām”</p> <p>SAM 2.1.3. “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”</p> <p>2.1.3.1. pasākums “Pašvaldību pielāgošanās klimata pārmaiņām” (atbildīgā VARAM)</p> <p><i>Atbalstāmās darbības:</i> zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu (piemēram, zaļās sienas, jumtu dārzi, peldošās salas, caurlaidīgi segumi, ēnu sniedzīgi koki u. c.) un citu pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu, t. sk. izmantojot arī kombinācijā ar pelēkās infrastruktūras risinājumiem, īstenošana atbilstoši vietējām (pašvaldību) klimata pielāgošanās stratēģijām (pašvaldības attīstības programmas sastāvdaļa). Atbalsts paredzēts arī ieguldījumiem jau esošajās dabas un apstādījumu teritorijās, kas ir nozīmīgs zaļās un zilās infrastruktūras tīklojuma pamatelements, tai skaitā Baltijas jūras piekrastē.</p>

		<p>Finansējuma saņēmēji: pašvaldības, to iestādes un pašvaldību kapitālsabiedrības.</p> <p>SAM 2.1.4. “Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana – saules enerģija u. c. AER elektroenerģija” (atbildīgā EM) Atbalstāmās darbības: saules elektroenerģijas ražošanas un akumulācijas iekārtu uzstādīšana. Finansējuma saņēmēji: komersanti, pašvaldību kapitālsabiedrības, energokopienas.</p> <p>2.2. prioritāte “Vides aizsardzība un attīstība” SAM 2.2.2. “Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana”</p> <p>2.2.2.4. pasākums “Aprites ekonomikas principu ieviešana” (atbildīgā VARAM)</p> <p>Atbalstāmās darbības: saules elektroenerģijas ražošanas un akumulācijas iekārtu uzstādīšana.</p> <p>Finansējuma saņēmēji: ALTUM. Gala labuma guvēji – komersanti (MVU, lielle uzņēmumi).</p> <p>SAM 2.2.3. “Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, “zaļo” infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu”</p> <p>2.2.3.3. pasākums “Pasākumi bioloģiskās daudzveidības veicināšanai un saglabāšanai” (atbildīgā VARAM)</p> <p>Atbalstāmās darbības: īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu īstenošana Natura 2000 teritorijās, iekļaujot dzīvotņu atjaunošanu un infrastruktūras izveidi antropogēnās slodzes mazināšanai, sugu aizsardzības plānu ieviešana, zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus Natura 2000 teritorijas.</p> <p>Finansējuma saņēmēji: Dabas aizsardzības pārvalde, pašvaldības (pašvaldību projektos Dabas aizsardzības pārvalde, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības; Dabas aizsardzības pārvaldes projektos valsts kapitālsabiedrības un vai citas valsts iestādes).</p> <p>4.2.prioritāte “Izglītība, prasmes un mūžizglītība”</p> <p>SAM 4.2.4. “Veicināt mūžizglītību, jo īpaši piedāvājot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, ņemot vērā uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, labāk prognozējot pārmaiņas un vajadzību pēc jaunām prasmēm, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām, atvieglojot karjeras maiņu un sekmējot profesionālo mobilitāti” 4.2.4.1. pasākums “Atbalsts nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai” (atbildīgā IZM)</p> <p>Atbalstāmās darbības: atbalsts komersantu nodarbināto apmācībām darbaspēka produktivitātes paaugstināšanai.</p>
--	--	--

		<p>5.1. prioritāte “Reģionu līdzsvarota attīstība”</p> <p>SAM 5.1.1. “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”</p> <p>5.1.1.1.pasākumu “Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam” (atbildīgā VARAM)</p> <p>Atbalstāmās darbības: Uzņēmējdarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšana, teritorijas potenciāla attīstīšanai nepieciešamo industriālo pieslēgumu ierīkošana un to saistītās jaudas palielināšana, teritoriju sagatavošana privāto investīciju piesaistei un darba vietu izveidei, u.c. saistītie ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā saskaņā ar komersantu pieprasījumu, nodrošinot tiem atbilstošu uzņēmējdarbības vidi. Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamo teritoriju attīstība, jaunu darba vietu radīšana, komersantu nefinanšu investīciju piesaistīšana, darba algu fonda palielināšana.</p> <p>6.1. prioritāte “Pāreja uz klimatneitralitāti”</p> <p>6.1.1. “Dot reģioniem un cilvēkiem iespēju risināt sociālās, ekonomiskās un vides sekas, ko rada pāreja uz klimatneitralitāti”</p> <p>6.1.1.3.pasākumu “Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku” (atbildīgā VARAM)</p> <p><i>Atbalstāmās darbības:</i> Uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība saskaņā ar komersantu pieprasījumu, t.sk. pašvaldību “zaļo” uzņēmējdarbības teritoriju izveide un attīstība, kurās patērē AER. Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamā publiskā infrastruktūra (ēkas, telpas, inženierkomunikāciju pieslēgumi: ūdens, kanalizācija, elektrība, pievedceļi, AER tehnoloģijas u.c.), kas ir priekšnosacījums ražošanai un pakalpojumu sniegšanai, lai kāpinātu produktivitāti, pielietojot klimatneitrālus enerģijas avotus un atslogojot komersantu finanšu resursus, ļaujot tiem ieguldīt viedākās, energoefektīvākās un “zaļākās” tehnoloģijās.</p>
<p>M2 STRATĒĢISKAIS MĒRĶIS Kvalitatīva dzīves vides un daudzveidīga publiskā infrastruktūra</p>	<p>R1 (rīcība) Atbalsts sabiedriskajām aktivitātēm VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem.</p>	<p>4.1. prioritāte “Veselības veicināšana un aprūpe”</p> <p>SAM 4.1.1. “Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību, un sekmēt pāreju no aprūpes iestādē uz ģimenē un kopienā balstītu aprūpi”</p> <p>4.1.1.1. pasākums “Ārstniecības iestāžu infrastruktūras attīstība” (atbildīgā VM)</p> <p>Atbalstāmās darbības: (a) ārstniecības iestāžu infrastruktūras attīstība; (b) ārstniecības iestāžu teritoriālās sadarbības attīstīšana; (c) izcilības centru izveide zināšanu pārnesē; (d) valsts un pašvaldību</p>

		<p>ārstniecības iestāžu fiziskās vides piekļūstamības uzlabošana.</p> <p>Finansējuma saņēmēji: ārstniecības iestādes.</p> <p>4.1.1.3. pasākums “Primārās veselības aprūpes lomas stiprināšana, attīstot infrastruktūru” (atbildīgā VM)</p> <p>Atbalstāmās darbības: ģimenes ārstu prakšu un primārās veselības aprūpes centru attīstība, bērnu zobārstniecība.</p> <p>Finansējuma saņēmēji: Ārstniecības iestādes, pašvaldības, pašvaldības iestādes.</p> <p>4.3. prioritāte “Nodarbinātība un sociālā iekļaušana”</p> <p>SAM 4.3.4. “Skmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas, nediskriminēšanu un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbināmību, jo īpaši attiecībā uz nelabvēlīgā situācijā esošām grupām”</p> <p><i>Atbalstāmās darbības:</i></p> <p>1. kārtā: (a) Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas vietu izveide, tai skaitā aprīkošana un teritorijas labiekārtošana); (b) Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšana jaunizveidotajā pakalpojumu infrastruktūrā.</p> <p>2. kārtā: Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšana mērķa grupas personām.</p> <p>3. kārtā: Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšana mērķa grupas personām 4.3.1.5.pasākuma ietvaros izveidotajā infrastruktūrā.</p> <p><i>Finansējuma saņēmēji:</i> 1. un 2. kārtā – pašvaldības un NVO; 3. kārtā – pašvaldības.</p> <p>4.4.priortāte “Sociālās inovācijas”</p> <p>SAM 4.4.1. “Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālo integrāciju, izmantojot sociālās inovācijas”</p> <p>4.4.1.1. pasākums “Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā (inovācijas)” (atbildīgā LM)</p> <p><i>Atbalstāmās darbības:</i> (a) inovatīvu metožu sociālo pakalpojumu sociālās atstumtības riskam pakļauto mērķa grupas personām sniegšanā izstrāde/aprobēšana; (b) apmācības darbam ar pasākuma mērķa grupu un konsultatīvs atbalsts sociālā pakalpojuma speciālistiem; (c) pierādījumos balstīti efektīvi/inovatīvi risinājumi atkarību izraisošo vielu un procesu patēriņa mazināšanai, paredzot sociālās inovācijas sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nodrošināšanā pilngadīgām personām institūcijā un dzīvesvietā.</p> <p><i>Finansējuma saņēmēji:</i> NVO, pašvaldības.</p>
	<p>R2 (rīcība) Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un atjaunošana.</p>	<p>5.1. prioritāte “Reģionu līdzsvarota attīstība”</p> <p>5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”</p> <p>5.1.1.6. pasākums “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība” (atbildīgā KM)</p>

		<p><i>Atbalstāmās darbības:</i> valsts nozīmes kultūras pieminekļu atjaunošana un restaurācija. Ar valsts nozīmes aizsargājamiem kultūras pieminekļiem saistītās infrastruktūras būvju, kas ir vērsti uz kultūras mantojuma saglabāšanu, aizsardzību un attīstību, atjaunošana un restaurācija un publiskās ārtelpas attīstīšana atbalstāmo objektu apkārtnē. Jaunu pakalpojumu izveide, paplašinot kultūras mantojuma objektu saturisko piedāvājumu.</p> <p><i>Finansējuma saņēmēji:</i> pašvaldības, pašvaldību iestādes.</p>
	<p>R4 (rīcība) NVO kapacitātes stiprināšana un sabiedriskās aktivitātes.</p>	<p>4.3. prioritāte “Nodarbinātība un sociālā iekļaušana” SAM 4.3.2. “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās” (atbildīgā KM)</p> <p><i>Atbalstāmās darbības:</i> kultūras infrastruktūras atjaunošana un restaurācija, teritorijas labiekārtošanas darbi, teritorijas labiekārtojuma elementu iegāde, būvuzraudzība, projekta vadība, kustamās mantas iegāde.</p> <p>Kultūras operatoru kapacitātes stiprināšana sociāli iekļaujošu inovatīvu kultūras pakalpojumu attīstīšanai, tai skaitā stiprinot kultūras operatoru lomu vietējās kopienās un mērķauditorijas vajadzībās balstītu pakalpojumu sniegšanu.</p> <p>Atbalsts jauna, uz sociālo iekļaušanu orientēta kultūras piedāvājuma radīšanai, kā arī kultūras pakalpojumu saturiskā tvēruma paplašināšana, vienlaikus attīstot jaunas pieejas, un stiprinot sadarbību ar dažādu jomu operatoriem.</p> <p>Kultūras operatoru sniegto pakalpojumu pieejamības veicināšana, tostarp pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un citām sociāli mazaizsargātām grupām ar zemu kultūras līdzdalības īpatsvaru.</p> <p>Finansējuma saņēmēji: pašvaldība, pašvaldības iestāde, valsts akciju sabiedrība vai valsts kapitālsabiedrība, NVO un privātie kultūras operatori.</p> <p>5.1. prioritāte “Reģionu līdzsvarota attīstība”</p> <p>SAM 5.1.1. “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana”</p> <p>5.1.1.3. pasākums “Publiskās ārtelpas attīstība” (atbildīgā VARAM)</p> <p><i>Atbalstāmās darbības:</i> integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā (piemēram, parks, skvērs, promenāde, publiski pieejama atpūtas zona, t. sk. Baltijas jūras piekrastē), identificējot primāri svarīgas vietas, kur ieguldījumi var sniegt vislielāko atdevi, uzlabot sabiedrības drošību vai dzīves vides kvalitāti, kas var ietvert multifunkcionālus risinājumus, zaļo un zilo infrastruktūru (piemēram, zaļās salas, zaļos žogus, velosipēdu novietnes, caurlaidīgu zemes segumu).</p> <p><i>Finansējuma saņēmēji:</i> pašvaldības, to izveidotās iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības.</p>

<p>M3 STRATĒĢISKAIS MĒRĶIS</p> <p>Vieda Baltijas jūras piekrastes attīstība</p>	<p>R1 (rīcība) Piekrastes uzņēmējdarbības attīstība, dažādošana (izņemot tūrisma mītnes).</p> <p>R2 (rīcība) Tūrisma pakalpojuma attīstība piekrastē.</p>	<p>1.2. prioritāte “Atbalsts uzņēmējdarbībai”</p> <p>SAM 1.2.3. “Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām”</p> <p><i>Apraksts:</i> ieguldījumi 1.2.3. SAM (kopumā sešos pasākumos) ir vērsti uz Latvijas uzņēmējdarbības konkurētspējas stiprināšanu, t. i., uz inovācijām, tehnoloģiskajiem faktoriem un produktivitātes uzlabojumiem.</p> <p>1.2.3.6. pasākums “Tūrisma produktu attīstības programma”, 2. kārtā <i>Pasākuma mērķis:</i> nodrošināt atbalstu Latvijas komersantiem, lai izstrādātu jaunus tūrisma produktus vai pakalpojumus ar augstāku pievienoto vērtību, tādējādi veicinot tūrisma nozares eksportspējas pieaugumu un paaugstinot to konkurētspēju starptautiskā mērogā.</p> <p><i>Atbalstāmās darbības:</i> saistītas ar klastera izveidi, starptautiskas un nacionālas sadarbības veicināšana, stratēģiju izveide, tirgus izpēte, sadarbība pasākumi ar izglītības iestādēm, zinātniskām institūcijām un pētniecības organizācijām, kompleksu inovatīvu tūrisma produktu veidošanai.</p>
--	---	--

4.3. Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, interešu konflikta novēršana

Lai izvērtētu projektu atbilstību SVVA stratēģijai, tiek noteikti projektu vērtēšanas kritēriji, kā arī vērtēšanas kārtība. Katrai rīcībai ir atšķirīgi vērtēšanas kritēriji. Projektam piešķir noteiktu punktu skaitu atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību SVVA stratēģijai.

Gan vērtēšanas komisijas nolikums, gan vērtēšanas kritēriji tiks izstrādāti atbilstoši reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

Projektu vērtēšanā ir noteikts minimālais punktu skaits, kas projektam ir jāiegūst, lai tas būtu atbilstošs SVVA stratēģijai. Projektu izvērtēšanu veic projektu vērtēšanas komisija. Tās izveidi, funkcijas, pienākumus un atbildība nosaka projektu vērtēšanas komisijas nolikumā. Vērtēšanas komisija 1 mēneša laikā pēc projektu iesniegumu pieņemšanas termiņa beigām izvērtē projektu atbilstību SVVA stratēģijai atbilstoši katram projektu vērtēšanas kritērijam piešķirot noteiktu punktu skaitu.

Projektu vērtēšanas komisija ir izveidota no VRG padomes un katru projektu vērtē vismaz 3 padomes locekļi. Projektu vērtēšanas nolikums nosaka, ka interešu konflikta gadījumā var tikt pieaicināts projektu vērtētājs no malas.

VRG paredz nodrošināt vienlīdzīgas iespējas, tostarp cilvēkiem ar invaliditāti, vecāka gada gājuma cilvēkiem un cilvēkiem ar maziem bērniem un iesaistīt jauniešus SVVA stratēģijas īstenošanā.

Lēmumu pieņem padome, kuras pārstāvji ir valsts amatpersonas un ir tiesīgi piedalīties lēmumu pieņemšanā par projekta iesnieguma atbilstību noteiktajiem rīcības kritērijiem, atbilstību SVVA stratēģijai.

Padome pieņem lēmumus un ir atbildīga par:

1. Projektu vērtēšanas rezultātu apstiprināšanu.
2. Pārsūdzību izskatīšanu.
3. Pārstāvniecību tiesvedībā.

Administratīvo aktu (tālāk – lēmumu) sagatavo un izdod VRG izpildinstitūcija.

4. Padomes priekšsēdētājs izskata projektu iesniedzēju iesniegumus, kuros apstrīdēts sākotnējais lēmums par projekta atbilstību SVVA stratēģijai.

5. Padomes priekšsēdētājs, pamatojoties uz Nolikumā atrunāto pārsūdzību izskatīšanas kārtību, izveido iesniegumu izskatīšanas komisiju.
 6. Nepieciešamības gadījumā ir tiesīgs pieaicināt neatkarīgus ekspertus.
- Visā projektu vērtēšanas procesā obligāti iesaistās tie padomes pārstāvji, kas pieņem gala lēmumu par projektu rezultātu apstiprināšanu.

Kārtība kādā tiek vērtēti iesniegtie projekta pieteikumi:

- Pēc projektu iesniegumu pieņemšanas termiņa beigām VRG izpilddirektors (administratīvais vadītājs) izveido projektu iesniegumu sarakstu projektu iesniegšanas kārtībā, norādot informāciju par projekta pieteicēju un projektu.
- Katram vērtētājam tiek izsniegts sagatavots saraksts ar projektiem, kur norādīts, kas katru projektu vērtē.
- Pēc iepazīšanās ar projektu iesniegumu sarakstu vērtētāji iesniedz apliecinājumu par interešu konflikta neesamību vai iesniegumu par iespējamu interešu konfliktu. Interešu konflikts ir situācija, kurā vērtējuma pieņemšana ietekmē vai var ietekmēt vērtētāja, tā radnieka (tēvs, māte, vecāmāte, vecaistēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais) vai darījumu partnera personiskās vai mantiskās intereses. Tie vērtētāji vai ar viņu saistītās personas, kas ir ieinteresēti kāda projekta vērtējumos, attiecīgā konkursa kārtas visas rīcības projektu iesniegumu vērtēšanā nepiedalās, tādējādi veicinot vērtēšanas procesa atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos vērtēšanas komisijas darbībai.
- Iespējama interešu konflikta var atklāties arī projektu vērtēšanas procesā, līdz ar to attiecīgais vērtētājs, kuram radies interešu konflikts, rakstiski informē par to izpilddirektoru (administratīvo vadītāju), iesniedzot iesniegumu par iespējamu interešu konfliktu. Šis projekta iesniegums tiek nodots vērtēšanā citam komisijas loceklim. Vērtēšanas komisijas locekļi projektu atbilstību SVVA stratēģijai vērtē saskaņā ar vērtēšanas kritērijiem.
- Ja projekts neatbilst SVVA stratēģijas mērķim vai nav saskaņā ar rīcības plānā noteikto rīcību vai VRG darbības teritoriju, tas saņem 0 punktus un tālāk netiek vērtēts.
- Ja projekts atbilst SVVAS mērķim un ir saskaņā ar rīcības plānā noteikto rīcību un VRG darbības teritoriju, tas tiek vērtēts atbilstoši vispārējiem kritērijiem un specifiskajiem kritērijiem.
- Ja projekta iesniegumā norādītā informācija nav pietiekama, lai vērtēšanas komisija varētu izvērtēt projekta atbilstību vērtēšanas kritērijiem, izpilddirektors (administratīvais vadītājs) vai tā asistents rakstiski pieprasa atbalsta pretendētājam papildu informāciju, nosūtot to elektroniski uz projekta iesniegumā norādīto e-pasta adresi. Pieprasīto informāciju atbalsta pretendents iesniedz ne vēlāk kā 5 (piecu) darbdienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Ja pieprasītā informācija noteiktajā termiņā netiek iesniegta, vērtēšanas komisija projekta iesniegumu vērtē, pamatojoties uz projekta iesniegumā norādīto informāciju.
- Projektu vērtēšanas darbu koordinē izpilddirektors vai tā asistents.
- Pēc vērtēšanas komisijas norādījumiem izpilddirektors (administratīvais vadītājs) vai tā asistents pirms galīgā lēmuma pieņemšanas var organizēt arī projekta apmeklējumu to plānotajā īstenošanas vietā.
- Vērtēšanas komisija tiek vērtēšanas komisijas sanāksmē, lai analizētu vērtēšanas procesu, projektu iesniegumus, vērtējumus un pieņemtu gala lēmumu par vērtēšanas rezultātiem.
- Pēc projektu iesniegumu izvērtēšanas, katrai SVVA stratēģijas rīcības plānā iekļautajai attiecīgajai rīcībai atsevišķi aktualizē izveidoto projektu iesniegumu sarakstu, sarīdējot projektu iesniegumus pēc iegūto punktu skaita, un sagatavo atzinumus, ko paraksta izpilddirektors.
- Ja vairāki projekti ir ieguvuši vienādu punktu skaitu, priekšroku dod vadoties pēc vērtēšanas kritērijos noteiktajiem punktiem vienādu punktu gadījumā. Projektu vērtēšanas komisija iesniedz izpilddirektoram (administratīvajam vadītājam) savus vērtējumus, kuri tiek apkopoti no visiem

vērtējumiem saskaitot vidējo rādītāju. Tiek izveidota kopējā tabula katrai rīcībai, sarindojot pēc iegūto punktu skaita. Rezultāti tiek publiskoti VRG mājas lapā, norādot projekta iesnieguma numuru un iegūto punktu skaitu.

- Par projektiem, kas neiegūst minimālo punktu skaitu vērtēšanas kritērijos, kas nosaka projekta atbilstību SVVA stratēģijai, sniedz negatīvu atzinumu, norādot pamatotu noraidīšanas iemeslu.
- Gala lēmumu par projektu atbilstību SVVA stratēģijai, balstoties uz projektu vērtējumiem, pieņem VRG padomes izvirzīta komisija 3 locekļu sastāvā.
- Lai novērstu interešu konfliktu, padomes loceklim nav atļauts piedalīties projektu vērtēšanas komisijas darbā un lēmuma pieņemšanā, tajā SVVA stratēģijas rīcībā un tajā projektu pieņemšanas kārtā, kurā viņš pats vai viņa saistītās personas ir iesniegušas projekta iesniegumu.
- Lauku atbalsta dienests izvērtē atbilstību noformēšanas prasībām un pārējiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem, tiem projektiem, par kuriem VRG ir sniegusi pozitīvu atzinumu. Projektu iesniegumu, par kuriem VRG ir sniegusi negatīvu atzinumu, Lauku atbalsta dienests atbilstību noformēšanas prasībām un pārējiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem nepārbauda.
- Gan projektu vērtēšanas komisijas un projektu atbilstības SVVA stratēģijas lēmuma pieņemšanas padomes nolikumu, gan projektu vērtēšanas kritēriji un to vērtēšanas metodika visiem interesentiem būs pieejama VRG mājas lapā: www.lrp partneriba.lv sadaļā "Projektu iesniedzējiem".

Interesu konflikta veidlapa.

Biedrības „Liepājas rajona partnerība” projektu vērtēšanas komisijas locekļa

_____ *vārds, uzvārds*

deklarācija par objektivitātes un konfidencialitātes ievērošanu

Biedrības „Liepājas rajona partnerība” darbības teritorijas attīstības stratēģijas:

_____ (norādīts
projekta konkursu kārtā)

sekojošu projektu iesniegumu izvērtēšana:

Projekta Nr.	Projekta nosaukums	Iesniedzējs

I daļa

Es, apakšā parakstījis / -jusies, apliecinu, ka piekritu piedalīties augstākminētā projektu konkursa ietvaros iesniegto iesniegumu izvērtēšanā un nesniegšu ieinteresētajām personām informāciju par projekta vērtēšanas gaitu līdz oficiālo rezultātu saņemšanai no Lauku atbalsta dienesta. Ar šo deklarāciju:

1. Apliecinu, ka nevērtēšu projekta iesniegumus, kurus iesniegs projektu iesniedzējs vai partnerinstitūcija, kuros esmu darbinieks vai biedrs.
2. Apliecinu, ka negūšu finansiālu vai mantisku labumu ne no viena projekta, kura vērtēšanā būšu piedalījies, tā apstiprināšanas gadījumā.
3. Apliecinu, ka nevērtēšu projekta iesniegumus, kurus iesniegs mani radnieki (tēvs, māte, vecmāte, vectēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais) vai darījumu partneri. Ja vērtēšanas procesa laikā atklāsies, ka šāda saistība pastāv, tad es nekavējoties atkāpšos no šī projekta vērtēšanas procesa.

4. Apliecinu, ka nepastāv ne objektīvi, ne subjektīvi iemesli, kas man traucētu veikt objektīvu projekta iesniegumu vērtēšanu un, ja vērtēšanas procesa laikā atklāsies, ka šādi iemesli pastāv, tad es nekavējoties atkāpšos no konkrētā projekta vērtēšanas procesa.
5. Piekritu neizpaust vērtēšanas procesa gaitā vai rezultātā sev uzticēto, paša/-as atklāto vai sagatavoto informāciju vai dokumentu saturu un apņemos šo informāciju izmantot tikai vērtēšanas nolūkā un neizpaust to trešajām personām. Es apņemos nepaturēt nevienu rakstītās vai cita veida informācijas kopiju.

II daļa

I daļas apliecinājumi neattiecas uz šādiem šīs deklarācijas pielikumā pievienotajiem projektiem, papildus norādot informāciju par apstākļiem, kas veido interešu konfliktu (jānorāda projekti, kurus nevērtēs, un katram projektam norādot attiecīgo interešu konflikta un objektivitātes punktu no I daļas):

Projekta iesnieguma Nr., uz kuru attiecas interešu konflikts	Norādīt punktu no I daļas, kādā veidā interešu konflikts attiecas uz projekta iesniegumu

Grobiņā, 20___gada _____.

Biedrības „Liepājas rajona partnerība”

Projektu vērtēšanas komisijas loceklis

(vārds, uzvārds)

4.4. SVVA stratēģijas īstenošanas uzraudzība un novērtēšanas procedūra

SVVA stratēģijas ieviešana notiek atklātu projektu konkursu veidā. Visiem projektu iesniedzējiem ir vienlīdzīgas iespējas neatkarīgi no dzimuma, vecuma, reliģiskās piederības, tautības un sociālā stāvokļa.

VRG veic regulāru projektu saturisko uzraudzību. VRG projektu vērtēšanas komisijas nolikums nosaka vērtēšanas komisijas darbību un pienākumus (komisijas nolikums tiks atjaunots, uzsākot īstenot jauno SVVA stratēģiju).

SVVA stratēģijas īstenošanas ikgadējie novērtējumi, sākot no 2025. gada:

- starpposma (2025. gads) novērtējumu(s), lai pēc kārtējās projektu konkursu kārtas novērtētu SVVA stratēģijas atbilstību izvirzītajiem mērķiem un tās īstenošanas efektivitāti;
- noslēguma novērtējums (2027. gads), kad tiks veikta rezultātu efektivitātes, ilgtspējas un ietekmes novērtēšana.

Informāciju, kas nepieciešama SVVA stratēģijas rādītāju uzraudzībai un apkopošanai nodrošina VRG izpildinstitūcija, izmantojot projektos iekļauto informāciju, kā arī statistiskus datus. Ikgadējos rādītājus publisko VRG mājas lapā www.lspartneriba.lv un ikgadējos pasākumos.

Tiek veikta regulāra projektu uzraudzība, izbraucot uz projektu īstenošanas vietām. Informācija tiek sniegta padomei 1 x ceturksnī un kopsapulcei 1 x gadā.

Veicot projektu īstenošanas uzraudzību, iepriekš tiek saskaņots laiks ar projektu īstenotājiem, tiek veikta projekta saturiskā uzraudzība, apmeklējot projektu īstenošanas vietu. Uzraudzības laikā tiek aizpildīta veidlapa EPS sistēmā un veikta foto fiksācija.

Projektu uzraudzības uzdevumi ir:

- izvērtēt projektu ieviešanu;
- identificēt problēmas;
- sagatavot informāciju padomei;
- sniegt atbalstu projektu īstenošanai un uzraudzības periodā.

VRG padome regulāri, 1 x ceturksnī, izvērtē projektu īstenošanu – kā rezultāti ietekmējuši VRG darbības teritorijas attīstību, uzņēmējdarbības attīstību, zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijas attīstību.

Paplašināta izvērtēšana paredzēta 2025. gada beigās un 2027. gada beigās.

Nosacījumi, kuri tiek izvērtēti pirms katras projektu kārtas:

Izvērtē projektu iesniedzējus, vai KLP SP M1/R1; M1/R2; M2/R1; M2/R2 rīcībās un PZA M3/ R1; M3/R2 un M3/ R3 rīcībās nepārsniedz 150 000 EUR publisko finansējumu 2023.–2027. gada plānošanas periodā, summējot kopā arī saistītos uzņēmumus. Noteikums attiecas uz visām juridiskām personām, izņemot pašvaldības un zivsaimniecības uzņēmumus M3/R1 rīcībā.

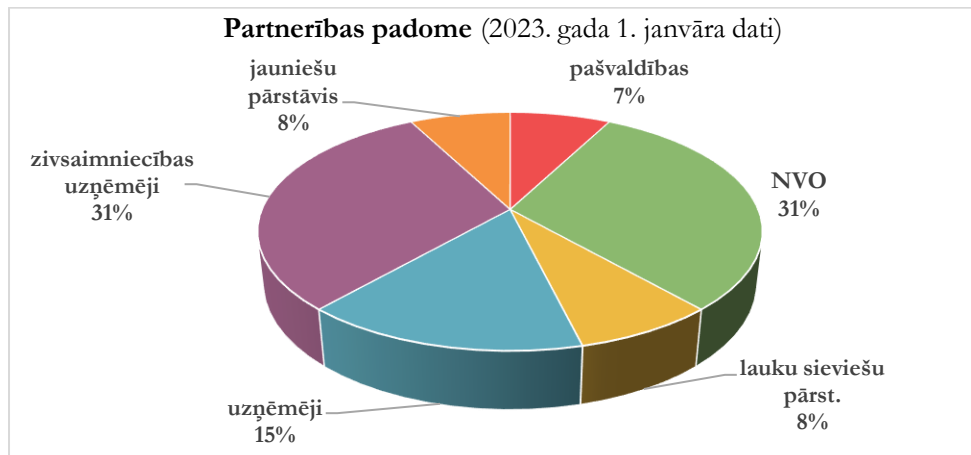
4.5. SVVA stratēģijas īstenošanas organizācija

SVVA stratēģijas īstenošanas gaitu un uzraudzības procesu vada VRG izpilddirektors (administratīvais vadītājs), kurš darbojas atbilstoši:

- KLP SP un PZA atbalsta piešķiršanas reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem;
- VRG Statūtiem;
- projektu vērtēšanas komisijas nolikumam;
- apstiprinātajiem darba pienākumiem.

Atbilstoši VRG statūtiem, VRG augstākā lēmējinstītūcija ir biedru kopsapulce, kuras kompetences ir noteiktas Statūtos. Pārstāvju lēmējinstītūcija ir Padome, kuras pienākumi un struktūra ir noteikta Statūtos. Padome ir atbildīga par SVVA stratēģijas izstrādi, ieviešanu, lēmumu pieņemšanu. Padomē ir ievērota partneru procentuālā attiecība, interešu pārstāvniecība. Attiecībā uz KLP SP atbalstu ir pārstāvētas biedrību, uzņēmēju, lauksaimnieku, lauku sieviešu, jauniešu un pašvaldību intereses un PZA atbalstu ir pārstāvētas zivsaimnieku uzņēmēju, biedrību, pašvaldību intereses, kā to nosaka MK noteikumi. VRG padome sastāv no 12 padomes locekļiem un padomes priekšsēdētāja.

VRG padome pieņem lēmumu par SVVA stratēģijas apstiprināšanu, tās grozījumiem, par projektu konkursu izsludināšanu. VRG izpilddirektors (administratīvais vadītājs) ir atbildīgs par projektu konkursu organizēšanu, pirms tam vienojoties ar padomi. VRG izpilddirektora pienākumus pilda reizē ar administratīvā vadītāja pienākumiem, kas nodrošina projektu konkursu norisi, nepieciešamās apmācības, informējošos seminārus un citas aktivitātes saskaņā ar KLP SP un PZA projektu īstenošanas un aktivizēšanas principiem. Izpilddirektors uzrauga projektu rezultātus un organizē SVVA stratēģijas rezultatīvo rādītāju apkopošanu. Lai efektīvāk nodrošinātu teritoriāli lielās VRG un divu fondu projektu konkursu organizēšanu un konsultāciju sniegšanu potenciāliem projektu iesniedzējiem, projektu īstenošanas uzraudzību un VRG darbības teritorijas iedzīvotāju un uzņēmēju aktivizēšanu, sadarbības un tīklošanās pasākumu organizēšanu VRG ir piesaistījusi papildu trīs darbiniekus uz pilnu darba laiku un divus darbiniekus uz nepilnu darba laiku. VRG jau trešo gadu abonē tiešsaistes ZOOM platformu, kas nodrošina VRG darbinieku kopdarbību no attālinātām darba vietām, attālinātās konsultācijas potenciāliem projektu iesniedzējiem, saziņu ar sadarbības partneriem un nodrošina ārkārtas padomju sēžu darbību.

5. Finansējuma sadales plāns

Tabula Nr. 9

Nr. p.k.	Mērķis	KLP SP apakšpasākumā		PZA pasākumā	
		atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu KLP SP apakšpasākumā)	atbalsta apmērs (EUR)*	atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu PZA pasākumā)	atbalsta apmērs (EUR)*
1.	Ilgspējīga, konkurētspējīga, videi draudzīga un vietējos resursos balstīta uzņēmējdarbība	60 %	999 374, 17		
2.	Kvalitatīva dzīves vides un daudzveidīga publiskā infrastruktūra	37 %	616 280, 73		
3.	Sadarbības projekti	3 %	49 968, 71		
	Kopā:	100 %	1 665 623, 61		
4.	Vieda Baltijas jūras piekrastes attīstība			95 %	3 324 174, 81
5.	Sadarbības projekti			5 %	174 956, 57
	Kopā:			100 %	3 499 131, 38
6.	Modernas ostas zvejniecības nodrošināšanai			100 %	3 120 310, 85

Kopā:			100 %	3 120 310, 85
--------------	--	--	--------------	--------------------------

Informācija par VRG

Biedrība “Liepājas rajona partnerība”

Krasta iela 12, Grobiņa Dienvidkurzemes novads, LV-3430

Tālr. (371)26595623

www.lspartneriba.lv

inита.ate@lspartneriba.lv

Dokumenta apstiprinājums:

Vārds, uzvārds	amats	Datums, paraksts	pamatojums
Inita Ate	Izpilddirektore, administratīvā vadītāja	28.06.2023. _____	Liepājas rajona partnerības padomes sēdes lēmums Nr. 1-5/2023/8 no 28. 06. 2023.